НОВАТА
Икономика
брой 1 май 2011 г. цена 4 лв.

Време за кредити

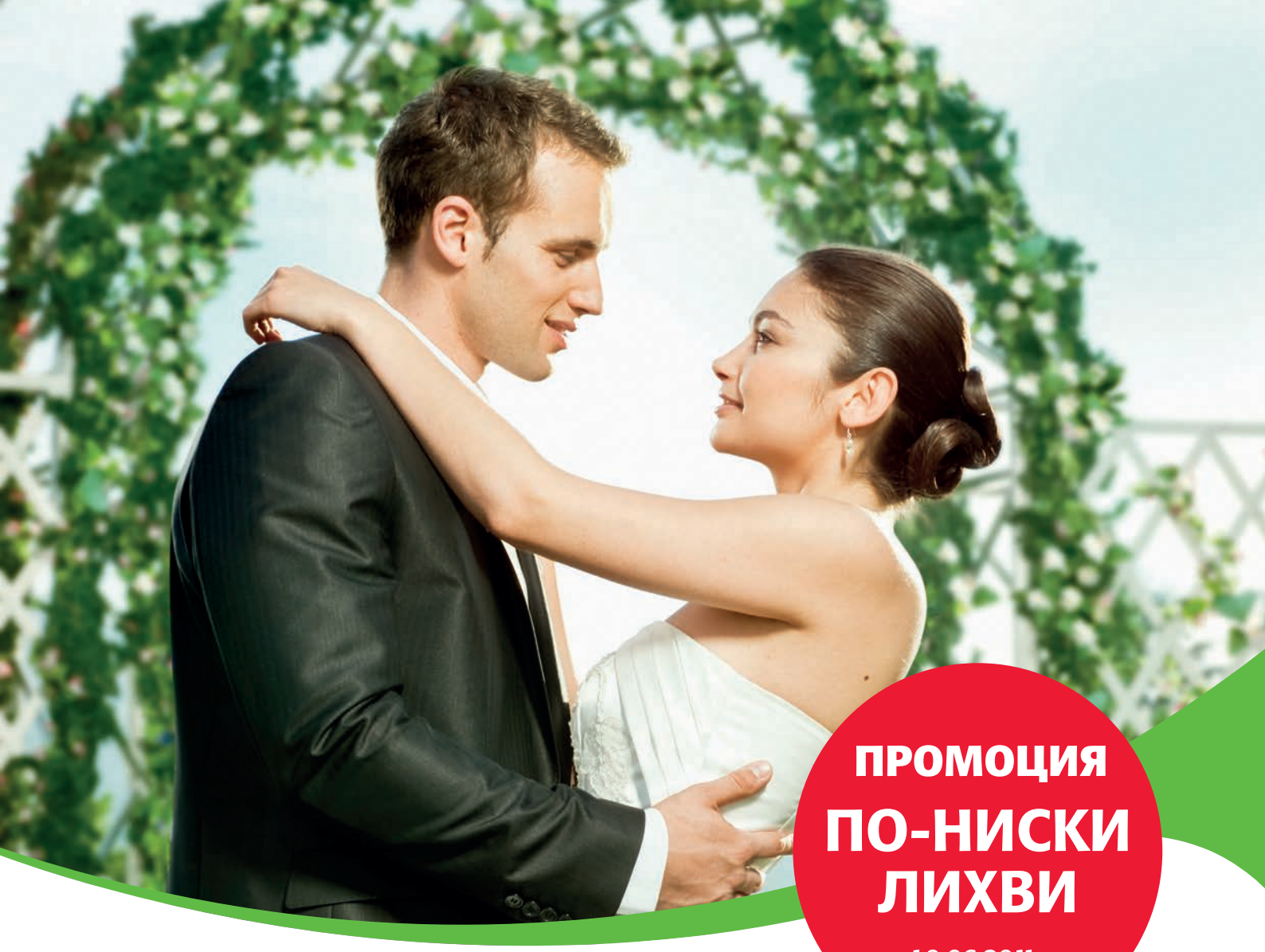

ПРОМОЦИЯ

ПО-НИСКИ ЛИХВИ

до 10.06.2011 вкл.

За всяко ново начало

Потребителски кредити от Банка ДСК

- До 35 000 лева/ 17 500 евро
- Срок на издължаване до 10 години
- Възможност за договаряне на гратисен период

Промоцията важи за новоразрешени кредити в лева и евро при превод на работна заплата или пенсия, включително индивидуален превод.

За повече информация: www.dskbank.bg
Call center: 0700 10 375 и *BDSK (*2375),
както и във всички поделения на Банка ДСК.

Потребителски кредити

банка ДСК
Доверието е взаимно

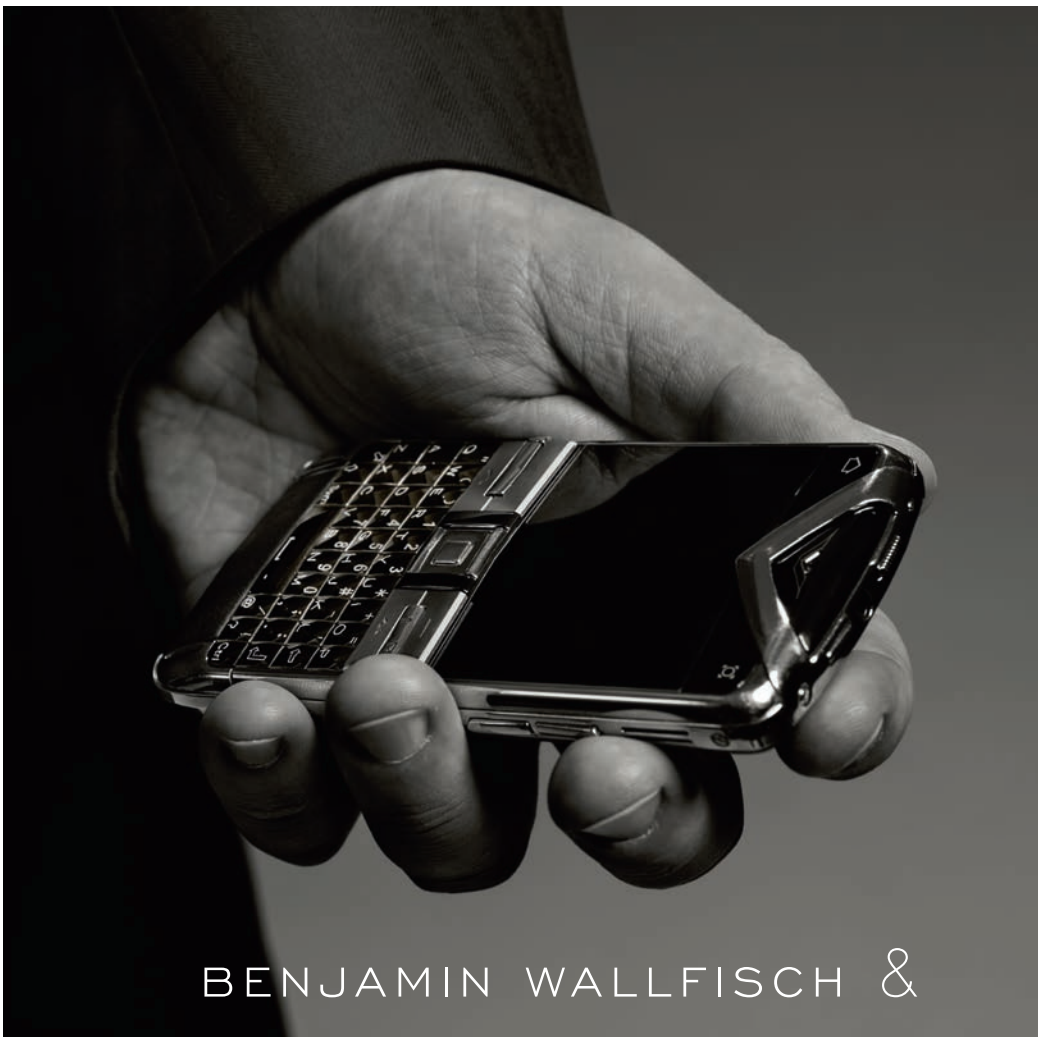

VERTU.COM

VERTU

200 ПЪТЕВОДИТЕЛЯ ПО ЦЕЛИЯ СВЯТ
ЗА ВСИЧКИ НУЖДИ – КОНСИЕРЖ УСЛУГИ
ТЕХНИЧЕСКО СЪДЕЙСТВИЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ДЕН.

LIFE. BEAUTIFULLY ARRANGED.

E & S
WATCHES AND JEWELLERY

AUTHORISED DEALER:
Sofia, 12 Narodno Sabranie Sq., +359 2 9817770

УВАЖАЕМИ ЧИТАТЕЛИ

Пред вас е първият брой на новата „Икономика“. Списанието, което разгръщате, има съвсем нов облик и съдържание. В него няма да прочетете рецепти за това как да правите бизнес. Ще ви представим една картина на икономиката ни, в която да намерите своето място. Ще ви дадем идеи, от които може да се възползвате. Главните ни герои са фирмите, които реално създават брутния вътрешен продукт на страната. Обръщаме специално внимание и на финансовите институции. Защото парите, с които те кредитират компаниите, са жизненоважни. Интересува ни държавното управление и законодателството. Целта ни е да прехвърлим мост между структурите на властта и реалния бизнес. На нашите страници те ще говорят на един и същ език и ще гледат в една посока, за да може България да свали етикета „най-бедна страна в Европейския съюз“. Ще разказваме как се прави бизнес по света и как се забавляват предприемачите. Ще даваме полезна информация за всичко, което представлява интерес за хората на действието.

Ще възобновим и конкурса „Мистър Икономика“. Амбицията ни е да върнем авторитета на тази награда, учредена преди 20 години, която бе първата по рода си у нас. Ще я получи най-достойният предприемач, който е допринесъл най-много за българската икономика през годината.

Искрено се надяваме да сме ви полезни и забавни. И да сложим началото на едно дългогодишно приятелство.

Валерия Стойкова,
главен редактор

Грижа за здравето,
мисъл за бъдещето.

www.fihealth.bg

0700 12 127

FiHealth
Здравноосигурителна каса

Member of Fibank Group

Здравноосигурителна каса • София 1113, ул. „Фредерик Жолио Кюри" 16, ет.1, ап.1, тел.: 02/971 27 72, факс: 02/971 94 94
Медицински център София • кв. Студентски град, ул. „Проф. Александър Фол" 2, вх.В, ет.1, тел.: 02/445 66 66, факс: 02/445 66 69, мобилен: 0882 140 666
Медицински център Пловдив • ул. „България" 4, ет.1, тел.: 032/307 666, факс: 032/307 669, мобилен: 0882 310 666

редакционен екип

Списание „Икономика"
София 1574,
бул. „Ситняково" 23, ет.3
Телефон: (02) 96 00 144
Факс: (02) 96 00 145
e-mail: info@neweconomy.bg

ИЗДАТЕЛ „Бранд ПР" ЕООД
БОЯН ТОМОВ

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
ВАЛЕРИЯ СТОЙКОВА

РЕДАКТОРИ
Антон Андонов
Виолета Цветкова
Петя Стоянова
Татяна Явашева

ДИЗАЙН
Едуард Лилов
Антон Ковачев

ФОТОГРАФ
Красимир Свраков

РЕКЛАМА
Димитър Цонев

ТЕХНИЧЕСКИ СЪТРУДНИК
Мартина Кобакова

ПЕЧАТ
Алианс принт

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
„ПР Ивент България" ЕООД

ТЕМАТА

10 Българският модел
16 Лек срещу депресия

ИНТЕРВЮ
Време е за кредити 18

22 Произвеждаме с двойно по-малко енергия през 2020 г. СТРАТЕГИЯ

ДОСИЕ
„Кремиковци" – трите живота на феникса 26

ДЪРЖАВАТА & БИЗНЕС

29 Законът за туризма: Дяволът е в детайлите
33 А ти кандидатства ли

АНАЛИЗИ
Новият пакт: Въпрос за повече от 6 млрд. евро 36

ПРОГНОЗИ

38 Борсово пробуждане
42 Инфлацията стресна банкерите
44 Когато валутите са нестабилни, намерете нова
46 Скъпият петрол може да докара пак рецесия

МАРКАТА
„Милиардер" от глава до пети 48

52 Златното зайче на Lindt като Хубавата Елена ИМПЕРИИ

ЛИЦА ОТ КОРИЦИТЕ

54 Коста Цонев: Искам да летя
56 Шоуто спира. Да живее шоуто!

НОУ ХАУ
Новата пластмаса - от пилешки пера 58

60 Застрашената Земя ЕКОЛОГИЯ

ДЖАДЖИ
Шефът ви наблюдава с iPad 62

64 Руски стандарт СКОРОСТИ

66 Сандалите - от дантела САМО ЗА ЖЕНИ

68 Обеди за милиони
ГУРМЕ
70 Отбий от пътя заради „Michelin"

Дрямка в службата? В елитните компании го правят 74 ТОНУС

76 Универсални бойци в спортната зала

МЕДИА И РЕКЛАМА

78 Трус за 2,5 млрд. долара
79 От другата страна на барикадата

ПЪТЕШЕСТВИЕ
В Санторини виното е повече от водата 82

86 Венеция събира милиони от арт елита КУЛТУРА

„Сватбата на века" в цифри и факти 88

19 май ,четвъртък

София, Бизнес парк, сграда 11 Б, ет. 1, 9,30 часа

Семинар за популяризиране на технологията за безжичен пренос на данни на близки разстояния RFID (Radio Frequency Identification).

Проектът RFID-ROI-SME се финансира от програма „Конкурентоспособност и иновации" на ЕС и цели да демонстрира предимствата от въвеждането на RFID технологията в малките и средни предприятия, да очертае нови бизнес възможности за иновативни фирми - доставчици на RFID в ЕС, както и да представи ползите от приложението на RFID технологията в различните икономически сектори и дейности.

Допълнителна информация по Проект RFID-ROI-SME може да откриете на следните интернет адреси: www.basscom.org, http://www.rfid-sme.eu/.

31май, вторник

Бизнес форум MySuccess
Хотел „Аква", Бургас, 9,30 часа

Аудитория на форума:

- ръководители от висшия управленски състав (председатели на съвети на директорите, управляващи директори и др.) на малки и средни предприятия;
- търговски и маркетинг директори на тези предприятия;
- мениджъри "Бизнес развитие";
- представители на организации от всички икономически отрасли на българската икономика.

Лекторите са изпълнителните директори на „Лукойл Нефтохим", „Промет Стийл", „Кроношпан България", „Победа", „Винпром Карнобат", „Дамвент", „Елкабел", „Ропотамо".Управителите на малките и средни фирми имат възможност да научат как мениджърите на големите компании са се развивали през годините, с какви трудности са се сблъсквали и как са ги преодолели, за да достигнат своя бизнес успех.

11-22 май

Франция, Международен филмов фестивал, Кан

Новите български филми - „Островът" на Камен Калев и „Аве" на Константин Божанов, ще ни представят на международния кинофестивал в Кан (11 – 22 май). За пръв път от 20 години насам две наши игрални ленти попадат в официалната селекция на най-престижния кинофорум в света. „Островът" участва в програмата „Петнадесетдневка на режисьорите", а „Аве" – в „Седмицата на критиката".

11май-25 Юни

София, Салон на изкуствата, НДК

Най-значимото културно събитие през пролетта у нас – Салонът на изкуствата, ще се проведе за XVI-и път от 11 май до 25 Юни в НДК. Той е посветен на 30-годишнината от основаването на двореца, затова откриването ще е с изложбата „Началото", събрала цялата му история в снимки, и с юбилеен концерт на ансамблите „Здравец" „Филип Кутев", „Тракия" и „Пирин". Очакваме още изключителни мигове с цигуларя Васко Василев и испанската група „Чамбао" (12 май), с гастрола на Бранденбургския оркестър, диригиран от Михаел Хелмрат (16 май), с прожекцията на операта „Набуко" от Верди – запис на спектакъл на Арена ди Верона с незабравимата Гена Димитрова (27 май).

Бранденбургският оркестър

Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средни предприятия организира участия на български малки и средни предприятия в международни изложения през май 2011 г.

8 – 11.05.2011г. Италия

TuttoFood 2011, Милано

Международното изложение за хранително-вкусова промишленост се провежда на всеки две години. Място е за среща на производители с дистрибуторите във всичките им форми: от специализирани магазини до Private Label. Изложението е и инструмент за реклама и бизнес, насочени към лансирането на продукти с високо качество.

10-12 май, Бразилия

IKT BITS South Amerika, Порто Алегре

Първо издание на международното изложение за информационни и комуникационни технологии BITS SOUTH AMERICA. По време на изложението се предвижда богата съпътстваща програма – конференция, семинари, форуми и др., като всичките ще бъдат насочени към бразилския и останалите латиноамерикански пазари.

Организатор е „Дойче месе" с подкрепата на Германското федерално министерство на икономиката и технологиите (BMWI) и най-значимият в Германия ИТ браншови съюз БИТКОМ (BITKOM); бразилски браншови съюзи и организации като: SOFTEX, SOFTSUL, FIERGS, CIERGS, ABES, BRASSCOM, ABINEE и др.

17-19 май, Англия

London Wine Fair, Лондон

Най-важното събитие в календара на винената индустрия - Международния панаир на виното ще се проведе за 31-и път.

12-13 май, Англия

БИЗНЕС ФОРУМ АЗЕРБАЙДЖАН, Лондон

Европейско –Азербайджанско общество за бизнес организира двудневен форум на тема „Инвестиционният потенциал на водещите икономики в Кавказ – Азербайджан". Събитието ще се проведе в Лондонския конгресен център Savoy Place. Целта на организаторите е участниците в проявата да получат повече информация за възможностите на икономиката на Азербайджан. Ще бъдат представени най-новите прогнозни данни за инвестиционния климат в страната, предприетите от правителството мерки за осигуряване на стабилен климат за външните инвеститори и изтъкнати предимствата на страната в сравнение с други страни в региона.

Такса за участие е 200 паунда. За контакти - Vanessa Raine – тел. +44 (0)207 104 2225; e-mail: **events@ teas.eu**

17-18 май, Англия

Глобално общество за растеж, иновации и лидерство - Европа, Стадион "Емирейтс", Лондон

Frost & Sullivan GIL организират среща на висши мениджъри, дискутиращи стратегии, решения и възможности в икономиката, които могат да осигурят солидна фирмена визия и стратегия и да стимулират икономическия растеж.

19-21 май, Казахстан

ЕБВР – годишна среща и бизнес форум, Астана

XX среща на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР)се провежда в столицата на Казахстан. Тя и съпроводена от бизнес форум, който събира по традиция целия банков и бизнес елит на Европа и света. Мотото на тазгодишната бизнес среща е "Поддържащите пазари – Азия среща Европа". Особен интерес ще представляват срещите и дискусиите с държавното ръководство и бизнеса на страната-домакин, която е една от най-богатите в Азия. Водещи световни инвеститори ще разговарят и ще обсъждат най-разнообразни инвестиционни проекти, както и състоянието на глобалната икономика. Това ще стане на серия от дискусионни панели на най-високо ниво и на презентации на държавите акционери и клиенти на ЕБВР.

Повече на: www.ebrd.com

25-27 май, Азербайджан

WORLDFOOD, Баку

17-то Международно изложение на хранителната индустрия е най-важното събитие в региона в този бранш. Участват много атрактивни чуждестранни компании от Великобритания, Дубай, Германия, Турция, Китай и Полша. Изложението е разделено на пет сектора – World Food, WorldDrink, FoodPack, WorldFoodTech and HalalFood. Днес политиката на правителството на Азербайджан е насочена към развитие на не-петролните сектори на икономиката. Затова целта на изложението е да улесни международното кооперираме в производството и преработката на храни и да промотира инвестициите и навлизането на последните технологии в производството на храни в Азербайджан.

За повече информация

http: //www.worldfood.az

31 май-1 Юни,Украйна

II Европейско-Украински енергиен ден, Киев

Инициатор е Енергийното общество – организация, обединяваща държавите от Югоизточна Европа, които не са членове на ЕС, за инвестиции, развитие и защита на енергийното снабдяване. Провежда се в Киев, хотел Интерконтинентал. Темите са: Обсъждане на енергийната стратегия на Украйна, финансиране на биоенергийни проекти,, развитието на бизнеса, енергийна ефективност. Участват представители на ЕК, Енергийното общество, правителството на Украйна, банкери от региона, посланици, на ЕИБ. Участието е платено. Ще има възможност за онлайн връзка, позволяваща на специалисти, които не вземат участие в конференцията, да слушат изказванията и да задават въпроси към докладчиците в реално време.

Повече информация на www.energiday.com.ua

24-26 май, ОАЕ

BEAUTYWORLD MIDDLE EAST, Дубай

Международното изложение за козметика и парфюмерия BEAUTYWORLD MIDDLE EAST е едно от най-големите в света и се провежда всяка година.

През 2010 г. в изложението са участвали 683 изложители от 47 страни.

Регистрираните посетители са били над 16 124, като 7417 от тях са били чуждестранни.

25-28 май, Молдова

Forum of Small and Medium Enterprises, Кишинев

Единадесетият форум за малки и средни предприятия в Кишинев е насочен към производители на трикотаж, обувки, кожени изделия, храни и напитки, сувенири, технологии и оборудване за тези отрасли. Форумът има специализирана секция за международни програми и проекти за МСП, бизнес услуги за МСП, B2B сектор.

ВАЖНО!

Финансовото подпомагане за участие в изложенията се извършва с европейски пари по проект „Насърчаване на интернационализацията на българските предприятия", по който ИАНМСП е институционален бенефициент.

Все по-свито родно производство с все по-малко добавена стойност и все по-голям „износ“ на кадри. Така изглежда българската икономика през 2011 г.

Българският модел

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Всички държавни, общински и окръжни чиновници, и служители, които получават заплати, както и народните представители, са длъжни да носят облекло и обуща от местно производство...

Това гласи Законът за задължително носене на български дрехи дрехи и обуща от 1897 г., приет от Народното събрание на младата държава България. Той е имал за цел да насърчи българското производство. Но новите правила на играта, които в последните 20 години приехме, правят невъзможен подобен протекционизъм.

Каква икономика имаме, е въпрос, чийто отговор в последно време става все по-неубедителен, а може би и все по-обезсърчителен. В сравнение със средното ниво за ЕС разчитаме в много по-голяма степен на природните ресурси и на евтината работна ръка, в по-малка степен на отрасли, които изискват големи инвестиции, и в още по-малка – на използването на високи технологии.

Какво произвеждаме, е въпрос, на който все по-малко българи биха могли да дадат отговор, без да се замислят. Загинаха отрасли, в които България беше развила конкурентни предимства. Унищожени бяха сектори като тежкото машиностроене и тежката химия, микроелектрониката и изчислителната техника, биотехнологиите, военната промишленост, а на тяхно място не се появи нищо значимо. Приватизацията бе предизвестен край за много предприятия, тъй като мастодонтите на икономиката изискват огромни инвестиции, а особено екоизискванията на ЕС се оказаха мисия невъзможна за технологично остарелите заводи. Не заради друго, а заради парите, които трябва да се вложат.

Все по-малко Made in BG

Дори не е необходимо да се заровим в данните на националната статистика, за да видим фрагменти от истинското лице на нашата икономика. Достатъчно е да влезем в един магазин и да проследим каква част от българското традиционно производство на храни днес е заменено от вносни аналози – дори домати, краставици, моркови, а даже и традиционните млечни продукти не са наше производство. Още по-красноречива е картината на черната и бялата техника, където Made in Bulgaria става все по-голяма рядкост.

Иначе има различни форуми за иновации и технологии, на които се правят доста изводи, които така и не намират практическо приложение. Науката и образованието са оставени да се развиват без обвързаност с икономиката. Но и в сегашната ситуация оптимистите у нас виждат шанс и вместо да оправяме дефектите на старата индустрия, да прескочим в следващ етап от развитието на икономиката. Не бива да съжаляваме, че соцпредприятията са рухнали, това е естествен процес, когато в тях няма технологично

ИКОНОМИКАТА В ЧИСЛА

3,2% бюджетен дефицит за 2010 г.

✓ През 2010 г. страната ни е приключила годината с бюджетен дефицит от 3,2 % от БВП, сочат данните на НСИ. Изискването за страна членка на ЕС е дефицитът да не надхвърля 3% от БВП. Последните данни за март 2011 г. дори показват, че бюджетът отчита малък излишък от 8,6 млн. лв.

✓ България е с дефицит, клонящ към ниските нива в сравнение с другите страни членки. Най-нисък дефицит има в Люксембург - 1,7%, Финландия – 2,5% и Дания – 2,7%. Естония отчита излишък от 0,1%, а Швеция има балансиран бюджет с нулев дефицит.

✓ В Министерството на финансите се надяват тази година дефицитът да не надхвърли 2,7от БВП, както е заложено в бюджета.

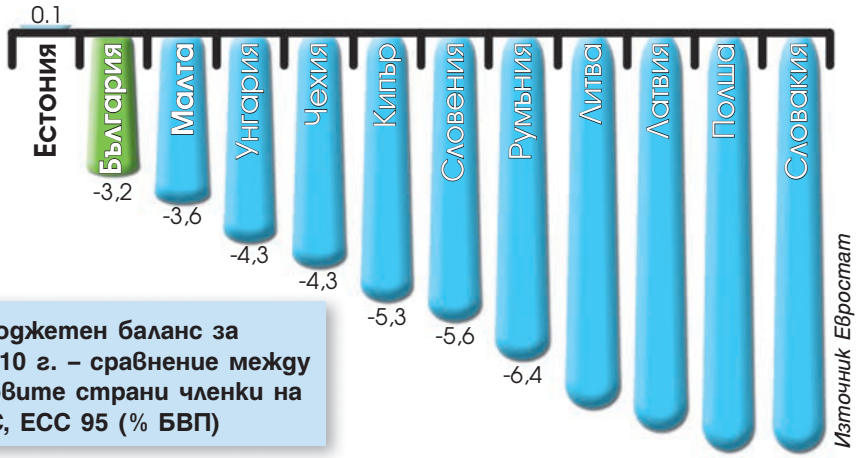

Бюджетен баланс за 2010 г. – сравнение между новите страни членки на ЕС, ЕСС 95 (% БВП)

обновление. Още повече че кризата стана повод за равносметката как цялото индустриално общество със своите финансови механизми, технологични подходи и мотивация завършва жизненения си цикъл.

Когато кризата обхвана цялата световна икономика, мнозина сметнаха, че тя ще има отрезвителен ефект и ще накара отделните държави да започнат по нов начин да управляват своите икономики. Но както по всичко личи, тази криза няма да е тласъкът към генерални промени. По-скоро всички се надяват това световно цунами най-сетне да отмине, загубите да бъдат преглътнати и скоро всичко да бъде забравено.

Балонът „растеж на икономиката чрез строителство и недвижими имоти" се спука и у нас и показа, че всъщност той е бил двигателят на растежа. Сега чакаме да се разсеят тъмните облаци над чуждите икономики, за да изгрее слънце и за българския бизнес. В голяма степен се разчита „невидимата ръка на пазара" да преобрази икономиката до неузнаваемост, без да изисква някой да полага специални усилия за това. Българското правителство се интересува само бюджетните показатели да са добре и не спира да се хвали какъв отличник сме на фона на икономики, които загиват, ако не получат финансова инжекция от милиарди евро. Управляващите обаче предпочитат да не припомнят, че всъщност сме на опашката по доходи и покупателна способност, но отдавна не и по цени.

Някога произвеждахме телевизори, сега само ги рециклираме

Пазарен фундаментализъм

Сегашният модел е рецепта за национално-икономическо бедствие, така поне предупреди Бан Ки Мун, генералният секретар на ООН, в изказване пред Световния икономически форум в Давос в края на януари т.г. Основно той имаше предвид климатичните промени, които са свидетелство, че трябва да се мисли за устойчив растеж. Това негово твърдение, отнесено към българската икономическа реалност, има и друг прочит: „Имаме нужда от революция в мисленето, в политиката, в действието, икономическото съживяване да започване по нов начин, иначе страната ще продължи да се обезлюдява. Българският модел трябва да е по-различен от това, което в бившите соцстрани бе наложено. Не може всички да носим еднакъв размер дрехи, всяка страна трябва да отстоява собствената си самобитност. Не бива да се оставим само на този пренаселен бетонен туризъм, нито може да продължим с това разбито селско стопанство и с индустрия без конкурентни производства", твърди проф. Боян Дуранкев. По негова оценка в годините на прехода пазарът бе издигнат в култ и обществото бе инжектирано с пазарен фундаментализъм и недоверие в държавата. Наложено беше и убеждението, че чуждестранните инвестиции са панацея за икономиката. Това бе и удобното извинение,

с което политиците абдикираха от ангажимента да полагат усилия за развитието на индустрията. Макар и сред тях да има такива, които добре знаят, че никоя страна, разчитала само на външни инвестиции, не е покорила сериозен икономически връх.

При очертаващата се и занапред стагнация в притока на чуждестранни капитали зачестиха препоръките да се насочим към мобилизиране на всички национални ресурси за изработването на ясна дългосрочна стратегия за развитие на българската икономика. И в противовес на мантрата „минимум държава в икономиката" вече се чуват съвети правителството да е активен участник в процеса, защото колкото повече страната ни обеднява, толкова по-неатрактивна става тя и за външните инвеститори, тъй като вложенията тук ще носят все по-малки печалби. Защото благодарение на свободното пазарно пропадане, икономиката стигна до „пилешки" брутен вътрешен продукт, какъвто в относителен размер страната е имала преди повече от 30 години.

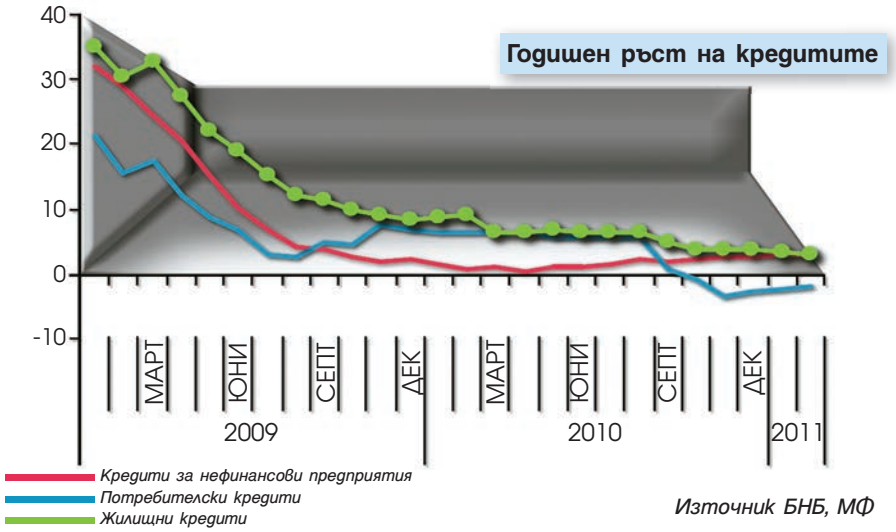

Източник БНБ, МФ

Има два фактора, които сериозно влияят и на българската икономика – глобализацията и премахването на пречките за придвижване. След 1989 г. много от кадрите загубиха квалификация, а други се реализираха в чужбина, което вече се усеща от нашата икономика. Позитивният ефект от глобализацията е, че спомага за бърз трансфер на ноу-хау, а негативният от гледна точка на икономиката е, че падането на границите отключи миграционния поток, поради което задържането на добрите кадри става проблем.

Тук само се

Ако възложите на няколко готвачи да сготвят нещо, всеки ще приготви различно на вкус ястие. Ако попитаме няколко икономисти за рецепта за излизане от кризата, препоръките ще са различни

ПРОФ. БОЯН ДУРАНКЕВ,
преподавател в УНСС

В България либералната доктрина шества триумфално, макар да е писана в други страни при други условия. Целта беше да се направи връщане от реалния социализъм към класическия капитализъм. Има държави, които не приеха този модел, там се наблюдава силен икономически растеж и много свито разграничение в доходите между най-горните и най-долните 10% от населението.

Европейският тигър

е Беларус - страната поддържа с една трета по-висок жизнен стандарт от Русия и Украйна, независимо че купува природния газ и нефта по цени, по които се продава и на Германия. През тези 20 години на реформи Беларус постигна висок икономически растеж и не беше засегната от кризата в толкова сериозно като България. Там запазиха държавната собственост и същевременно разрешиха развитие на пазарната икономика и присъствие на чужди компании без правото да изнасят зад граница необработени суровини. Запазиха почти пълна трудова заетост, доходите на населението нараснаха, а в първата половина на XX в. тя е била най-бедната европейска държава. Но там се концентрира инженерен и научен потенциал на бившия СССР, който е съхранен и развиват след разпада на соцлагера.

Литва, Латвия и Естония трябва да се разглеждат в пакет, тъй като в периода 1995-2000 г. те се сочеха като успешен модел, докато не се оказа, че успехът не е толкова голям, защото и там немалка част от младите хора поемат на Запад към по-високите заплати. Проблемите в България носят

белезите на системна криза

И тя не е нито чисто икономическа, нито чисто финансова, тя е и социална. Все по-осезаема става кризата на европейския модел, към който ние сляпо и безрезервно се придържаме, както навремето следвахме предначертанията на Съветския съюз. Оказва се, че в тази европейска система има дефекти и по-слабите страни като България, а дори и Румъния страдат от това. Но към тези дефекти се добавя и акумулиращият ефект на вътрешните икономически слабости.

Преходът може да се оцени като криминален, защото се стигна до разграждане на реалната икономика чрез изтичане на активите и непрозрачна приватизация. За 20 години в икономиката не се направи нещо наистина значимо. Сега дори да направим нулев подоходния и корпоративния данък трудно ще привлечем инвестиции. Даже нещо по-лошо – българите, които в момента

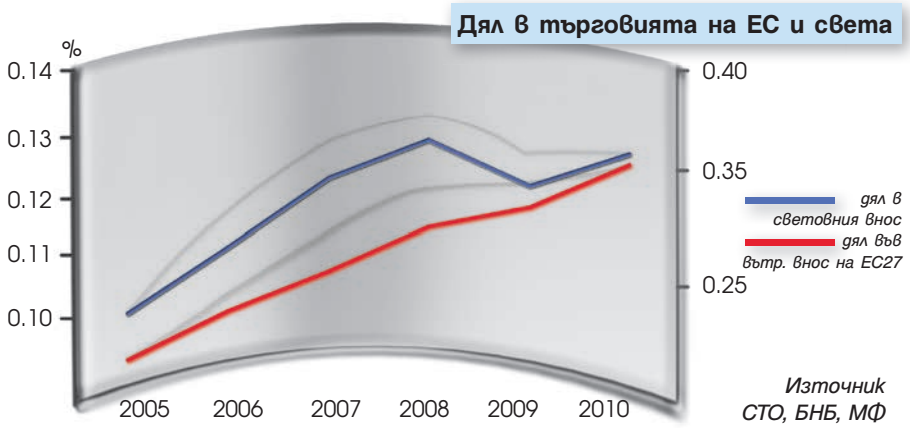

Един на всеки седем българи е готов да емигрира в търсене на по-добра работа, показа проучване на заетостта в България, проведено от международната компания за човешки ресурси Manpower Inc. Преброяването на населението потвърди, че демографската структура на България е една от най-лошите в Европа. Дори в кризата не достигат висококвалифицирани кадри, има работни места, които остават незаети, защото няма хора, които да отговарят на съответните изисквания. В същото време образованието не се съобразява с нуждите на бизнеса. Дефицитът е най-голям сред техническите специалности, инженери в специфични области, IT специалисти, мениджъри, медицински персонал. Има недостиг дори на водопроводчици, шофьори и заварчици.

Всъщност най-големият износ, който след 1989 г. страната прави, е на човешки ресурси – като се започне от най-младите, за чието образование държавата е инвестирала много, и се стигне до най-квалифицираните специалисти, които няма кой да задържи без подходящи условия на труд и адекватно възнаграждение. Предизвикателство е да спре изтичането на кадри и да направим така, че те да остават в страната.

Износът, та износът…

Твърди се, че икономиката започва да излиза от колапса на кризата и най-симптоматично доказателство за това са данните за нарастващия износ. Какво изнасяме? „Матраци" е неочакваният отговор, който получаваме. И той всъщност е най-добрата илюстрация за сегашното статукво. Според статистиката през 2010 г. експортът е нараснал с 33%, а за първите два месеца на 2011 г. страната има положително търговско салдо. Цифрите станаха повод за оптимистични изказвания, но и за предупреждения внимателно да гледаме какво всъщност стои зад тях. Защото българският износ е нискотехнологичен и затова е с малка добавена стойност. Какво ли не направихме, за да привличаме чуждестранни инвестиции, но те се насочиха най-вече към сектори, където за кратко се реализират високи печалби – строителството и недвижимите имоти, по-късно и възобновяемите източници станаха магнит за хора с пари, докато единият балон не се спука, а на другия държавата не даде възможност да продължи безконтролно да се надува.

Растежът на експорта трябва да се гледа през призмата на поскъпването на суровини, храни, горива, на глобалния ръст на цените и на инфлацията. Стоките с ниска добавена стойност най-пряко се влияят от настроенията на пазарите.

Рецептата на министъра на икономиката Трайчо Трайков за засилване на експорта е като по учебник: „Традиционните български производства и износи да бъдат доразвити до максимално завършен продукт с най-голяма добавена стойност.

гасят пожари

си опаковат багажа, трудно може да бъдат задържани. Огромната част от младите хора не вярват във възможността тук да имат достоен живот и справедливо възнаграждение. От една страна, сегашната незавидна ситуация си е чисто българско дело, но сериозен принос имат и рецептите, които щедро ни се предписваха, като в по-голяма част само са сменяни имената на държавите. Призивите за икономически растеж и излизане от кризата трудно се съчетават с реалната политика на „гасене на пожари", без да има стратегия за развитие. Няма приемственост, няма и обновление на икономиката.

Въпросът отдавна не е разходите да се задържат на определено ниво, а проблемът е как

да се увеличават приходите

и как икономиката да развива така, че хората да живеят все по-добре. В много от страните над 80% от храните е собствено производство, а в България съотношението вече е обратно. Държавата с лекота разреши конкурентен внос, който съсипа родното производство и в голямата му част го уби. Освен това в търговията навлязоха прекупвачи, които силно натискат цените на производителя, а в магазина те се продават в пъти по-скъпо. Тук никой не следи какво става с цените по веригата от производителя до крайния клиент, както и не се държи сметка за структурата на доходите. Маркс е пропуснал две „дреболии". Той твърдеше, че трудът може да бъде експлоатиран, но сега се разбра, че и купувачът може да подлежи на експлоатация чрез свръхрентабилност за продавача. Формулата на Маркс беше „пари-стока-пари прим", сега се откри, че може да има „пари-пари прим-пари секънд…", без да има производство на стоки. Произвеждат се пари и се печели от спекулата. Класикът не е подозирал, че капитализмът ще се развие в такава степен.

Най-близо до парламента е Българската академия на науките, до нея се стига пеша и от „Дондуков" 1 и „Дондуков" 2, но никой от тези три институции не е отишъл да се допита как науката може да е в полза на развитието на икономиката. Университетите също може да са фактор при създаването на икономика на знанието.

Има усещане за

НИКОЛАЙ ВАСИЛЕВ, бивш министър, сега партньор в „Експат Капитал”

ПОЗИТИВИТЕ

✓ Държавата не е фалирала, валутният борд е стабилен.

✓ Страната съхрани валутните си резерви на високи нива.

✓ Банковата система е стабилна, няма фалирали банки.

✓ Безработицата не скочи много, а се задържа на ниво около 10% и е не по-голяма от средната за Европа.

✓ Продължава политиката на ниски преки данъци и осигуровки.

✓ Изненадващо голям ръст на износа – една от най-хубавите новини в българската икономика за последните 3 г. Ефектът наподобява случилото се при Виденов – когато няма вътрешен пазар, фирмите търсят ниши навън. След големия спад започва плавно натоварване на капацитета на предприятията, започва по-голямо производство заради възможностите за експорт.

НЕГАТИВИТЕ

✓ Бюджетен дефицит. В кризата сегашното правителство не можа да запази балансиран бюджет и времената на бюджетните излишъци останаха зад гърба ни. По-добре сме на фона на много други страни в Европа и по света, но все пак дефицит не трябваше да бъде допуснат.

✓ Усещане за хаос, нерешителност и несигурност в икономиката. Няма решение, което днес обявено, утре наистина да е в действие. Например лъкатушенето в намеренията с ДДС и социалните осигуровки. Или неочакваната промяна в политиката с приетия на второ четене Закон за възобновяемите енергийни източници, която неприятно изненада инвеститорите, за тях това е неяснота и несигурност. Историята с цените на горивата също показа непредсказуемост. Първо се насърчаваше производството на биогорива и постепенно биокомпонентата във всеки литър бензин и дизел трябваше да расте, после като псевдомярка срещу поскъпването се прие да няма смесване. Държавата години наред задължаваше да има 90-дневни запаси при случай на нефтена криза, но сега даде съгласие те да бъдат намалени. А подобно изискването за запас цели да гарантира налични количества в случай на природно бедствие, регионален конфликт или нарушение в ритъма на доставките при някакви форсмажорни обстоятелства. Две погрешни стъпки срещу цените на петрола.

✓ Капиталовите пазари се върнаха почти в долна мъртва точка. Правителството пристъпи към национализация на БФБ – София и после забрави да осъществи приватизация. А уж целта на национализацията беше по-лесна продажба след това.

✓ Почти липсват приватизация и концесии – има намерения, но никакви сделки засега.

✓ Липса на реформи – в пенсионната система, здравеопазването, висшето образование и науката, администрацията. Не само липсата на доходи и добро заплащане кара хората да напускат страната. Сред факторите за миграцията извън граница са и морални причини като корупция и недоверие в системата, липсата на добро висше образование и на добро здравеопазване, несигурност. Тези неща не са само въпрос на пари.

Ако сме голям производител на мед, следва да сме голям производител и на медни кабели и на машини, в които се използват тези медни проводници. Второ, производства, интегрирани в глобалните вериги за доставка. Трето, насърчаване на иновативни производства. Защото екстензивният подход ни ограничава – нямаме много хора, природните ни ресурси са ограничени. Можем да наваксваме изпреварващо единствено чрез производства с висока добавена стойност, чрез иновации и високи технологии.” Но министърът не казва как точно да стане това.

От 1995 г. насам износът е малко над 40% от БВП. Българската икономика разчита на експорт, като суровините и материалите заемат малко над 43% от общия обем. Данните на БНБ показват, че през последните 10 години структурата на експорта е сравнително постоянна. Изнасяме и преработени продукти, като най-много от тях са потребителските стоки, но постепенно нараства и делът на т. нар. инвестиционни стоки, каквито са машините и съоръженията. Най-голям ценови ръст от миналата година насам имат суровините и зърното, докато в свит пазар цените на машини и съоръжения падат. Но пък дори по време на криза износът на високотехнологични стоки расте.

Каква е ролята на държавата в индустриалната политика и при формиране на структурата на икономиката? Вече 20 години тук се насаждат либералните постулати. Приехме, че държавата не избира определени компании или сектори,

Безработицата в България и Испания (където е най-големият ръст в рамките на ЕС), в %

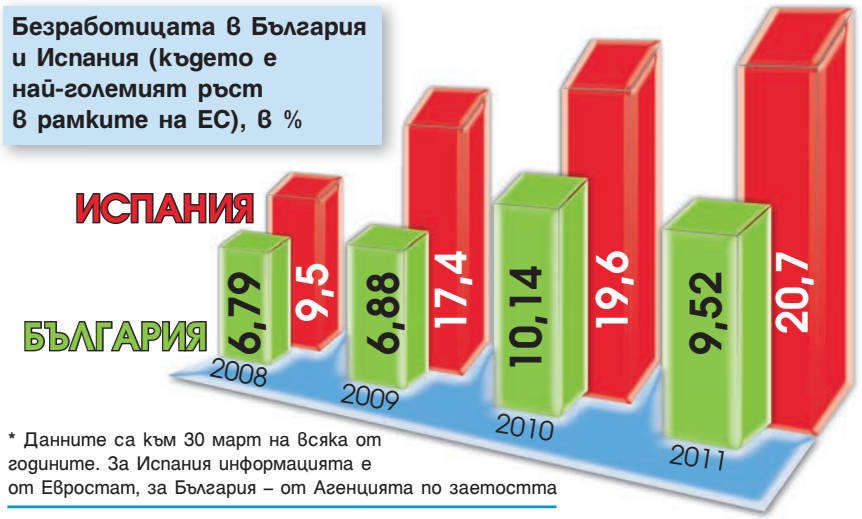

* Данните са към 30 март на всяка от годините. За Испания информацията е от Евростат, за България – от Агенцията по заетостта

хаос и несигурност

ПРЕПОРЪКИ

✓ По-голям ангажимент към валутния борд, недопускане на бюджетен дефицит.

✓ Мерки за стабилизиране на банките и за намаляване на лошите кредити.

✓ Приватизация, особено в енергетиката и в здравеопазването, концесии на много от инфраструктурните проекти – особено на летища и пристанища, жп обекти, магистрали.

✓ Запазване на политиката на ниски преки данъци и социални осигуровки в комбинация със специална политика към чуждестранните инвеститори и по-голяма активност към тях от страна на държавата.

✓ Важно е да има общо усещане за подреденост, посока, стабилност и предвидимост на икономическата политика. Затова трябва да се избягват грешки като национализация на пенсионните фондове, което е много лош сигнал за инвеститорите.

✓ Приоритетно развитие на капиталовите пазари. Преди управлението на Симеон Сакскобурготски те бяха нулев фактор, ние работихме много за развитието на този сектор и през 2001-2007 г. имахме може би най-бързо растящия борсов индекс в света. Сега виждам, че отново нещата са се върнали в началото. А при липса на достатъчно банково финансиране именно борсата е един от начините фирмите да финансират своя растеж и инвестиции. Когато тя е малка и неликвидна, участниците не са много, а цените на акциите непрекъснато падат, тогава не може да се разчита на средства от капиталовите пазари. То е като на едно дърво да му отнемеш слънцето и въздуха и да го питаш защо не расте.

Естествено, че не е възможно целият свят да е в криза, а България да е в разцвет. Въпросът е с какви поражения ще излезем. А те ще са сравнително малко, ако държавата поддържа правилна политика. България не е задлъжняла и не е фалирала, което не може да се каже за много други европейски страни, доскоро сочени за отличници.

които да подпомага, а трябва да създава възможно най-благоприятни условия за всички - ниски данъци и ниска административна тежест. Проумяхме, че потенциалът за растеж е най-голям в отраслите, които произвеждат продукти с висока добавена стойност, а където има повече високи технологии и интелектуален труд ефективността, както и приходите са значително по-големи. Но в последните 20 години значимо високотехнологично производство така и не се развои, просто България се превърна в пазар за такива стоки.

„Инвестициите се свиха в четири сектора – търговия, финансово посредничество, строителство и недвижими имоти. Сега обръщаме голямо внимание на услугите и на аутсорсването на бизнес процеси. Вярно е, че този вид бизнес не се нуждае от големи капиталовложения и лесно може да се премести, но пък изисква висококвалифицирана работна ръка и носи много висока добавена стойност. Такъв тип компании дават високи заплати, носят голямо производство и повече данъчни постъпления срещу ниски инвестиции", отчита министърът на икономиката. Според него тук се създавал пул от професионалисти, които са като бактерията на киселото мляко – след това могат да си заквасят нещо сами. Но никой и до момента не е „заквасил" продукт, с който да намерим българската ниша на световните пазари. Станахме обаче шампиони по производства на ментета дори на традиционните български продукти. Производители, които създадоха този „феномен", се оправдават, че това се прави в името на по-ниските цени, които обаче на фона на доходите изобщо не минават за ниски.

Какво да се прави? Твърди се, че вече е решено като антикризисна мярка от време на време да се спира светлината в тунела, за да правим икономия. Мярката е добра, защото светлината в края на тунела всъщност е надпис: „Изход няма".

Лек срещу депресия

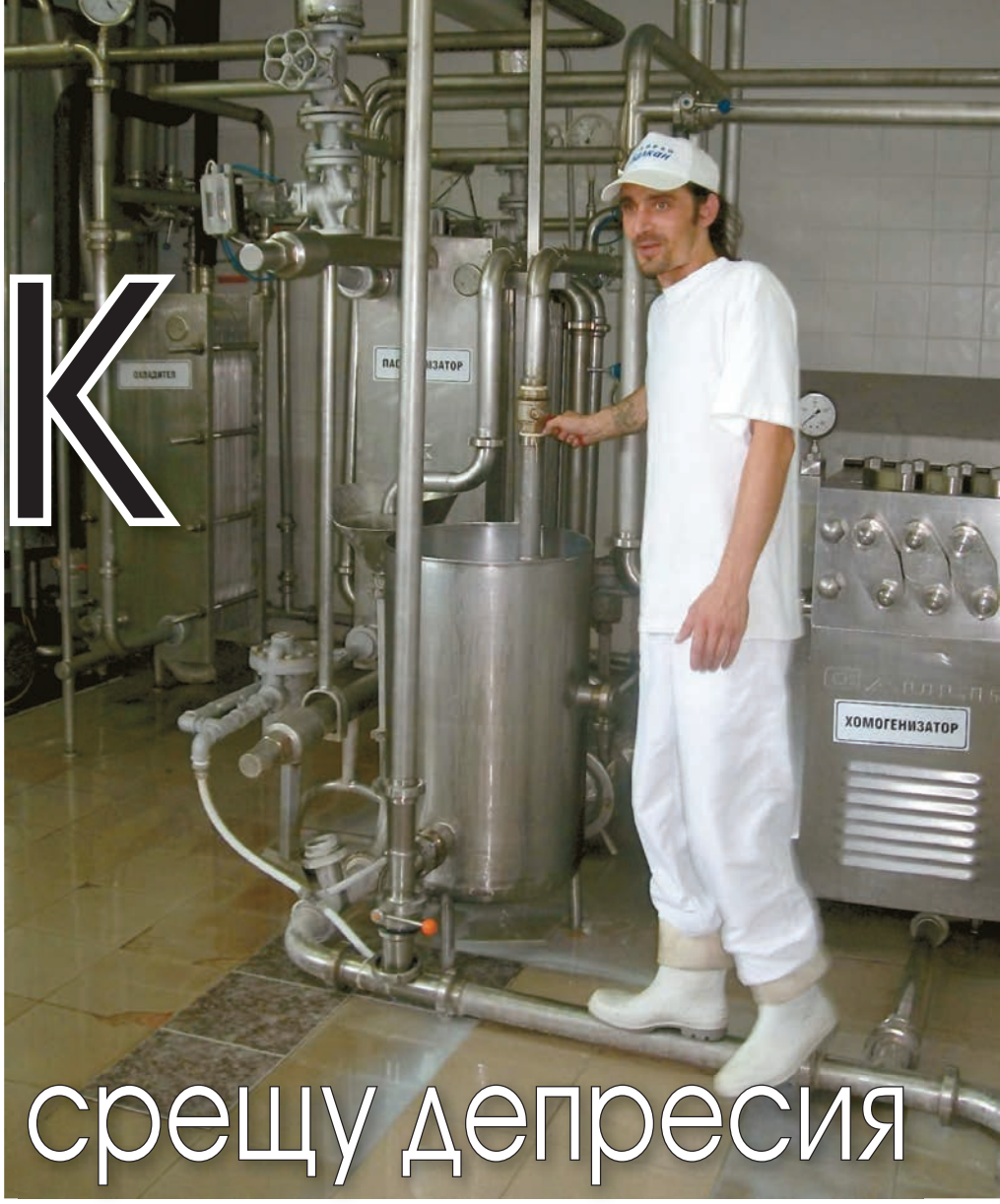

ПЕТЯ СТОЯНОВА

Светът усети негативите на рецесията, но българските макропоказатели в началото показаха завидна стабилност. После посоката рязко се смени и според анализите нашата „отворена икономика" също беше засегната от трусовете в глобалния свят. След първоначално изоставане от общите тенденции настъпи дълъг период на спад и стагнация. Причините за кризата бяха външни, но нейният край ще настъпи, когато българската икономика успее да разгърне потенциала си. При сигналите за оживление на основните партньори подобно развитие може да се очаква в средносрочен план, но негативните фактори срещу бързото оздравяване на стопанството остават.

„Има потенциал за растеж, но възстановяването на Европа все още е неравномерно, което създава известни икономически дисбаланси. Очаква се събитията в Япония и Северна Африка да имат ограничено влияние върху икономическия растеж на ЕС през тази година, въпреки че е налице трайно влошаване на веригите за доставки, така че е трудно да се прецени реалното състояние и перспективите пред стоковите и финансовите пазари", пише в доклада на Конфедерацията на европейския бизнес BusinessEurope. В пролетното издание се прави преглед на икономическите перспективи пред Европа, като са използвани проучванията на отделните национални федерации. Източник на информацията за България е Българската стопанска камара. Документът е озаглавен „Плуване срещу вятъра: европейският бизнес трябва да създаде 1 млн. нови работни места през 2011 г.". Описани са „препъникамъните" пред икономическия растеж в Европейския съюз. Цените на петрола, състоянието на публичните финанси, натискът върху трудовите възнаграждения и финансовата нестабилност на пазарите се определят като горещи теми. Всяка от страните на ЕС има ангажимент да подобри конкурентоспособността и да направи реформи. Европейският бизнес изразява очакванията си тези намерения да намерят конкретен израз в амбициозни национални програми, които Европейската комисия да одобри още през май т.г. Акцентът пада върху модернизирането на механизмите за договаряне на работните заплати, съпътствани в комбинация с пазарни реформи, насочени към по-голяма гъвкавост и сигурност на пазара на труда. В доклада се посочва, че европейската икономика се възстановява от икономическата криза по-бързо от очакванията. Според прогнозите реалният ръст на БВП в ЕС-27 в края на годината трябва да достигне 1,8, инфлацията – 2,6%, безработицата – 9,6%, а брутният публичен дълг (като % от БВП) да е 81,6%.

Конкурентоспособността и засиленото потребление ще спасят икономиката

Къде сме ние

Правителствените прогнози заложиха икономически растеж между 2 и 3,6% през тази година. Предвиде-

ната инфлация от 2,1% на годишна база също е под договорения лимит на ЕС. Очаква се средногодишната стойност на безработицата в края на 2011 г. да достигне 10%. Страната ни има едно от най-ниските съотношения между външен дълг и брутен вътрешен продукт. За миналата външният дълг е 16,2% от БВП, а за тази година не са предвидени съществени корекции. Прогнозите за всички тези показатели изглеждат твърде оптимистично на фона на общата стопанска конюнктура. Въпреки че през април общият показател се покачва с 2,4 пункта, той възстановява едва наполовина спада от предходния месец. Остават още 10 пункта, за да се достигне неговото дългосрочно средно равнище. Подобрението се дължи на секторите промишленост и услуги, но при строителството и търговията на дребно бизнес климатът се влошава. В сравнение с март индикаторът „бизнес климат в промишлеността" нараства с 4,1 пункта и е само с 2,3 пункта под нивото на дългосрочната си средна стойност. Предприемачите се надяват през следващите шест месеца състоянието на предприятията да се подобри в сравнение с оценката на настоящата бизнес ситуация. Засега производството с поръчки се задържа на нивото си от последните месеци, въпреки известното им увеличение. В краткосрочна перспектива мениджърите имат положителни очаквания за дейността, което е съпроводено и с по-добри перспективи за износ на продукция. По отношение на персонала намеренията през следващите три месеца са за редуциране състава на екипите, макар и минимално. Основните проблеми пред мениджърите в промишлеността продължават да бъдат несигурната икономическа среда и недостатъчното търсене. Последната анкета сред бизнеса регистрира свиване на очакванията за увеличение на цените в промишлеността през следващите три месеца. Има компании, които сравнително бързо успяват да стъпят на крака. Това са фирми в експортно ориентирани отрасли като износ на метали, химически продукти, селскостопански стоки, нециклични производства, които имат сравнително стабилно вътрешно потребление. Някои от тях увеличават приходите си и бизнесът им расте, дори не се нуждаят от банково кредитиране. Други успяват да се финансират от чужбина по различни източници, включително с предплащане по доставките за износ.

Икономическата криза дойде през прозореца, но ще си отиде през парадния вход

Най-много са фирмите, които не могат да се похвалят с добри показатели на бизнеса, но продължават дейността си и търсят решение на проблемите. За да оцелеят в кризата те търсят финансиране от банките.

Зелена светлина

„Не мога да преценя какво е увеличението в експорта, дали се дължи на изменението на цените на суровините, или наистина има ръст на износа. Ние и сега финансираме експортно ориентирани фирми, които имат стабилни показатели", обяснява Виолина Маринова. Има индикации, че много от големите западни компании, които бяха отказали договорите с подизпълнители, сред които са и български предприятия, постепенно започнаха да възлагат поръчки. Възстановява се производството на части в автомобилостроенето и машиностроенето. Експортът постепенно се съживява, но само износът не е достатъчен. Трябва да се комбинира с вътрешно потребление, а там сигналите не са положителни. Натискът идва най-вече от стагниращия пазар на труда. Въпреки активните промоционални предложения за изгодни заеми населението остава пасивно. На това се дължи и плавното понижение на лихвите по привлечените от банките средства – те отразяват намаленото търсене на финансов ресурс в условията на ограничени възможности за разширяване на кредитния портфейл. Банките не могат да измъкнат икономиката от кризата, но донякъде са в състояние да дадат началния тласък. Ускорението на процеса трябва да е съвкупност от положителни сигнали, които идват от възстановяването на туризма, селското стопанство, изграждането на големи инфраструктурни проекти.

Разнопосочни сигнали

Виолина Маринова

„Нямаме предпочитания към клиентите, които кредитираме. Склонни сме да финансираме всеки предприемач, който докаже, че проектът му е с добре структурирани парични потоци, така че да може да си плаща дълга. Не изискваме обезпечение, но държим всеки проект да е успешен", посочи Виолина Маринова, главен изпълнителен директор на Банка ДСК.

Затова под лупа се гледа финансовото състояние на фирмата, кредитната ѝ история, отношенията ѝ с другите банки, състоянието на сектора, в който работи. Според банкерката отпускането на заеми не е спирало, но в момента има амортизация на портфейлите. „За да отчетеш нетен растеж в кредитирането, трябва да финансираш над сегашните месечни погашения. Затова и в момента нетният ръст не е особено голям".

Има фирми, които недоволстват, че не получават заеми, но то е защото не отговарят на повишените изисквания за кредитиране. В същото време банките търсят компании, които въпреки кризата продължават да се развиват. Само че точно тези фирми все още не са убедени, че трябва да разгръщат бизнеса си на всяка цена. Те са прескочили успешно драматичните спадове, имат стабилно развитие в своя отрасъл, но не предприемат резки ходове и все още не са готови за експанзия.

Асен Ягодин е новото лице на Българската банка за развитие. Той пое поста главен изпълнителен директор на кредитната институция наскоро и амбициите му са да я направи още по-полезна за бизнеса у нас. Над 20 години Ягодин е работил в Пощенска банка, сега Eurobank EFG, десет от тях като член на съвета на директорите и впоследствие изпълнителен директор. От няколко години е и в управата на Българска фондова борса, заместник председател е на Асоциацията на банките в България. Заради това разностранно участие на водещи позиции в българския финансов сектор помолихме г-н Ягодин да разкаже как той и бизнесът си сътрудничат и подпомагат.

Време е за кредити

ВАЛЕРИЯ СТОЙКОВА
ПЕТЯ СТОЯНОВА

- Г-н Ягодин, какви са вашите идеи за работата на Българската банка за развитие (ББР), която наскоро оглавихте?

- Българската банка за развитие разполага с уникални за местния банков пазар дадености – тя е 100% държавна, с най-високия възможен кредитен рейтинг, капиталовата ѝ база е една от най-добрите в стра-

Банките преминаха през изпитанията, сега ще помогнем на бизнеса да си стъпи на краката

Снимки Красимир Свраков

ната. Твърдото убеждение на екипа професионалисти, с които влязох в този проект, е, че тези дадености не са използвани достатъчно до момента. Тепърва предстои да направим пълен анализ на сегашното състояние на финансовата институция, както и да набележим пътя, по който ще се развива през следващите години. Едно е ясно отсега - банката трябва да има ясна мисия и цели, така че да оправдае името си пред българския малък и среден бизнес, докато бъде припозната като негов надежден партньор. Надявам се скоро да приключим прегледа на състоянието, в което поемаме банката, след което ще обявим основните приоритети в бъдещата ни работа.

- ББР разполага с едни от най-големите капитали в банковия сектор – 662 млн. лв. Как според вас трябва да се промени управлението ѝ, за да я припознае бизнесът като кредитната институция, от която очаква финансиране?

- Ето това имах предвид, докато отговарях на предишния ви въпрос. Кредитната институция разполага с огромен за мащабите на българския банков сектор капитал, който за съжаление не е използван като лост за кредитна експанзия. Разбира се, съществуват някои ограничения пред подобна експанзия – от една страна, по закон банката не може да привлича депозити, от друга, последните две години не бяха подходящи за интензивно кредитиране. Въпреки това ББР има потенциала да бъде сериозна опора на местния малък и среден бизнес. Това с особена сила важи за експортно ориентираните фирми, за тези, които прилагат иновативни методи на производство, за инвестиращите в спестяващи енергия технологии и в екологично земеделие.

- Има много неусвоени европейски средства по оперативните програми „Конкурентоспособност", „Околна среда", „Регионално развитие" и „Транспорт". Не са използвани възможностите на Jessica. По кои програми ББР ще финансира проекти?

- Банката осъществява дейността си в рамките на Закон за Българската банка за развитие, като приоритетите ѝ са свързани с прилагане на правителствената политика относно малките и средните предприятия. В тази насока ББР предоставя кредити и кредитни улеснения основно към този клиентски сегмент, включително при изпълнението на проекти с финансиране от структурните фондове на ЕС, както и такива в сферата на публично-частното партньорство. В допълнение банката е предоставила кредитен ресурс на 17 местни търговски банки за финансиране на малки и средни фирми.

- Ако тези проекти се управляват от общините, не е ли това възможност да се реализира публично-частно партньорство, каквато препоръка даде Европейската комисия?

- С оглед предвидените в Закона за ББР приоритети, банката е отворена към финансиране на компании, изпълнители и подизпълнители на проекти в сферата на публично-частни партньорства.

- Ще оценявате ли заедно с Делойт тези проекти, за да може да сте по-сигурни в последващо предоставяне на мостово финансиране?

Активно търсим нови проекти

- Предполагам визирате стартиралата процедура на Европейската инвестиционна банка в качеството ѝ на холдингов фонд по JESSICA за България, за избор на фондове за градско развитие. Досегашното профилиране на ББР съобразно законовата ѝ рамка, както и липсата на опит в оценката на проекти за градско развитие, изискват време за анализ и пренастройка на политиката ни. В случай че установим потенциал в подобно партниране, ще предприемем необходимите действия и ще ги анонсираме.

- Какъв е досегашният опит във финансирането на публично-частни партньорства? Каква е перспективата в България и с какво би помогнала банката чисто практически?

- Към момента има само разработен от Министерство на финансите проектозакон за публично-частното партньорство и по тази причина все още няма ясно определение на тези взаимоотношения. Най-популярното разбиране за ПЧП е концесията, но самото понятие е значително по-широко и включва в себе си трансфер към частния сектор на инвестиционни проекти, които традиционно са били осъществявани или финансирани от

публичния сектор. Същото се отнася и за случаите на предоставяне на обществено значима услуга за изпълнение от частния сектор, когато се цели по-високо ниво на обслужване. В този смисъл ББР вече има известен опит – пример е финансирането на Завода за преработка на твърди отпадъци във Варна.

- Възнамерява ли ББР да прилага инструмента на „субвенцията" при финансиране на общините по проекти от оперативните програми?

- Съвместно с Министерство на финансите в момента се доразработва програма за финансиране на паричен недостиг на бенефициенти по оперативните програми „Регионално развитие", „Транспорт" и „Околна среда". Тя ще се реализира със средства по споразумение за програмен заем от Европейската инвестиционна банка в подкрепа на вече одобрени инвестиционни проекти. Предвижда се кредитополучатели да бъдат бюджетни, общински и държавни предприятия, бенефициенти по инфраструктурни проекти. Обединяващото ги звено е, че тези проекти ще генерират достатъчни бъдещи приходи, но бенефициентите по тях изпитват недостиг по финансирането на допустимите проектни разходи съобразно изискванията на Регламент ЕО 1083/2006.

- Ще помогне ли ББР за намаляване на междуфирмената задължнялост (по оценка на БСК тя е надминала 200 млрд. лв.), за да се подобри кредитното лице на българския бизнес?

- Пряко възможностите на ББР са ограничени, да не забравяме, че банката разполага с ресурс от малко над 1 млрд. лева. Големият потенциал на ББР е в използването ѝ като финансов инструмент за банкиране на вземанията на бизнеса от държавата и обратно. С помощта на държавата тук може да бъде приложен подходящ постоянно действащ механизъм. Друга възможност за ББР са големите инфраструктурни проекти, финансирането на които може да бъде организирано при активно използване на единствената държавно контролирана банка.

- Предвиждате ли промени в структурата на банката, за да отговори тя на изискванията и очакванията към нея?

- Промените в структурата са задължителни, за да се повиши ефективността ѝ. Твърдото ни намерение обаче е да запазим добрите и лоялни към институцията професионалисти, както и да прибавим нови, ако бизнес целите ни го налагат. ББР наистина трябва да излезе от периода на летаргия и екстензивно развитие. В противен случай лично аз не виждам смисъл в професионалното предизвикателство, което се съгласих да поема.

- Идвате от търговска банка и сте запознат с проблемите на корпоративните клиенти. Ще се либерализира ли кредитирането и готова ли е икономиката да поеме повече пари на кредит?

- Не само ББР, всички банки търсят активно нови проекти за кредитиране. За всички колеги е предизвикателство как, от една страна, да продължават да привличат депозити с темп от 10% годишно, а от друга, кредитният им портфейл да е почти замръзнал на ниво от преди две години. Няма как това да продължи, най-малко поради две причини – не е логично банките да работят на загуба или на минимална печалба, както и няма как да бъде решен проблема с лошите кредити без нова, здрава продукция. Вярно, много икономисти вече се отказаха да прогнозират кога ще излезе реално икономиката ни от кризата, но пък също така е вярно че най-ниската точка е вече зад гърба ни – не трябва да позволяваме на песимизма да погребе потенциала на тази държава за просперитет. В края на краищата икономическият ѝ фундамент е много по-добър от редица други страни от ЕС.

Лихвите по заемите няма да падат. По-важно е обаче да не растат

- Ще бъдат ли подложени на изпитания банките въпреки позитивните сигнали за обръщане на бизнес цикъла и подобряване на стопанската конюнктура?

- От близо три години вече банките са подложени на изключителни предизвикателства. През какво ли не ни се наложи да минем – затваряне на външните ресурсни пазари, депозитна война, запазване качеството на кредитните портфейли, търсене на нови източници на приходи за компенсиране на растящите провизии и т.н. През всички тези изпитания банковата ни система премина и ще продължи напред поради добрата кондиция, с която влезе в кризата – над 18% капиталова адекватност, над 22% ликвидни активи, близо 100% обезпеченост на кредитния портфейл. Въпрос на време е нормализиращата се бизнес среда да доведе и до пълно възстановяване на кредитирането. Разбира се, едва ли някога вече ще видим ръст на кредитите от 50 – 60% годишно.

- Винаги е трудно да се прогнозира какво ще бъде движението на лихвените нива. Но като се има предвид повишаването на основна лихва в еврозоната, инфлацията и признаците за съживяване на икономиката, може ли да прогнозирате какъв ще е трендът?

- Лихвените нива на българския банков пазар не са в пряка зависимост от движението на лихвите на международните пазари. И това е така, тъй като над 90% от паричния ресурс се привлича от местния депозитен пазар, където лихвите следват логиката на местното търсене и предлагане. Именно последното ще продължи да определя цената, която банките са готови да платят за ликвидността си. Що се касае до кредитните лихви, те ще продължат да се влияят от цена на депозитите и от премия за поемания от банките риск в текущата бизнес среда. Казано в едно изречение, не виждам големи шансове да видим в скоро време кредитните лихви на по-ниски нива. Важното е да не се стигне

до по-нататъшното им нарастване, защото това ще повлияе негативно върху стартиралото съживяване на икономиката.

- Минаха ли кредитните портфейли на банките през Чистилището на лошите кредити?

- Искрено се надявам това да е така, макар че последните данни продължават да показват влошаване. По важното е, че, от една страна, темпът на това влошаване е все по-нисък, и от друга, че банките създадоха много добър механизъм за превенция срещу нови лоши кредити и за ефективно събиране на просрочените си вземания.

- Дава ли България сигнали, че е добро място за влагане на пари? И дали привличането на повече чужди инвестиции, съчетано с банкови кредити, ще се случи скоро?

- Имаме всички дадености да бъдем добра дестинация за инвестиции. Макроикономически стоим изключително стабилно, банковата система функционира без чужда помощ, имаме конкурентни предимства по линия на локация, ниски данъци и цена на труда.

- Председател сте на Българска фондова борса. Кажете кои от приоритетите на капиталовия пазар ще бъдат реализирани в скоро време?

- Надявам се регистрираното през последните месеци възстановяване на ликвидността да се превърне в трайна тенденция и това да върне интереса на инвеститорите към фондовия ни пазар. Разбира се, за да се случи това, трябва да има някои допълнителни предпоставки. Такива биха били листването на атрактивни нови дружества, оптимизиране на пазарната инфраструктура по линия на институционалното обединение между БФБ и Централния депозитар, не на последно място ще бъде и успешната приватизация на едното или и на двете дружества от страна на стратегически външен инвеститор до края на годината.

Големите инфраструктурни проекти чакат пари от ББР

Произвеждаме с двойно по-малко енергия през 2020 г.

КИРИЛ ГЕГОВ, доктор по икономика

Проектът за нова Енергийна стратегия на България до 2020 г. вече е в парламента. Енергийната стратегия е основополагащ документ на националната енергийна политика, който се одобрява от Министерския съвет и се приема от Народното събрание на Република България.

Настоящият проект на Енергийна стратегия до 2020 г. отразява политическата визия на правителството за развитие на България, съобразена с актуалната европейска рамка на енергийната политика.

Устойчивото екологосъобразно енергийно развитие е изведено като център на енергийната политика на Европейския съюз и постигането му е обвързано с дългосрочни количествени цели до 2020 г.:

- 20-процентно намаляване на емисиите на вредни парникови газове спрямо 1990 г.
- 20-процентов дял на възобновяемите енергийни източници /ВЕИ/ в общия енергиен микс и 10-процентов дял на биогоривата в транспорта. За България е определен най-ниският размер – 16% от потреблението на електроенергия да бъде от възобновяеми енергийни източници.
- Подобряване на енергийната ефективност с 20%

Новата енергийна стратегия на страната е насочена към преодоляването на основните предизвикателства пред българската енергетика в настоящия момент, а именно:

1. Високата енергийна интензивност на брутния вътрешен продукт /БВП/: Въпреки положителната тенденция за подобряване, енергийната интензивност на националния БВП е с 89% по-висока от средната за ЕС /при отчитане на паритета на покупателната способност/.

2. Високата зависимост от внос на енергийни ресурси: България осигурява 70% от брутното си потребление чрез внос. Зависимостта от внос на природен газ, суров нефт и ядрено гориво е практически пълна.

3. Необходимостта от екологосъобразно развитие, тъй като светът, включително и нашата страна, са изправени пред предизвикателствата от промените в климата, повлияни от нарастването на обема на емисиите от парникови газове.

Разработеният от специалисти

на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма Проект за енергийна стратегия на Република България до 2020 г. включва пет основни области :

1. Енергийна сигурност.

2. Намаляване емисиите на парникови газове.

3. Увеличаване дела на възобновяемите енергийни източници в общото крайно потребление на енергия.

4. Повишаване на енергийната ефективност.

5. Създаване на независим и конкурентен енергиен пазар.

За реализирането на тези цели се предвижда да се работи в следните основни направления :

Разнообразяване на източниците и маршрутите за доставка на природен газ. Посочени са възможностите за изграждане на междусистемни газови връзки с Турция, Гърция, Сърбия, Румъния, както и със страните от Персийския регион Подобрено използуване на местните енергоресурси – въглища, както и проучване на възможни запаси от

нефт и природен газ на територията и шелфа на страната.

Търсене на разумен баланс между наличния енергиен ресурс в страната и европейските цели за чиста енергия. Повишаване дела на газифицираните домакинства от 1,5% през 2010 г. на 20% през 2020 г.

Приоритетно развитие на възобновяемите енергийни източници – биомаса, вятърна, слънчева и водна енергия.

Повишаване на енергийната ефективност. Конкретна цел – намаляване на енергоемкостта на БВП с 50% до 2020 г.

Прозрачност на електроенергийния пазар чрез създаване на подходящи регулаторни механизми и издигане ролята на държавните регулаторни органи в тази насока.

Целенасочена държавна политика за създаване на благоприятен климат за инвестиции във високи технологии.

Развитие и либерализация на вътрешния енергиен пазар в съответствие с Третия либерализационен енергиен пакет на Европейския съюз.

КРАЙНА ЦЕЛ НА СТРАТЕГИЯТА:

Постигане на високотехнологична, сигурна и надеждна енегрийна система, която да отговаря на европейските критерии като същевременно използва максимално наличния ресурс в България и защитава в най-висока степен българските потребители

В Проекта за енергийна стратегия са дадени най–важните практически действия, които следва да бъдат извършени, за да се постигнат поставените цели във всяко едно направление. Макар че не е изрично записано, по същество проектът осигурява в немалка степен приемственост с действащата понастоящем Енергийна стратегия.

Същевременно правят впечатление някои недостатъци и пропуски в разработения проект на Енергийна стратегия, а именно :

Краткосрочност – 10 години, които за продължителността на инвестиционния цикъл в този отрасъл са недостатъчни.

Липса на прогноза за необходимите финансови средства /макар и ориентировъчно/ за нейното реализиране, както и източници за тяхното осигуряване /държавен бюджет, собствени средства на инвеститорите, европейски фондове и др./.

Едновариантност за производството и потреблението на енергийни продукти /с изключение на електропотреблението, където има 2 варианта – базов и целеви/,

обусловени от очакваните темпове на ръста на БВП на страната, измененията в неговата структура и енергоемкост.

В баланса на влизащите в действие електропроизводствени мощности през този период не са включени АЕЦ „Белене" или нови реактори в АЕЦ „Козлодуй". Не са споменати най-големите инвестиционни газови проекти – „Набуко" и „Южен поток", по които нашата страна има поети международни ангажименти и същите са в ход на изпълнение.

Липсва концепция за ролята на държавата в реализацията на държавната политика в енергийния отрасъл - разработване на индикативни енергийни баланси, приватизация на енергопроизводствените и енергопреносними мощности, които са държавна собственост, привличане на български и чуждестранни частни капитали в реализацията на големи и средни инвестиционни проекти и др. п.

Напълно липсва визия относно ролята на общините във формирането и реализацията на енергийната политика на страната.

Не е очертана ролята на науката и научните институти в развитието на енергетиката и енергийната ефективност до 2020 г.

Недостатъчно внимание е отделено на изискванията на Европейския съюз в областта на държавното регулиране и либерализацията на енергийния пазар в страната.

Министерството на икономиката, енергетиката и туризма в края на миналата и първите месеци на настоящата година организира няколко публични обсъждания на проекта за енергийна стратегия на страната до 2020г. Болшинството от изказаните становища бяха положителни, постъпиха и редица разумни нови предложения.

Като се има предвид голямата, както настояща, така и бъдеща важност на енергийния отрасъл за всички сфери на икономиката, националната сигурност и социалната защита на населението и изключително големите инвестиции за изграждане, реконструкция и модернизация на тези мощности, полезно би било да продължи цялостното и задълбочено обсъждане на изготвения Проект за енергийна стратегия на страната във всички нейни аспекти /икономически, технологически, финансови, социални, екологични, съгласуваност с политиката, нормативите и правилата на Европейския съюз/, с участието на заинтересуваните министерства, БАН, ВУЗ, енергийни специалисти, неправителствени организации, Агенцията за ядрено регулиране, ДКЕВР, специализираните органи на Европейската комисия, изводите и препоръките от което да се представят на Министерския съвет преди нейното утвърждаване.

Валентин Захариев

„Кремиковци" – трите живота на феникса

НЕВЕНА МИРЧЕВА

Социалистическата Годзила "Кремиковци" може да възкръсне като феникс. На това се надява всеки, който е отделил поне една малка част от живота си на металургичния мастодонт. А почти няма българско семейство, в което някой член или близък да не е свързан с комбината.

Само преди седмици фалиралият мастодонт получи шанс за нов живот, след като „Елтрейд Кампани" ЕООД плати за активите му 316 млн. евро, финансирани с мостово кредитиране от Първа инвестиционна банка. Сигурно струва много повече, би казал човек. И всеки се пита как така един младеж на 25 г., напълно неизвестен, се появява и купува най-голямото ни предприятие. Залаганията сега са дали оцелелите машини и съоръжения няма да бъдат нарязани за скрап и продадени, защото новите собственици са свързани с „Надин", един от най-големите търговци на метали у нас. Други залози пък вървят за това за колко може да се продаде земята – едни апетитни над 7 хиляди декара в северната част на София, където се очаква да се разраства новото Сити. Ако се сбъднат плановете да се обособи едно малко и екологично производство,

МИНАЛО НЕЗАБРАВИМО

Първата копка на "Кремиковци" е направена през 1960 г. Предприятието започва да работи през 1963 г. Отваря 35 хил. работни места, които се попълват от цяла България.

През 80-те години на миналия век „Кремиковци" е гръбнакът на българската икономика. Производството на комбината е близо 2 млн. тона метали годишно. В предприятието от създаването му са вложени над 12 млрд. лева, а производството на метали за периода 1967-1988 г. е за над 22 млрд. лева. Общо заводът прави около 21-23% от брутния вътрешен продукт на България. За периода 1980-1989 г. България дори достига 7-мо място в света по добив и производство на метали.

ТЕРЕНИТЕ

Най-ценният актив на комбината днес е земята му. Той разполага с точно 7 655 650 кв. метра терени, които според последната оценка, поръчана от синдика Цветан Банков, струват средно по 14,4 лв. на квадрат. Това прави над 110 млн. лева пазарна стойност.

СТАРА СЛАВА

Трите доменни пещи са социалистическата гордост на комбината. Общият им годишен капацитет е 1,65 млн. тона.

✓ Първа доменна пещ е пусната през 1964 г. След голям ремонт заработва пак през 2002 г. и е спряна през 2008 г.

✓ Втора доменна (пусната през 1965 г.) не работи още от 2003 г.

✓ Трета доменна пещ работи от 1969 г. и също прекрати работа през 2008 г.

а останалите терени да бъдат застроени с логистични паркове или с офис и търговски площи.

„Кремиковци" обаче трябва да оцелее под една или друга форма, както е ставало винаги досега, припомнят съдбата на комбината хората, които са изкарали живота си до пещите. Комбинатът бе спасен от закриване веднъж – през 1999 г., когато бе приватизиран в 12-ят час. Тогава „Дару металс" на Валентин Захариев (по-късно преименувана на „Финметалс холдинг") купи 71% от завода за 1 долар, броени дни преди той да влезе в списъка за ликвидация, както предвиждаше споразумението с Международния валутен фонд.

Ще възкръсне ли социалистическата Годзила?

През 2005 г. Захариев осребри „Кремиковци" – продаде го на индиеца Прамод Митал, в сделка (според слуховете) за 121 млн. долара. Понеже е роднина на един от най-богатите хора в света, обявения за стоманен крал Лакшми Митал, всички виждаха в Прамод спасител за комбината. Оказа се точно обратното. От 2005 г. насам заводът няма официално внесен на борсата отчет за приходи и разходи и обявени финансови резултати. Никой не знае колко точно пари влизат и излизат от комбината. Един от злощастните опити на индийската фамилия да го спаси от колапса е облигационният заем от 2007 г. Който превърна няколко нюйоркски и лондонски фондове за рисков капитал в най-големите кредитори на „Кремиковци". Днес те имат да получават 325 млн. евро. Общо дълговете на предприятието са за над 2 млрд. лева и не се знае кой от кредиторите колко и кога ще си получи от тях.

Ходенето по мъките за комбината започна през 2008 г., когато собствениците спряха да си плащат. Не само на облигационерите, но и за доставките на ток, газ, за превозите на БДЖ.

Още на 7 август 2008 г. съдът постанови, че комбинатът е във фактически фалит. И то със задна дата – неплатежоспособността е към 31 декември 2005 г., решиха магистратите. Въпреки фалита, държавата се опита да поддържа изкуствено живота на мастодонта. Но тихият колапс дойде със спирането на електричеството, а после и на газа. На 16 май 2009 година, точно на рождения ден на комбината, „Булгаргаз" врътна кранчето. Завинаги спря коксохимичното производство, което според специалистите няма как да бъде рестартирано. Двете батерии на инсталацията започват да работи точно на 16 май 1963 г. и не са спирали нито за миг през всичките 46 години. Коксохимът е сърцето на комбината и без него почти нищо друго не може да работи. Със спирането му бяха попарени и последните надежди за спасение. Днес от всички мощности е възможно да се възстановят най-лесно и с най-малко инвестиции (но все пак милиони) само тези за претопяване на скрап и горещото валцуване на рулони - Стан 1700. За ремонта на първа доменна пещ ще са нужни доста повече пари. Колко точно ще струва това и дали ще има трето възкръсване за „Кремиковци", отговорът знаят само новите собственици.

Прамод Митал

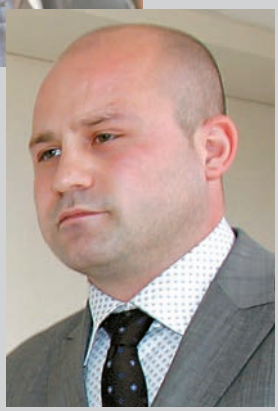

Лъчезар Варнаджиев - последният собственик

ГОРДОСТТА

Производството за непрекъснато разливане на стомана е голямата гордост на новите собственици след приватизацията. Първата инсталация беше пусната официално по времето на Валентин Захариев, а втората – от Митал. Те са правени от лидерите в бранша – австрийците от „Фьост Алпине". Капацитетът на машините е 1,6 млн. тона стомана годишно.

ВТОРИЯТ ШАНС

Опцията Кремиковци да продължи работа се крие в „Производство горещо валцуване" – Стан 1700 (ПГВ). Станът е пуснат през 1967 г. с капацитет 2,1 млн. тона годишно. Капитален ремонт е правен през 2000 г.

В ПРАХТА

Без никакъв шанс за спасение е Коксохимичното производство. Заводът е строен през 1963-1964 г., тогава са пуснати коксови батерии 1 и 2 . Те са спрени и бракувани още през 1990 г.

В далечната 1971 г. е пусната батерия 3, а през 1983 г. тя е спряна и се пуска батерия номер 4. Батерия 3 заработи отново от 1988 г. След спирането на природния газ през 2009 г. батерии 3 и 4 са спрени завинаги.

Студеното валцуване не работи от 2008 г.

CT 200h

ДА ИЗПРЕВАРИШ ВРЕМЕТО СИ НЕ Е ГРЯХ.

Повечето хора плащат твърде висока цена за това, че са се вкопчили в миналото. С новия Lexus CT 200h ти ще ги подминаваш, без дори да ги забелязваш. А те ще замлъкват, когато наближиш. И ще те следят с поглед, дълго след като си ги отминал.

Защото новият CT 200h е изпреварил времето си. Прецизирана до съвършенство хибридна система с впечатляващо ниски нива на вредни емисии и недостижима за този клас икономия е съчетана с качество,финес и комфорт, които са запазена марка на Lexus.

Ако да имаш всичко не е достатъчно, ще получиш повече. Lexus Premium Leasing ти дава гъвкави условия за покупка със забележително ниска лихва и атрактивни месечни вноски. Услугата Lexus Free Hybrid Service е специално разработена, за да забравиш грижите и разходите по поддръжката на своя нов Lexus — получаваш безплатно техническо периодично обслужване до най-малкия детайл за 5 години или 100 000 км. Като добавим 5 години гаранция, остава ти единствено да се отдадеш на чистото удоволствие от шофирането на Lexus CT 200h.

Това не е грях. Това е бъдещето.

от **563** ЛЕВА/МЕСЕЦ

LEXUS PREMIUM LEASING

5 ГОДИНИ ГАРАНЦИЯ

PREMIUM LEASING

FREE HYBRID SERVICE

LEXUS

Специално предложение за бизнес клиенти • Снимката е илюстративна

Комбинирани емисии на въглероден двуокис (CO_2): **87 г/км;** Комбиниран разход на гориво: **3,8 л/100 км**

www.lexus-bulgaria.bg

Законът за туризма:

Дяволът е в детайлите

НАТАЛИЯ МАЛЧЕВА

Новият закон за туризъм е очакван отдавна не само в гилдията и затова не е чудно, че разбуни духовете. Текстът бе представен за обществено обсъждане в средата на април и веднага предизвика полярни реакции. Хотелиери, туроператори и кметове от години настояват за документ, който да замени многократно кърпения досегашен закон. Когато обаче той стана факт, мнозина останаха недоволни. „Законът щеше да бъде идеален, ако се беше появил преди десет години. Сега е закъснял и не взима предвид развитието на бранша", категоричен е председателят на Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация Благой Рагин.

Защо държавна фирма ще прави реклама на изцяло частния сектор, недоумяват от бранша

Всичко, което е поискано от бранша, е взето под внимание, категорични са от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. Бизнесът също признава, че в закона присъстват всички предложения, които браншът е отправил. Ясно е, че ще има и недоволни, но все пак е търсен баланс между интересите на различните играчи.

Дяволът обаче се крие в детайлите. Трябва да се прецезират текстовете, да се пояснят там, където са неясни и да се изчистят някои положения. Какви промени ще бъдат направени зависи от писмените становища на десетките браншови организации и асоциации. Както и от лобитата в парламента, защото последната дума ще бъде на депутатите.

В ябълка на раздора между кметовете, изправени в предизборна надпревара, и авторите на закона се превърна създаването на държавното предприятие „Българска туристическа организация". Според закона именно тя ще разпределя парите за реклама, ще прави маркетинг стратегията ни като дестинация, ще решава на кои пазари да бъдем представени и ще организира националния ни щанд на международните туристически борси. Отново държавата и нейните чиновници, вместо бизнеса, ще решават къде да отиват парите за реклама, скочиха срещу текста от бранша.

Десятък за хазната от данъка в общините

В същото време държавната структура ще прибира 10% от общинските приходи от туристическия данък, вместо той да остава за реклама на населените места, в които е събран, скочиха пък кметовете. Всички хотелиери, ресторантьори и туроператори по места пък се задължават да членуват в организациите за управление на туристическия регион. Подобна е практиката в Германия и Гърция. Така обаче всеки бизнесмен ще трябва да плаща по два членски вноса – веднъж в регионалната структура и втори път в браншовата или продуктовата. Бизнесът няма толкова свободни пари, обясни Рагин. В тези структури ще постъпват и 20% от туристическия данък в съответния регион. Така за кметовете ще останат 70% от събраните средства, срещу което

местните власти протестират.

Категорията, която получават хотели и ресторанти, вече ще бъде срочна. Така здвездите ще се защитават на всеки 5 години. Първите проверки на комисиите, назначени от икономическото министерство или кметовете, ще тръгнат догодина. През 2012 г. ще защитават категорията си всички, които са получили звезди преди 2005 г. Ресторантите в хотелите вече ще могат да взимат различна категория от тази на сградата за настаняване, като разликата ще е максимум 1 звезда. Заведенията с до 12 места и тези в болници, училища и предприятия ще са освободени от задължителната категория. Една и две звезди на хотелите ще се дават от кметовете, а по-високите категории – от икономическото министерство. Законът дава право на хотели и ресторанти да прекратят временно категоризацията си, за да не плащат туристически данък, ако сградата се ремонтира или хотелът е сезонен. Това става с молба до кмета или министерството, според категорията. Хижите също защитават стандарт, но с до три еделвайса вместо със звезди. Под ударите на закона вече попадат и апартаментните комплекси, стаи за гости, къмпинги, къщи за гости, влакове и кораби, които предлагат хотелско настаняване.

САНКЦИИ

Да 30 000 лв. глоба за работа без лиценз

Нелицензираните туроператори ще бъдат глобявани от 5000 до 10000 лв. за организиране на почивки и екскурзии без нужните документи, е вписано в закона. При повторно нарушение санкцията скача от 15 000 до 30 000 лв. Ако по време на нерегламентираните пътувания почине турист или сериозно пострада клиент, организаторът няма да има право на регистрация за срок от 2 години. Чужд туроператор, който не се е регистрирал или уведомил властите за дейността си, също ще бъде наказан с имуществена санкция на стойност 10 000 лв. еднократно. Ако пък е извършил само едно пътуване, без да уведоми икономическия министър, чуждият туроператор ще бъде глобяван 5000 лв. Ако офисът на туроператора или туристическия агент не е подходящ, той ще дължи глоба от 500 лв. За всяко следващо нарушение наказанието е 1000 лв. Ако удостоверението за регистрация на туроператора не е на видно място в офиса – глобата е 200 лв. Ако фирмата сключи договор с хотел или място за настаняване без категория, държавата глобява туроператора с 2000 лв., при обратния вариант санкцията е 3 000 лв. За неиздаване на туристически ваучер санкцията е от 1000 до 2000 лв. Липсата на информация за потребителя може да струва на бизнеса до 1000 лв. Туроператор, който не е сключил договор, се наказва с 5000 лв. За липсата на застраховка ще дължи 3000 лв. Ако хотелиер предоставя услуги, които не отговарят на съответните звезди, може да отнесе глоба от 1000 до 3000 лв. Ако хотелиер или ресторантьор сключи договор с друг нерегистриран хотелиер или туроператор, ще бъде санкциониран с 3000 лв.

Променят цената само с нов договор

Туроператорите и туристическите агенти подлежат на регистрация, която е безсрочна. Може да

КОМЕНТАРИ

ДИМИТЪР ПОПОВ
собственик на туроператора „Пингвин Травел", регистриран в Дания

Сред основните слабости на закона за туризма е липсата на гаранционен фонд, който да защитава потребителите. Застраховката не дава достатъчно сигурност. Ако по една или друга причина туроператор не може да прибере клиентите си от другия край на света, според сегашните текстове те ще трябва да чакат реакцията на застрахователя и чак тогава да се приберат. Ако има гаранционен фонд, парите от него ще могат да се ползват при такива екстремни ситуации. В Дания например всяка година туроператорите внасят средства в този фонд, като нашата вноска за миналата година беше 40 000 евро. През

Нужен е

Преборихме се за категория

СТЕФАН ШАРЛОПОВ
собственик на веригата „Шарлопов хотелс" и председател на Българският съюз по балнеология и спа

След четиригодишни усилия от страна на съюза, държавата за първи път взе предвид искането ни за категоризация на спа центровете у нас. Преборихме се в закона да се приемат критериите на Европейската асоциация. Вече всички хотели и независими спа центрове ще трябва да получат нужните разрешителни и да предоставят качествени услуги. Имаше нужда от нов закон, защото досега се слагаха кръпка върху кръпка, без цялостна концепция. Има противоречия относно създаването на Националната туристическа организация. Тази стъпка е правилна, защото е крайно време браншът да се обедини. След като бизнесът не успя сам да го стори за толкова години, явно това е правилният начин да се случи, с намесата на държавата. 20 г. не успяхме да си защитим интересите и това е стъпка в правилната посока. Важно е обаче да се определят какви ще са критериите, по които ще се определя как ще се харчат парите за реклама. Кметовете не бива да протестират, че 30% от средствата ще отиват за държавното предприятие и регионалните организации. Защото от туристическия данък ще събират в пъти повече, отколкото преди от курортна такса. Така че приходите им пак ще се увеличат.

бъде отнета обаче при системно нарушаване на закона, фалит, при издаване на документи с невярно съдържание. Туроператорите вече са задължени да предлагат на клиентите си медицинска застраховка, да предоставят пълна информация за предлаганата услуга, нейната продължителност и цена. Промени в предварителната програма ще могат да се правят единствено при писмено споразумение между страните. При спор туроператорът няма да може да се позовава на липсващ в договора реквизит или информация, пише още в проекта на нормативния акт. Туроператорите нямат право и да оскъпяват пътуването, освен ако преизчислението не е записано изрично като възможно в предварителния договор. Такова може да се направи при повишение на транспортните разходи заради по-скъпо гориво, промяна във валутен курс или увеличение на летищни и пристанищни такси. При значителна промяна на някоя от съществените клаузи на договора, туроператорът трябва да уведоми писмено клиента и той може да прецени дали да по-

Увеличават бюрокрацията

ЦОНКО ЦОНЕВ
кмет на Каварна

Разпределението на туристическия данък е нов опит да се централизират приходи, вместо да има реална децентрализация. Все още наистина няма пълна яснота, но засега не се знае също и за какво ще се използват парите, които ще се вземат от прихода на общините. Добре ще е, ако тези средства отиват за реклама на туризма, но създаването на една нова централна структура ще означава заплати, осигуровки, коли, база. Премиерът бе обявил, че ще се намали бюрокрацията, а се създават в същото време нови административни структури и бюрокрацията се увеличава. По-конкретно ще коментирам казуса в края на годината, защото на практика това ще означава отново отнемане на средства от приходната част на общините, без да има яснота те ще бъдат ли компенсирани и по какъв начин. Не на последно място трябва да се прибави и фактът, че в условията на криза бизнесът свива дейността си и не плаща данъци в пълни размери.

гаранционен фонд

тази обаче не са предвидени средства за фонда, защото в него има достатъчно, а през последната година е нямало проблеми с туристи. Подобен гаранционен фон трябва да е задължителен, защото ние получаваме пари за услуга, която даваме на клиента месец по-късно. Това е все едно продаваш имоти на зелено и потребителите трябва да имат някаква сигурност, че ще получат това, за което са платили, при това с нужното качество. Вноската зависи от различни фактори, като оборота и каква част от туризма ти е чартърен, защото той се води високориск. В Дания законът за туризма е три страници, а не 85, както този. Основна разлика е, че в нормативната база в чужбина се третира единствено изходящият туризъм. Правата на клиентите, които почиват у нас от други държави, се защитават от техните закони и от двустранните договори с туроператорите. Безсмислено е да се утежнява излишно текстът. Освен това е абсурдно да има изисквания за офис. Ако мога да продавам добре от леглото, защо ми е такъв? Или пък да се настоява екскурзоводите да са с квалификация. Ако предлагам конен туризъм на датчани, ми е нужен човек, който язди кон и говори датски, а не такъв, който знае всички икони в катедралата „Ал. Невски".

дпише нов контракт или да се откаже, без да дължи неустойки.

Категоризация за ски пистите

Ски пистите също ще получават категория, която ще е валидна 10 години – синя, червена и черна. Собствениците ще са длъжни да почистват и поддържат ски зоната, да осигурят ски училище и гардероб, а в Банско, Боровец, Пампорово и Витоша - и детска градина. Ще трябва да поддържат интернет страница, в която да вписват информация за инфраструктурата и възможностите за зимни спортове. В цената на ски картата пък задължително ще се включва и планинска застраховка. Спа центровете, независимо дали са в хотел или самостоятелни, също ще трябва да защитят сертификат. Той ще бъде два вида – медикал/спа и уелнес/спа услуги, според това дали е с минерална или с обикновена вода и вида на процедурите. Сертификатът ще е валиден за срок от 5 години. Заявления за регистрация и категоризация вече ще могат да се извършват и по електронен път. Като екскурзоводи, ски учители и планински водачи вече ще могат да работят само хора със съответната квалификация. Трите професии ще трябва да създадат и свои браншови организации.

Не може цените да са еднакви

ИЛИЯНА ЩЕРЕВА
собственик на хотел „Вила Рока" – Банско, и на туроператорска агенция „Яна тур"

Служителите на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма този път са се опитали да вземат предвид всички предложения на бранша, което им прави чест. Като цяло законът е добър, но има нужда от прецизиране на някои от детайлите в него. Например в нормативния акт е вписано изискване хотелиерите да продават на всички клиенти по едни цени, с цел да се избегне дискриминация. В същото време за собствениците не остава възможност да формират над 20 вида оферти, каквато е практиката в момента. Сега има различни бонуси и отстъпки за ранни записвания, за такива в последната минута, за дълъг престой и редица други варианти. Със закона се защитават правата на потребителите, но не е обърнато достатъчно внимание на защитата на законните туроператори. Не е разписано достатъчно подробно кои участници на пазара могат да се занимават с конгресен и семинарен туризъм. За сметка на това подробно са вписани всички правила за детски лагери и ваканции, за което браншът настояваше, за да се избегнат инциденти в бъдеще. Положителна стъпка е и че вече туристическите центрове могат да бъдат частни, а не само държавни или общински. Липсва и достатъчно контрол върху дейността на чуждите туроператори у нас. Според закона всеки, който уведоми МИЕТ, може да организира еднократно пътуване, но няма предвидени санкции при некачествена услуга или други нарушения. Така родните и чуждите компании не са равнопоставени. Не е разработен подробно и обхватът на туристическата застраховка. Тя защитава само при неплащане на контрагентите, но не и при рекламации. Според закона вече е достатъчно да дадеш документ, независимо какъв с дата, час и вид на услугата. В същото време тези данни могат да се съдържат и върху хвърчаща сервитьорска бележка, а не само върху фискален бон.

Усвояването на парите по програма „Конкурентоспособност“ бе ускорено, но направеното все още не е достатъчно

А ти кандидатства ли

АЛЕКСАНДРИНА ХРИСТОВА

„Рекетът на мутрите бе заменен с рекета на чиновниците”. Тъжната констатация е направена от предприемач с повече от 20-годишен опит в частния бизнес. Компанията му е сред 604-те, които кандидатстваха за субсидии по схемата „Покриване на международно признати стандарти“ от оперативна програма „Конкурентоспособност”. И сред онези 371 дружества, чиито проекти бяха отхвърлени по формални причини от оценяващите, още преди да бъдат разгледани по същество.

Огромният процент „двойкаджии” по тази схема (61%) предизвика взрив от недоволство сред кандидати и консултанти, които отправиха гневни обвинения към служителите в Агенцията за насърчаване на малките и средните предприятия (междинно звено на програмата). Диалогът „бизнес-администрация” за пореден път се изостри.

От управляващия орган на програма „Конкурентоспособност“ - дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в Министерството на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ), заявиха официално, че са „шокирани“ от големия брой отпаднали проектни предложения заради формални несъответствия. И посочиха редица пропуски на фирмите и техните консултанти, подготвили проектите за кандидатстване.

Без документи

Част от фирмите отпадат заради непредставяне или грешно попълване на всички изисквани справки и отчети, показва натрупаният опит по програмата. А отсъствието дори само на един документ води до отстраняване от надпреварата. Нещо повече – при посочени неверни обстоятелства кандидатът носи и наказателна отговорност.

Липсата на документи за професионален опит на екипа, ангажиран с проекта, също се оказва спирачка пред част от кандидатите. Причината - в условията на схемата липсва подробно изброяване на нужните документи.

Някои от предложенията пък били без т. нар. „атрибут на офертите“ - печат и подпис на доставчика.

Близо 18% от всички кандидати са отхвърлени поради предоставена невярна информация в декларацията за държавни помощи. При условие, че фирмите нямат публичен достъп до регистъра на държавните помощи, това без съмнение осуетява желанието им да бъдат коректни с посочването на сумите.

Сред честите грешки е и неправилно попълнена декларация за малко

Промени в процеса на изпълнение на проектите

Извършват се обучения на бенефициентите след подписване на договорите за намаляване грешките при изпълнението на проектите. Намалени са сроковете за преглед и произнасяне от страна на договарящия орган по всички отчети и документи. Премахнато е месечното отчитане на изпълнението на проектите. Премахнат е и предварителният контрол за изпълнението на процедурите по избор на поддоставчик. Срокът за проверка на постъпилите отчети за плащане е намален от 60 на 45 работни дни.

РЕЗУЛТАТИТЕ ДОСЕГА

До края на март 2011 г. по програма „Конкурентоспособност” са изплатени 462 млн. лева – 20,32% от целия бюджет на програмата. Сключени са 959 договора за 940 млн. лева като само през първото тримесечие на 2011 г. сключените договори са за 180 млн. лв. В момента над 50% от целия бюджет на програмата е в процес на изпълнение – сумите или са договорени, или изплатени, или за тях са обявени процедури. 98% от всички плащания (изкл. JEREMIE) са направени след август 2009 г.

Само през 2010 г. са обявени 11 процедури, което е повече от общия брой процедури, обявени през предходните 3 години. Шест от процедурите са обявени за първи път от стартирането на програмата.

Промени в оценяването

При оценката на проектите 30% от оценителите са външни и независими, подбрани на конкурентен принцип, които притежават доказана експертиза. Намален е броят на изискваните документи, извършва се проверка по служебен път в Търговския регистър. За да се намали субективността при оценката и да се стандартизира подходът, се извършват редовни обучения на експерти от междинното звено (Агенцията за насърчаване на малките и средните предприятия) както на централно, така и на местно ниво. Изготвят се подробни указания за оценителите и количествени критерии за оценка. Фирмите имат възможност да обжалват решението на оценителната комисия на етап административна оценка и оценка на допустимостта.

Промени в процедурите

Екипът на министър Трайчо Трайков въведе практиката съдържанието на предстоящи процедури да се обсъжда предварително с представители на бизнес общността и консултанти. Цялата документация при обявяването на процедурата (насоките за кандидатстване и ръководствата за изпълнение на договорите) се публикува едновременно. Публикуват се подробните критерии за оценка на проектите. Разходите за консултантски услуги за подготовка на проектни предложения се признават за допустими.

Извършва се предварителна проверка за наличността на изискваните документи при подаване на проектните предложения. Освен това фирмите имат възможност по време на предварителната оценка да допълнят липсващи или неправилно попълнени документи в 7-дневен срок. Министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков вече промени образеца на декларацията за малко и средно предприятие, която бе значително опростена. Предвижда се кандидатът да не бъде отхвърлян, когато погрешно подадената от него информация не променя категорията на предприятието. Обмисля се възможността да се премахне изискването фирмите да представят декларация за минимални помощи, а справката за това да се извършва служебно. Предвижда се да отпадне наказателната отговорност при погрешно декларирана информация за получена държавна помощ, като се даде възможност на кандидата да представи коректните данни. Ще бъде извършвана служебна корекция при погрешно изчисляване на интензитета на безвъзмездна помощ. При установени аритметични грешки и/или несъответствия между суми и проценти бюджетът на фирмата ще бъде служебно коригиран. В насоките за кандидатстване по съответната процедура ще бъдат изброени изрично документите, чрез които се доказва наличието на квалификация и професионален опит на екипа.

и средно предприятие - най-вече в частта за обстоятелства по свързаност на фирмата. Част от кандидатите изгоряха, защото заради волни или неволни аритметични грешки бяха посочили суми, които са по-високи от т. нар. „интензитет на безвъзмездна финансова помощ“ (процента на възможната субсидия).

Съдът ще реши

Още една схема от „Конкурентоспособност” събра негативните оценки на фирмите - „Технологична модернизация на малки и средни предприятия“. Нещо повече - собственици на предприятия от дървообработващата и мебелната индустрия, производители на облекло, текстил и обувки внесоха жалба във Върховния административен съд и поискаха спирането ѝ. Това е първият акт на съдебно обжалване на действия на администрацията, свързани с предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Поводът бе, че тези браншове останаха извън обсега на допуснатите за кандидатстване по схемата. Според условията субсидии по тази процедура могат да получат само компании от точно определени отрасли - например производство на автомобили и каростроене. Изборът на сектори за подкрепа е резултат от разбирането на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, според което трябва да се подпомагат фирми с потенциал за бързо развитие и възможности за създаване на висока добавена стойност. Тази философия обаче се оспорва от бизнеса.

Трусовете около двете схеми станаха пореден повод за преосмисляне действията на администрацията и въвеждане на нови улеснения за кандидатите. „Съществено подобряване на процесите и процедурите и опростяване на изискванията към предоставяните документи са сред приоритетите в работата по прилагането и изпълнението на оперативна програма „Конкурентоспособност”, заяви Жулиета Хубенова, съветник по европейски програми в МИЕТ. И посочи редица промени, които вече са факт (виж каретата).

„През последните 12 месеца са обявени 14 процедури по оперативната програма, което е 60% от всички обявени процедури от старта ѝ през 2007 г. досега. Променен е начинът на функциониране и ефективността на работата по програмата, повишена е прозрачността и е намалена субективността при оценка на проектите”, отчете министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков по време на петата конференция „Конкурентоспособност на българската икономика – усвояване на европейските фондове”.

До края на тази година планираме да отворим за договаряне целия бюджет на оперативна програма „Конкурентоспособност”, заяви още министърът. Бизнесът обаче припомня, че обявяването на процедури за набиране на проекти е необходимо, но недостатъчно условие. Защото и сега има схеми, за които няма кандидати (или поне те не са достатъчно) - в подкрепа на клъстерите например. В същото време други процедури, към които фирмите имат интерес (свързани с иновациите например), също се провалят. И в двата случая топката е в полето на администрацията.

Новият пакт:

ИВАНИНА МАНЧЕВА

Въпросът за България и еврозоната отново е в центъра на обществения интерес. Шумът бе провокиран от стряскащата сума на вноските, които държавата би направила в новия спасителен еврофонд. Но има опасност темата на дискусията да бъде подменена. Решението, взето набързо на 23 март, е за доброволно участие в Пакта за еврото. Милиардите за спасителния фонд са друг проблем. От месеци се знае, че ще бъдем задължени с тях, но едва в началото на март стана ясно каква е сумата.

България ще прави вноски в спасителния фонд, независимо от пакта. Две са условията за това - поправката в Лисабонския договор да бъде ратифицирана и в близките години да се присъединим към еврозоната. Ако не ратифицираме Лисабонския договор, ще направим услуга на страните, които не искат да плащат за спасяване на закъсали държави в еврозоната, но това няма да отмени ангажиментите ни по Пакта за еврото. А когато влезем в еврозоната, така или иначе ще трябва да се съобразим с него - ако все още го има. Пактът наистина повдига спорни въпроси. Но това са въпросите за националната икономическа доктрина и те имат малко общо с формулата, по която се изчисляват вноските.

Два са спорните моменти в пакта - за данъчната хармонизация и за ръста на заплатите. По отношение на данъците е записано, че ще се търси уеднаквяване на основата за облагане с корпоративен данък (в превод - ще отпаднат някои данъчни облекчения за инвеститорите, но пък някои разходи, които сега минават за лични и не се признават, може да

6 Въпрос за повече от млрд. евро

се приспадат занапред). Поне засега пактът не засяга данъчната ставка. Въпросът за ръста на заплатите е по-сериозен, защото засяга един от двата основни икономически проблема - големите разлики между страните в ЕС (другият е проблемът със страните с лоша финансова дисциплина). Има много проучвания и дискусии и все пак досега не е доказано категорично, че ще е възможно догонване, непридружено с инфлация. Въпросът е откъде да дойде началният тласък. За жалост, страните от Източна Европа (и особено България) прахосаха златни шансове, като не насочиха горещите пари след 2007 г. към производителни инвестиции, а позволиха те да надуят цените на имотите. Този бум едва ли ще се повтори скоро, така че освен урока, който той ни остави, сега на дневен ред е разумната преценка на скоростта и цената на догонването на останалите в ЕС. Дилемата, следователно, е какво да правим, преди да влезем в еврозоната, кога да стане това и доколко тя остава наш основен икономически приоритет. Грешка е този избор да се свежда само до въпросните 3 млрд. евро, които може да бъдат поискани през първите 12 години от еврочленството. Да, сумата не е малка - още повече, че след 12-ата година вноските ще се удвоят.

Но макар правителството да заслужава критика за това, че не се „спазари" с богатите в ЕС, не бива да се вторачваме само в милиардите за спасителния фонд. Първо, по-голямата част от парите ще се дадат при поискване. Второ, това не е вноска, която просто ще бъде похарчена, както вноската ни в европейския бюджет (впрочем досега сме внесли в него 2,94 млрд. лв.). И накрая, ако България е част от еврозоната, стабилността на еврото ще е в наш интерес. Повече ме тревожи дали точно сега, когато еврото се клатушка, трябва да жертваме всичко, за да станем част от еврозоната.

Имаше смисъл да се постави на обсъждане графикът за присъединяването, включително с оглед на очакванията за догонване на богатите страни. Вместо това за броени дни общественото мнение (и бездруго скептично) окончателно се обърна срещу еврото, а практиката показва, че тези настроения често са необратими. Най-важният въпрос не е какво ще платим, а какво ще получим срещу членството. Ето един възможен отговор - сега лихвите по ипотечни кредити в евро в Естония са 3,8 на сто. Само че е популизъм да се размахва това число, без да се обясни колко много още стои зад него. Влизането в еврозоната по принцип може да се окаже средство за повишаване на благосъстоянието на българите. Но не е достатъчно условие. Достатъчното условие е да имаме политици, които да го оползотворят. И да знаят кога е подходящият момент за кандидатстване. Тогава можем да им гласуваме доверие и да им търсим отговорност, ако се провалят. Ако не им вярваме, можем да ги оставим да дезертират от важните решения и да се оправдаваме с дребни сметки. Можем дори да опитаме да хитруваме - да подкрепим Лисабонския договор, за да не ни се сърдят съседите в ЕС, но да направим така, че да не покрием критериите за еврото, докато не отпадне необходимостта да плащаме вноските за спасителния фонд. Важното е да знаем между какви варианти избираме и честно и изчерпателно да ни бъдат представени предимствата и недостатъците на всеки от тях.

Сложна дипломация

Правителството можеше да осребри подкрепата си за френско-германската инициатива като си извоюва отстъпки по други чувствителни теми, в това число формулата, по която се изчисляват вноските в бъдещия спасителен фонд. Точно това изглежда не е било направено. България просто прилепна към германската позиция, както обикновено. Остава да се надяваме, че подкрепата за Пакта за еврото не е била съвсем безвъзмездна и последвалите добри новини за членството в Шенген са част от сделката.

Борсово

Започна дългата консолидация на БФБ и цените завоюват територии „на зелено“

ПЕТЯ ДИМИТРОВА

Позитивизмът се завръща на българския капиталов пазар. От началото на годината се отбелязва поскъпване на акциите на редица компании с двуцифрени процентни стойности. Въпреки че увеличението не е повсеместно, а по-скоро селективно, то е сигнал, че започва процес на възстановяване. Все още няма сериозен приток на капитали към борсата и засега активни са дребните инвеститори. Но без подкрепата на институционалните инвеститори, които изчакват големи публични предлагания, ентусиазмът им може бързо да се загуби и Българската фондова борса (БФБ) отново да влезе в слаболиквидното си русло.

Естествен подбор

Апетитът за риск сред индивидуалните инвеститори се завръща, констатират борсовите анализатори. Индикатор за това е равнището на реалната лихва. Когато депозитът в банка носеше значително по-висока доходност от нивото на инфлация, спестяванията растяха и нямаше стимул за инициатива. В обратния случай - когато реалната лихва е отрицателна, спестителите се преориентират. За да предпазят парите си от инфлацията, те се превръщат в инвеститори.

„Няма как да се повтори ситуацията на БФБ-София след еуфорията от 2007 г., когато страната влезе в Европейския съюз. Но според мен трендът ще е нагоре и ще има много акции, които ще растат”, твърди Алекси Андонов, управител на българо-унгарското инвестиционно дружество „Витоша”.

Капиталовият пазар във всяка държава служи като барометър на икономиката и представянето му се приема като важен сигнал за чуждестранни организации и институции при оценка състоянието на стопанството и при вземане на решения за инвестиции. Затова котировките на индексите са онзи лакмус, който може да предостави обективно отражение на динамиката в икономическия живот на страната. Позитивни сигнали за ръст на българската икономика има, въпреки че след кризата все още се компенсира спадът на брутния вътрешен продукт и очакванията за по-сериозен растеж са отложени за 2012 г.

Наблюдения върху фондовите пазари показват, че растежът на борсата е предвестник на стопанско възстановяване, което по правило започва шест месеца по-късно. Засега

пробуждане

или как да изтрием загубите

Движението на Sofix за една година от Infostock

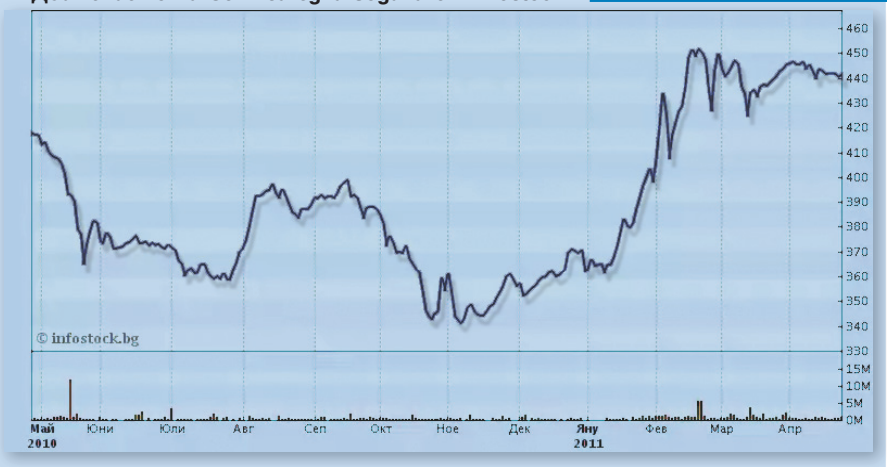

Най-добрите компании поскъпват с над 20%

Най-добрите компании на Българска фондова борса (БФБ), търгуващи се на официалния пазар на оператора, са поскъпнали средно с над 20% за първите три месеца на годината. Според статистиката на оператора пазарната капитализация или публичната оценка на компаниите на най-престижния официален пазар се е повишила с близо 22% от края на декември 2010 до края на март 2011 г. и вече възлиза на 4.24 млрд. лв. На официален пазар се търгуват най-големите, оборотни и с най-добро корпоративно управление публични компании. Движението в цената им си личи най-добре от основния индекс на пазара SOFIX, който за три месеца се увеличи с близо 23%. Значително по-слабо са поскъпнали по-малките или по-слабо търгуваните компании, към които инвеститорите все още почти не проявяват интерес. Тяхната пазарна капитализация се е повишила средно с 2.8% до 6 млрд. лв. Скромен ръст отчитат и фондовете за имоти, чиято капитализация се увеличава с 3.5% до 1.5 млрд. лв. Общата пазарна оценка на всички публични компании се увеличава средно с 9% до 11.7 млрд. лв.

има изоставане от случващото се на глобалните пазари, но се разчита на потенциала за растеж на нашия капиталов пазар. Все още липсва началното ускорение, но има индикации, че подобно развитие предстои. Цените се увеличават въпреки ниските обороти.

Тест за инвеститори

На неликвидна борса много акции се отклоняват значително от фундамента си. Това в един момент може да е лошо за трейдъра, но може да се окаже печеливша тактика на разумния инвеститор. Той изчаква по-дълго с надеждата да спечели и купува акции на нереалистични нива, защото поради ниската ликвидност фундаментът трудно влиза в цените на ценните книги. „Инвеститорите у нас трябва да се нагодят към условията и могат да постигнат добра доходност. БФБ е за търпеливите инвеститори, нашият пазар е „полуинсайдърски" - не съвсем прозрачен. Изисква индивидуален анализ на компаниите. Но малкият пазар е по-лесен за опознаване в сравнение с необятните възможности в чужбина, които пораждат нелекия въпрос къде и в какво да се инвестира", смята Андонов. Според него слабата ликвидност затруднява адекватната пазарна оценка на дружествата и позволява покупка на книжа на изгодни нива, но е нужно търпение до реализиране на печалбите.

По думите му през следващите години можем да очакваме 10-15 силни поскъпвания на акции в резултат от търгови изкупувания, когато нов мажоритарен собственик влезе в дадена компания. Затова съветът му е през следващите години да се търсят дружества, обект на потенциално изкупуване. Компаниите трябва да са с ясен профил и относително добър мениджмънт. „У нас дребните акционери са сравнително добре защитени, когато се купуват мажоритарни пакети. Обикновено тези пакети вървят с премия за контрол и имаме доста примери за добри печалби при такива сделки", твърди Алекси Андонов.

Сърдечен масаж

През следващите години компаниите, които ще излизат на борсата по линия на изкупувания, ще са повече, отколкото дружествата, които ще търсят капиталовия пазар за привличане на свеж финансов ресурс. Пазарът би станал по-ликвиден, ако БФБ стане част от чужда борса, каквито намерения заяви и правителството.

Според вицепремиера и финансов министър Симеон Дянков вече са проведени първоначални разговори с поне шест много сериозни кандидати за влизането им като стратегически инвеститори. Плановете на кабинета са борсата да стане част от международния капиталов пазар до края на годината.

БФБ - София е в очакване на

листването на държавните дялове от енергийните компании. Продажбата на акциите на трите електроразпределителни дружества - E.ON, ЧЕЗ и ЕВН, най-вероятно ще стане в пакет и ще раздвижи борсата с около 250-300 млн. лв. Чакат се и резултатите от разговори с мениджърите на 20 компании, които имат много добри показатели и притежават потенциал да придобият публичен статус. Инвестиционната общност засега само гадае кои са тези държавни дружества. Очаква се това да са инфраструктурни и основополагащи компании. Може би е дошъл часът на НЕК и свързаните с „Марица-изток 2“ фирми, а защо не и на АЕЦ „Козлодуй”. Листването на техните акции ще събуди интереса и на големи външни инвеститори.

Първоначален тласък за развитие на борсата ще дадат и парите от Сребърния фонд. Средствата за бъдещите пенсионни дефицити на практика не се управляват вече две години след създаването му, но Министерството на финансите се зае изцяло да смени стратегията. Подготвят се промени в закона, които ще позволят на фонда да инвестира в акции и облигации на български компании. Каквато и част от средствата му, които за миналата година възлизат на 1.7 млрд. лв., да излязат на борсата, това ще стимулира цените и ликвидността на борсата.

Излизането на български компании на Варшавската фондова борса също трябва да фокусира интереса на инвестиционната общност към акциите на български предприятия. Двойното листване ще създаде възможности за арбитраж между една и съща акция, търгувана на два пазара, което ще привлече допълнително вниманието върху БФБ.

Финансовият министър Симеон Дянков очаква БФБ да стане част от международния капиталов пазар до края на 2011 г.

Да следваш тренда

„Световните пазари като цяло са в дългосрочен „бичи” пазар, въпреки „плашила“ като инфлацията и поскъпването на храни и суровини”, категоричен е управителят на фонд „Витоша” Алекси Андонов. Според него голямата криза е зад гърба ни и навлизаме в период на бавна консолидация.

„От началото на тази година най-добре се представят неликвидни пазари като България, Македония, Сърбия и Босна и Херцеговина, които през миналата година изостанаха - посочва Александър Николов, портфолио мениджър на ДФ „Адванс Източна” Европа. - За това има ясна причина и тя е, че когато могат да правят пари на ликвидните пазари, инвеститорите не се сещат за мал-

Поуките от кризата

При разпределение на активите инвеститорите масово игнорираха факта, че низходящите периоди при различните пазари и активи обикновено не съвпадат. Те не се съобразяваха с основния тренд и държаха акции и след началото на низходящото развитие. От друга страна, трейдърите продаваха, понеже купуваха по върховете и бяха убедени, че неизбежната корекция ще е краткотрайна. Дори след като видяха низходящия тренд, те не се разделиха с неликвидните си акции, много от които никога не възстановиха предишната си цена.

Борсовата игра изисква да се контролират емоциите. Твърде много информация също може да доведе до невъзможност за анализиране и загуби. Емблематичен е примерът с балетен артист, който общувал с брокера си чрез телеграфа и натрупал състояние в първата половина на XX век, докато пътувал по света. Когато обаче се завърнал в САЩ, започнал ежедневно да следи борсите и да търгува. Тогава загубил парите си.

**** Материалът не е препоръка за вземането на инвестиционно решение!***

ките, но сега, когато трендът на външните пазари е в последната си третина, те поглеждат насам." При последната корекция на фондовите пазари в САЩ индексите в Източна Европа отчетоха слабо понижение, което е индикатор за силата им.

Източна Европа е сред най-силните пазари, като през тази година показва нетипично ниска волатилност. След корекцията от февруари/март някои от пазарите в региона вече са на нови върхове. Очакванията на анализаторите са положителният тренд на капиталовите пазари да продължи и през второто тримесечие на тази година заради сигналите, че регионът продължава да е по-стабилен в глобален план. Прогнозите са, че развитието на световната икономика и наличието на ликвидност трябва да осигурят добри условия за покачване на акциите на фондовите пазари на региона от 6 до 11%. Тенденцията се подкрепя от добрите оценки и перспективите за растеж на местните компании. Всичко това се отнася в частност и до нашия капиталов пазар. В момента няма рискове за него по отношение на бизнес средата, но в сложното уравнение участват и допълнителни променливи като политическата ситуация, защото наесен идват избори.

Развитите пазари са най-силно засегнати

Развитите пазари са тези, които пострадаха най-сериозно от кризата в Либия и случилото се в Япония. Справка на сайта bespokeinvest.com за представянето на световни борси в края на март показва, че българският пазар е най-добре представящият се в световен мащаб от началото на годината. Той е скочил с 19.84%. Далеч след него по ръст на втора позиция е Гърция, чийто пазар е отбелязал повишение от 13.9%, следвана от още регионални пазари - Сърбия и Румъния, съответно с 11.2% и 9.4%.

Напълно логично, предвид случилото се, японският пазар е сред най-понижаващите се от началото на годината със спад от 11.1%. От 18 февруари насам, той е загубил 16.1%. Най-понижаващият се индекс от началото на годината е този на Бангладеш, загубил 22.7% от стойността си, следван от Чили с 12%.

СТРАНА	% 2011 Г.						
България	19.84	Намибия	-3.31	Еквадор	1.35	Тайван	-7.22
Гърция	13.94	Норвегия	-3.54	Словакия	1.2	Оман	-7.51
Сърбия	11.18	Австралия	-3.94	Нигерия	0.7	Мексико	-7.51
Румъния	9.35	Турция	-4.13	Канада	0.61	Филипини	-7.68
Ботсвана	8.39	Ливан	-4.2	Маврикий	0.6	Малта	-7.7
Исландия	8.18	Виетнам	-4.35	Н.Зеландия	0.09	Финландия	-7.89
Русия	7.31	Абу Даби	-4.4	Мароко	0.02	С. Арабия	-8.32
Шри Ланка	7.23	Ю. Корея	-4.54	Бермуди	-0.02	Швеция	-8.66
Венецуела	6.94	Индонезия	-4.65	САЩ	-0.06	Люксембург	-9.2
Латвия	6.44	ЮАР	-4.69	Полша	-1.09	Аржентина	-9.25
Хърватия	6.39	Бразилия	-4.76	Бахрейн	-1.34	Кения	-9.36
Гана	6.15	Великобритания	-5.11	Хонг Конг	-1.45	Кувейт	-10.13
Китай	4.37	Германия	-5.79	Малайзия	-1.74	Перу	-10.23
Украйна	4.19	Ирландия	-5.97	Чехия	-1.89	Колумбия	-10.45
Италия	3.29	Австрия	-6.22	Пакистан	-1.9	Индия	-10.49
Унгария	2.69	Литва	-6.22	Дания	-1.98	ОАЕ	-10.78
Португалия	2.43	Швейцария	-6.44	Белгия	-2.16	Япония	-11.1
Испания	2.37	Катар	-6.44	Тайланд	-2.38	Чили	-12.03
Естония	1.85	Израел	-6.54	Франция	-2.84	Бангладеш	-22.66
Ямайка	-1.53	Сингапур	-6.87	Холандия	-3.21		

*данни bespokeinvest.com

Инфлацията стресна

АНТОН АНДОНОВ

В началото на април Европейската централна банка направи това, което всички очакваха от нея в последните няколко месеца. Най-накрая банкерите от Франкфурт на Майн повишиха основната лихва. Така ЕЦБ тръгна към политика за обуздаване на инфлацията и изостави на заден план стимулирането на икономиката. Въпреки това обаче никой анализатор не се нае с прогноза какви ще бъдат следващите й ходове - дали ЕЦБ ще продължи да вдига лихвата, или ще се ограничи с направеното повишение. Графиката на основния лихвен процент на ЕЦБ показва, че през последните десет години банката неведнъж е преминавала от серия на покачване към продължително намаляване на лихвата. След като ставката се задържа на ниво от 2% почти две години, през 2006 г. ЕЦБ започна постепенното й повишаване, за да отчете 4,25% през 2008 г. След краха на американската Lehman Brothers, който постави началото на световната икономическа криза, всяко заседание на ЕЦБ на практика започваше с решение за свалянето на основната лихва в еврозоната. Серията продължи до пролетта на 2009 г., когато във Франкфурт най-накрая решиха, че нивата вече са достигнали дъното и настъпи период на замразяване.

Това даде глътка въздух

за икономиката на Стария континент. Така фирмите имаха достъп до свръх евтин финансов ресурс. Играта с лихвите продължи до април 2011 г., когато ЕЦБ повиши основната лихва в еврозоната с 25 базисни пункта до 1,25%. Всъщност решението на банката дойде, за да оправдае твърденията на икономисти, които още през 2009 г. предупредиха, че Европейският съюз е заплашен от висока инфлация. Те твърдяха, че евтините кредити в комбинация с други различни видове финансова помощ за икономиката ще доведат до повишаване на инфлацията и искаха от ЕЦБ да следи внимателно темпа на ръст на цените и своевременно да вдигне основната лихва. Недоволни от решението на водената от Жан-Клод Трише институция анализатори пък се обявиха против вдигането на лихвата, защото икономиката на съюза е в процес на възстановяване, но не се е възстановила напълно. Ако стойността на кредитите се понижава, това води до повече икономически субекти, желаещи да се възползват от евтин финансов ресурс, което води след себе си повишаване на икономическата активност. Високата основна лихва прави точно обратното – прибира свободните пари от икономиката и обуздава ръста на цените. Решението на ЕЦБ дойде в момент, когато икономиката в много страни от еврозоната отчете ръст, държави като Гърция, Ирландия и Португалия се принудиха да търсят външно финансиране, за да се спасят от фалит, а в началото на тази година растящата инфлация нямаше как да остане незабелязана. На този фон ЕЦБ трябваше да предприеме спешни действия.

През последното тримесечие на м. г. икономиката в еврозоната отчете ръст 2% над равнището от същия период на 2009 г. Инфлацията през март достигна 2,6% на годишна база, което бе най-високото й ниво за последните 29 месеца и дори с 0,2 процентни пункта повече от февруарската. Относително устойчивият икономически ръст заедно с повишеното ниво на инфлация накара ЕЦБ

Снимка Антон Андонов

Европейската централна банка вдигна лихвата, но ФЕД и Япония не бързат да я последват. Еврото поскъпна, а евтиният ресурс за икономиката секва

банкерите

Движение на основния лихвен процент на Европейската централна банка

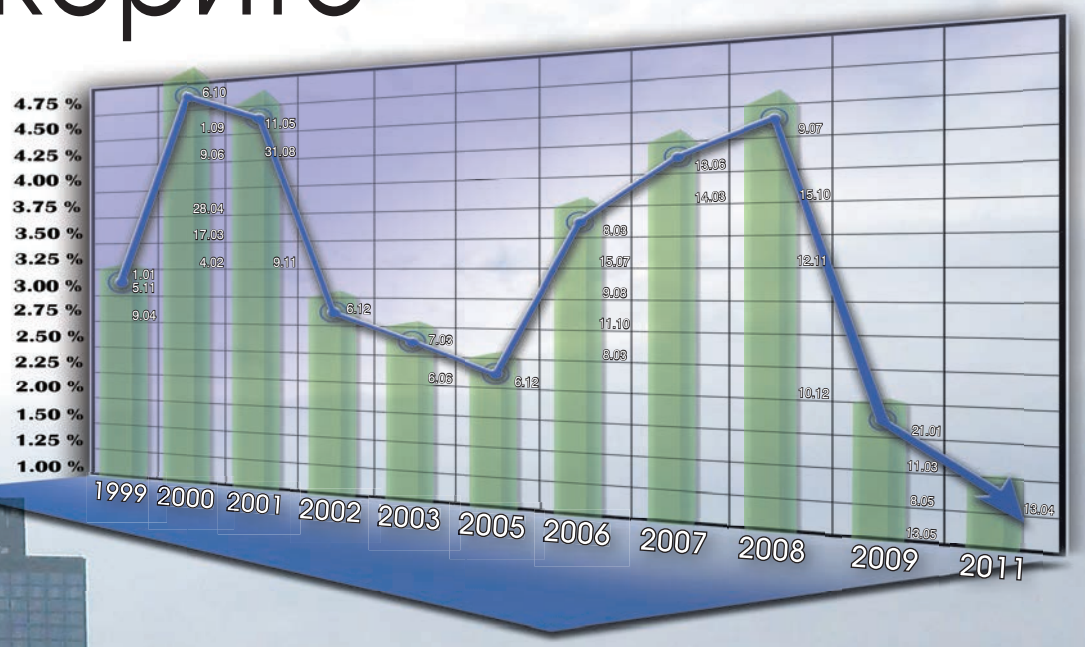

да действа решително. Повишаването на основния лихвен процент на банката доведе курса на еврото спрямо долара до исторически максимум след януари 2010 г. Единната европейска валута достигна ниво от 1,43 долара и вървеше нагоре, но точно тогава Португалия поиска финансова помощ от Евросъюза и стопира поскъпването на еврото. Каква ще бъде политиката оттук нататък на хората на Жан-Клод Трише е неизвестно, но най-вероятно решенията на ЕЦБ ще следват ходовете на другите големи емисионни банки в света.

Bank of England остави без промяна основната си лихва.

Това бе решено по-малко от час преди вдигането на основната лихва от ЕЦБ въпреки, че равнището на инфлация на Острова е два пъти по-високо от това в еврозоната и достигна 4,4 %. Малко по-рано Централната банка на Япония прие аналогично решение. В Страната на изгряващото слънце основната лихва се движи между 0 и 0,1% и по всичко личи, че ще остане непроменена в обозримо бъдеще. В момента Япония се възстановява след катастрофалното земетресение от 11 март и връхлетелите страната вълни цунами и Централната й банка ежедневно пуска на пазара йени за десетки милиарди долара. Федералният резерв на САЩ също не бърза с промяната на основната лихва, която в най-голямата в света икономика се движи между 0 и 0,25%. Плановете на ФЕД са тя да бъде вдигната към края на 2011 г., а решението ще бъде взето само ако инфлацията в САЩ набере скорост. Така на практика централните банки на определящите финансовата политика на света държави остават „в режим на изчакване" и в готовност да реагират веднага, след като видят данните за развитието на икономика и инфлацията. Не такава обаче е монетарната политика на централните банки в развиващите се страни. В началото на април Китайската централна банка повиши за четвърти път от октомври 2010 г. насам основната лихва в опит да обуздае инфлацията, която се движи около 4,9% при планирани 4%. Опит да спре рефинансирането предприе и Централната банка на Русия. През февруари банката повиши основната лихва до 8%. Това се случи за първи път от 2008 г. насам, но не изненада анализаторите. В периода на световна икономическа криза Руската централна банка правеше същото, което вършеха и останалите ръководства на централни банки - понижаваха лихвата. Заради инфлацията най-ниското ниво на ставката достигна 7,75%. Като цяло обаче решенията на водещите централни банки в света показват едно - светът навлиза в нова фаза на икономическа активност. А действията на централните банкери за повишаване на основната лихва ще зависят от реакцията на световната икономика на икономическия ръст в Европа.

ФИНАНСОВА КЪЩА „ЛОГОС“

Дългове проблеми, а не стойностите отслабват еврото и долара

Когато валутите са нестабилни, намерете НОВА

Въпреки че подрязването на рейтинговата перспектива на САЩ от S&P причини само леки и краткосрочни сътресения на пазарите, възможно е да има и по-дълготрайни последици. Нова информация не беше оповестена, но всички са наясно с постоянния бюджетен дефицит и нарастващ дълг на САЩ. Следователно и реакцията на пазара беше умерена, доларът продължи своя спад, провокиран от фундаментални фактори, които повишиха и цените на суровините.

Изглежда по-ликвидните пазари са развили имунитет срещу такива шокове – дори бедствията в Япония и събитията в Северна Африка и Близкия изток не можаха да подкопаят доверието в пазарите така, както дългова криза в Гърция от 2010 г. Фактът, че пазарите сега са по-малко чувствителни към негативни новини, ясно показва, че те се намират в състояние на “балон” (макар не в такава степен, както преди 2008 г.) и на хлабава макроикономическа политика на САЩ и Еврозоната. Това води до непрекъснати инжекции на ликвидност, което в по-голяма степен помага за надуване на инфлацията, отколкото за стимулиране на растежа. Когато растежът е естествен, той не се нуждае от изкуствени стимули.

Като много волатилен, но постоянно падащ, доларът се превръща в ненадеждна глобална резервна валута. В действителност притежанието на запаси във валути, които представляват отрицателен реален лихвен процент, не е най-ефективния начин за спестяване. Проблемът за мнозинството от притежателите на валутни резерви е, че в момента доларът няма реална алтернатива. Въпреки че еврото успя да извоюва доверие през изминалото десетилетие, много анализатори (повечето от САЩ) оспорват надеждността на единната европейска валута, тъй като е също толкова обременена от дългови проблеми и е придружена от застой в икономическия растеж на страните членки. Освен това гъвкавостта при вземането на решения в рамките на ЕС е ограничена.

Не е изненадващо, че по-бързо развиващите се икономики като Бразилия и Китай се опитват да се защитят от външната волатилност, въвеждайки различни форми на контрол на капитала или насочване на обменните курсове. Това е така, макар и в по-малка степен и в други големи развиващи се икономики като Индия и Русия (терминът “развиващи се” не се отнася напълно за Русия, тъй като нейният БВП на глава от населението е по-висок от този на гореспоменатите държави, което показва, че моделът на растеж на страната се основава повече на вътрешното търсене, което произтича от сравнително високите социални разходи на Русия).

Докато много нововъзникващи икономики се опитват да ограничат поскъпването на местната валута в номинално изражение (понякога неуспешно като бразилския реал, който поскъпна със 17% спрямо долара от май 2010 г.), беше и ще бъде практически невъзможно да устоят на реално поскъпване срещу основни резервни валути като долар, евро, паунд и йена – още един аргумент срещу държането на резерви във валута, която върви срещу тях. Следователно

делът на развитите икономики в глобалния БВП ще продължи да намалява.

Комбинираният БВП на BRIC (обединено съкращение, което се отнася за страните Бразилия, Русия, Индия и Китай) за 2010 г. е сравним с този на САЩ и комбинирания БВП на 17 страни, използващи единната валута, включително и Естония, която се при-

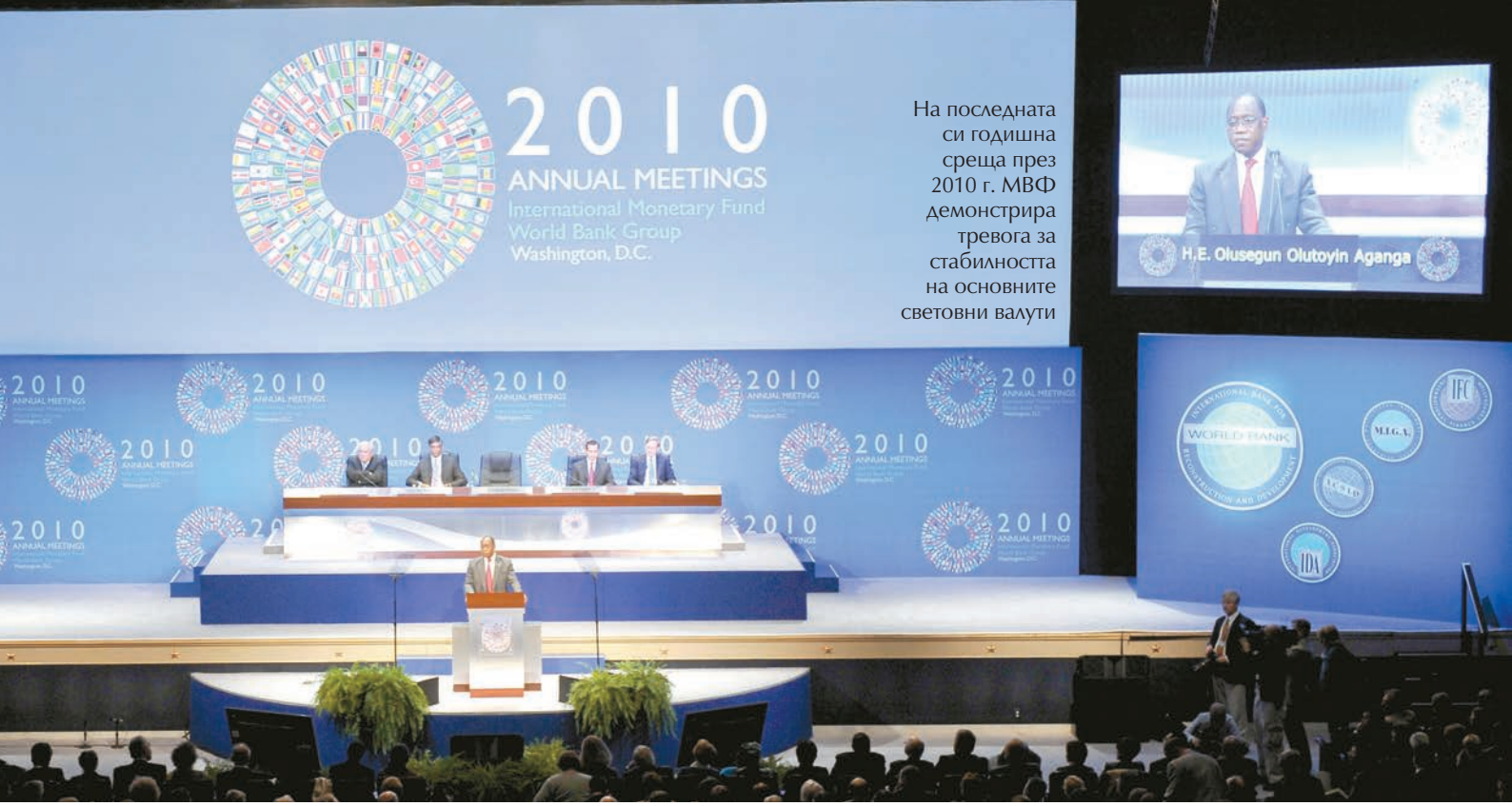

На последната си годишна среща през 2010 г. МВФ демонстрира тревога за стабилността на основните световни валути

съедини към Еврозоната на 1 януари 2011 г. Още повече, че комбинираният БВП на BRIC се очаква да надмине комбинирания БВП на Еврозоната още тази или следващата година.

На състоялата се наскоро среща на върха на BRIC стана ясно, че този съюз става все по-институционализиран. След като Южна Африка формално се присъедини към него, той представлява четири страни. Въпреки очевидните политически различия и различните геополитически интерси, има увеличаващо се политическо сътрудничество сред страните членки, както се вижда при Русия и Китай, които често координират усилията си в рамките на ООН и по други поводи. В резултат в момента имаме три относително равни големи икономически формации по размер на БВП (с различна степен на институционализация, разбира се), но само две валути могат да бъдат третирани като глобални. Друго, което свързва нациите от BRIC е, че те държат около 4 трилиона долара в международни резерви и са неспокойни от продължаващата нестабилност на пазарите, с очакванията за потенциално отслабване на долара и проблемите с Еврозоната. Следователно идеята за заменянето на долара с някаква синтетична валута като SDR – special drawing rights, на МВФ или подобна модификация намира подкрепа не само от BRIC, но и от Г-20. Тази идея очевидно среща относително силна съпротива от развитите страни, което прави малко вероятно SDR – special drawing rights, да станат нова резервна валута в скоро време.

Още повече, цялата идея за синтетична валута е по-скоро под въпрос и се сблъсква с редица технически аспекти като гореспоменатите контрол на капитала и обменните курсове в някои страни, липса на координация на макроиконимическите политики сред потенциалните членове на бъдещия валутен съюз и т. н. В сегашните условия на нарастващо недоволство към съществуващите резервни валути, създаването на синтетична валута може да събере повече подкрепа, особено ако е установена от членовете на BRIC и ако първоначално е насочена към ограничен брой взаимни сделки.

БВП на трите големи икономически формации (трлн. долара)

	2010	2011	2012	2013
BRIC	11.3	12.9	14.2	15.7
САЩ	14.7	15.2	15.9	16.5
Еврозона	12.2	12.9	13.3	13.7

Източник: МВФ

В този случай новата резервна валута може да бъде подкрепена не само от икономическия потенциал на страните от BRIC, но и от техните международни резерви и нисък ливъридж. Последното е в ярък контраст със САЩ и Еврозоната, където нарастващите дългови проблеми правят инвеститорите от развиващите се страни нервни и подозрителни относно валутите на страни с отношение на дълг/БВП от около 100%. Разстоянието от идеята за синтетична валута и нейната реализацията може да бъде доста голямо, но колкото повече макроикономическата политика остава нестабилна в САЩ и големите европейски страни, толкова повече се увеличава шансът политиците да се замислят за по-добър синтетичен заместител на долара и еврото. Ако се предприемат някакви действия в тази насока, то това ще отслаби още повече съществуващите резервни валути, както често се е случвало в миналото, където не самата стойност, а и важността на валутата се е намалявала, когато са нараствали дълговите проблеми (както с британския паунд след ВСВ).

Ако това се случи, парадоксът е, че и цената на суровината ще се срине няколко пъти

Скъпият петрол може да докара пак рецесия

ВЛАДИМИР МАЛЧЕВ
финансов анализатор
Инвестиционен посредник
„Бултренд Брокеридж"

Петролът се превърна в основна тема на новинарските емисии, специализираните финансови издания и дори разговорите в кварталните кафенета. Като че повече от всякога цената на черното злато вълнува толкова много света и в частност хората в България. Дори българското правителство беше принудено да се занимае с цените на горивата, след като напрежението сред превозвачите и спонтанните протести на обикновените хора, организирани в социалните мрежи, набраха скорост.

Проблемът „скъп петрол" има различни измерения. За българските потребители той е все по-непосилно бреме, тъй като увеличава инфлационния натиск по цялата верига на основните потребителски стоки, докато в същото време заплащането на труда е замръзнало през последните три кризисни години. Немалко хора бяха принудени да се справят и с намалени трудови възнаграждения. Това безусловно резултира в сериозно обедняване на населението по линия на намаляване на покупателната способност на неговите доходи. На свой ред компаниите за транспортни услуги са буквално изправени до стената от високите цени на дизела, тъй като, от една страна, това изпилява максимално техните маржини, намалява потреблението на услугите им, а в същото време икономическата криза ги принуди да оперират с много свит оборотен капитал. Извън чисто българските последици от скъпия петрол по-същественият негативен ефект в глобален мащаб е възможността световната икономика отново да изпадне в рецесия, в случай че цената на суровината продължи стремглаво да се покачва. Подобна ситуация наблюдавахме в средата на 2008 г., когато за изключително кратко време лекият суров петрол се повиши от под 100 до близо 150 долара. Това се превърна в един от катализаторите на най-голямата икономическа криза в света от Голямата депресия насам. Най-голямото опа-

сение в момента е точно това – да не се повтори ситуацията от средата на 2008 година, защото втора световна рецесия веднага след крехкото възстановяване ще има още по-негативни и тежки последици. Иронията е, че ако това все пак се случи, цената на петрола много бързо ще се срине далеч под нивата от 100 долара, примерно до 65-75 долара за барел. Историята от средата на 2008 г. е прекрасен пример за това – за по-малко от шест месеца петролът се обезцени от близо 150 до под 40 долара за барел. Подобно развитие е изключително опасно за и без това крехката политическа стабилност в страни като Саудитска Арабия, Иран и т. н., които са големи износители на фосилни горива. Благодарение на високите цени на петрола те имат възможност значително да увеличат държавните си разходи и да ги насочат към повишаване благосъстоянието на населението, с което да стопират в зародиш бунтовете за демократични промени, каквито вече разтърсиха режимите в Тунис, Египет, Либия, Сирия и Йемен.

Кои са причините за поскъпването на петрола?

На първо място това е възстановяването на световната икономика. Тук най-съществен дял имат развиващите се пазари като Китай, Индия и др. Бурният икономически растеж в тези страни е на път скоро почти да ги изравни като потребители на петрол с развитите икономики, където икономическото възстановяване е по-бавно и не е свързано с такова нарастване на потреблението на горива. Нещо повече, потребителите в най-голямата икономика в света - САЩ, използват и към момента по-малко горива в сравнение с преди кризата. Общо развитите страни продължават да използват по-малко петрол в сравнение с 2007 г., но с продължаване на възстановяването на икономиките им това ще се промени. Освен това тенденцията развиващият се свят да се нуждае от все повече петрол ще се запази. Китай ще увеличи потреблението си на петрол през тази година с 10,4%, което го прави страната с най-бързо растяща нужда от петрол в света. В САЩ 700 души от всеки 1000 притежават кола, а в Европа 500 души на 1000 имат собствен автомобил, докато в Китай това съотношение е едва 30 на 1000 души. Според различни прогнози обаче до 2035 г. това число ще се увеличи до 200-250 души. В този смисъл не е учудващо, че цената на петрола расте и ще продължава да расте, при положение, че потреблението непрекъснато нараства с по-бързи темпове, отколкото предлагането може да отговори. Втората причина

за поскъпването на петрола, но не с по-малка тежест, е огромната парична ликвидност, която водещите централните банки в света изляха във финансовата система в опита си да върнат икономиките на пътя на икономическия растеж. Печатницата за пари през последните 1-2 години е ключов фактор за поскъпването на всички търгувани стоки, т. нар. commodities. Петролът далеч не прави изключение, нещо повече - той поскъпва дори по-бавно от металите, нехранителните селскостопански стоки и други. Проблемът е, че печатането на пари прави инфлация, а обезценяването на парите кара целия финансов свят да търси защита в реални и ограничени активи, каквито са търгуемите стоки. Може би на последно място като фактор за поскъпване на петрола бих поставил либийската криза и опасенията за разрастването ѝ в други големи арабски износители. Това беше и е само катализатор на настроенията на инвеститорите в петрол.

Какво да се прави?

Важният въпрос сега е, какво да очакваме в краткосрочен и средносрочен план. Почти безусловно е, че петролът ще продължи да поскъпва. Цени от 140-150 долара за барел са възможни още през това лято, а в малко по-далечна перспектива от няколко години 200 долара вече се виждат ясно на радара на инвеститорите. Това, което можем да се надяваме, че ще се случи, е този ръст да става плавно, за да може икономиките да се приспособяват постепенно към него, за да не се стига до нова рецесия. Тук трябва да отбележим, че България се нуждае от по-дългосрочна стратегия за справяне с проблема на скъпите горива, защото краткосрочните мерки като мораториуми и други подобни няма да са достатъчни. Икономиката трябва да се настрои към по-ниска енергийна интензивност чрез стимулиране на енергийната ефективност в предприятията и жилищата на населението, стимулиране на покупката на икономични автомобили и данъчно оскъпяване на употребата на стари автомобили и такива с големи двигатели, консумиращи огромно количество гориво, неотговарящо на съвременните условия.

СОНЯ КОЛТУКЛИЕВА, ЛОНДОН
Специално за Икономика

Първият лондонски бутик на Флавио Бриаторе се намира на луксозната Sloan street, на един поглед разстояние от Harvey Nichols и на минута-две пеша от Harrods. При добро желание елегантната витрина може да бъде огледана от прозорците на най-аристократичния лондонски хотел - "Мандарин Ориентал", или от балкона на най-скъпия апартамент във Великобритания - тризонет от мегалуксозния комплекс One Hyde Park, купен за 136 милиона паунда от най-богатия украинец Ринат Ахметов, чието състояние се изчислява от Forbes на 2,4 милиарда долара.

„Милиардер“

Трима българи са редовни клиенти в бутика на Флавио Бриаторе

Billionaire изглежда стилно, но малко скромно в сравнение с много по-големите и ярки витрини на своите съседи по улица: Alberta Ferretty, Gucci, Versace, Ferre, Hermes, Roberto Cavalli, Dior, Louis Vuitton, Bottega Veneta, Miu Miu, Escada, Jimmy Choo, Valentino, Dolce&Gabbana...

На Sloan street не е новина, ако се разминеш с някоя световна знаменитост. Тук пазаруват Мадона, Гуинет Полтроу, Парис Хилтън, Линдзи Лоън, Виктория и Дейвид Бекъм, Кейт Мос, Кайли Миноуг, „Пусикет долс”...

На мен пътя ми пресича усмихнатият зад тъмните си диоптрични очила Фабио Капело: строгият наставник на "Трите лъва", определян за един от най-добрите селекционери на съвремието. "Всички проблеми на футболистите идват от това, че много млади са станали много богати" - отсече дълбокомислено той след сапунения сериал от скандали с изневерите на милионерите Джон Тери, капитан на "Челси" и английския национален тим, и неговия съотборник Ашли Коул, съпруг на всенародната любимка Черил Коул. Насърчена от закачливия му поздрав "Ciao", спонтанно посегнах да го снимам с мобилния си телефон, но се въздър-

Лондонският магазин е еталон за изисканост и обслужване

от глава до пети

жах - намирахме се пред витрината на многострадалната бижутерска фирма Graff , станала световноизвестна с "обира на века" - през дъждовния август на 2009 г. двама добре облечени мъже отмъкнаха посред бял ден на New Bond street от неин магазин бижута за 47 милиона евро.

Устремявам се към входа на Billionaire - вратата ми отваря най-високият бодигард, който съм виждала през живота си - бяло копие на очарователния Кобе Браянт. Добро начало, нали?! Към мен грациозно се приближава премерено засияла продавачка с азиатски черти. Мило изстрелва задължителното за Лондон: "Как сте? Как изкарахте празниците?" Никой, всъщност, не очаква отговор, едно любезно кимване е достатъчно. Обяснявам й, че искам да направя подарък на съпруга си, но търся нещо различно, нетрадиционно, извън популярните италински и френски брандове. Якето ми Burbbery, очилата Dior и чантата Armani вдъхват доверие, тъй че ме приемат за потенциален купувач, а не просто за любознателен зяпач. Оказа се, че България не е “terra incognita” – казаха ми, че имат трима клиенти от страната ни. За съжаление, те не били толкова редовни, колкото би им се искало. Или колкото Пол Маккартни, Мохамед ал Файет, Джефри Мур, Дейвид Бекъм, Майк Тиндал.

"Какво е модерно този сезон?", питам. Ооо, бялото, разбира се, идва светкавичният отговор от присъединила се към компанията малко по-възрастна продавачка. Сама съм в магазина и момичетата могат да ме обгърнат с умело дозираното внимание (далеч от провинциалното фамилиарничене), на което са обучени в централата на компанията в Милано. Показват ми бяло ленено сако с принт от бели цветя - флоралните мотиви са абсолютен хит тази година! - за 1650 паунда, което изискано се съчетава с бледолилава вратовръзка за 750 паунда и стилни черни мокасини от кожа на питон за 2500 паунда - те изящно биха се вързали с дамската чанта на съпругата, също от питон (чантата, не съпругата!) от 4500 паунда. Нищо от колекцията не е произведено в Китай, всичко се шие в подбрани семейни ателиета в Италия. На приземния етаж в бутика на Sloan street 9 се допускат само редовните клиенти, на които се шие по поръчка.

Когато започвам да задавам въпроси за бранда Billionaire Italian Couture, преструвайки се, че я чувам за първи път, девойките леко се стъписват и извикват самоуверен мургав младеж, който заговаря на английски с подчертано италиански акцент. С лека приповдигнатост и искрящ ентусиазъм, той ми разказва: по света има 10 бутика на Billionaire - половината са в Русия (4 в Москва и един в Санк Петербург). Останалите са в Дубай, Лас Вегас и Порто Черво, разбира се - най-тузарският курорт в Сардиния, където се намира прочутата вила на Силвио Берлускони, станала арена на скандални оргии. Честа гостенка там е била рускинята Раиса Скоркина, рекламно лице на луксозния нощен клуб “Милиардерът”

на Флавио Бриаторе.

Животът на 61-годишния плейбой е „живот като на кино", според светските издания в родната му Италия. Флавио Бриаторе е най-успешният досега мениджър на Формула 1. Често цитирани са неговите думи: Формула 1 не е просто спорт и технологии. Това, което привлича хората, са блясъкът, начинът на живот и драмата"... Личното му състояние се оценява на 150 милиона долара, той притежава нощни клубове и хотел в Кения, съсобственик е на английския футболен клуб Queen`s Park Rangers. Името му експлодира редовно на първите страници на таблоидите по цял свят - мощни скандали разтърсиха света на модата след края на връзката му с британския топмодел Наоми Кембъл и германската манекенка Хайди Клум, която му роди извънбрачно дете. През 2008 г. неукротимият Казанова се ожени за италианския супермодел Елизабет Грегорачи, дарила го със син. През 1998 г. Флавио Бриаторе създава марката "Милиардер" с първия по рода си фамозно луксозен нощен клуб в Сардиния. Най-напред магазините предлагат спортни дрехи и аксесоари, но отскоро имат своя линия в елегантното мъжко и дамско облекло. Преди 3 години Флавио Бриаторе даде обширно интервю на Спас Русев за неговото (неизлизащо вече) списание "Его". Колекцията пролет-лято 2011-та на Billionaire предлага мъжки и дамски сака в бяло и светлобежово, леопардови и тигрови принтове, мокасини от копринен велур с логото на Billionaire.

"Искам да съм милиардер", изплакват Трейви Макой и Бруно Марс в популярния хит. Кой не иска да бъде?!

НА МОДА Е МЪЖЪТ

ЛУКСЪТ ДА БЪДЕШ СЕБЕ СИ

Billionaire е флагманът на италианския Couture. Той представлява изключителна модна марка, предназначена за мъжа, която понякога умишлено преминава зад установените правила на модата. Марката е запазена територия за мъжа, който никога не губи от поглед истинското изкуство на шивача и обича да носи дрехи, които подобряват визията му. Всички дрехи и аксесоари на Billionaire са шити в малки италиански ателиета ръчно и се предлагат в ограничени серии. Особено внимание се обръща на материята, конците, копчетата и детайла. Това прави всяка продавана от Billionaire дреха в произведение на изкуството с изключително високо качество. Продаваните от марката ризи например са шити по стара шивашка техника, която има четири шева, в това число и златен. Костюмите на Billionaire са неаполитански модел със златни копчета и ръчно зашити бутонели, а класическите сака носят белези на висшата мода. Вратовръзките са с широки равни краища, а от вътрешната страна са изработени от чиста вълна. Забележителни са обувките на Billionaire – те са направени изцяло на ръка, подметката е фиксирана към платформата с дървени гвоздеи, а всеки чифт има уникален сериен номер, който гарантира тяхната уникалност. Коланите на марката са обработени по специална технология и са със златни или сребърни катарами.

Фото Авторът

От балконите на най-скъпите апартаменти във Великобритания в мегалуксозния комплекс One Hyde Park се вижда витрината на Billionaire

TECHNOPOLIS

ЛЕСНО Е ДА ИЗБЕРЕШ

ПОДАРЪК

СТИЛНО! ЖЕЛАНО! ПРАКТИЧНО!

Ако се колебаете какво да изберете за близките си, подарете им предплатена карта "ПОДАРЪК", за да направят своя избор сами.

Предплатена карта "ПОДАРЪК" важи за покупки от Технополис. Предплатена карта "ПОДАРЪК" се използва еднократно като стойността и не може да се изплаща в брой. С предплатена карта "ПОДАРЪК" може да се пазарува с доплащане.

Златното зайче на Lindt

Швейцарската компания Lindt & Sprungli спечели съдебната битка с австрийската Hauswirth и вече спокойно може да произвежда и продава шоколадов златен великденски заек. Така след 7 годишна война съдът във Виена сложи край на конфликта между двете фирми и постанови австрийците да преустановят производството си на шоколадови зайци, обвити в златен станиол. Магистратите решиха, че заекът на Hauswirth може да бъде объркан за този на Lindt & Sprungli от потребителите и тъй като златният заек на швейцарците с червена панделка и звънче има статут на търговска марка за ЕС от 2000 г., а е на пазара още от 1952 г., задължи австрийската фирма да изтегли произведените от нея клепоухи.

Златното зайче на Lindt & Sprungli със сигурност е едно от най-чаровните превъплъщения на истинския швейцарски шоколад, превърнало се в символ на Великден. Добрите продажби на заека и шоколадовите бонбони на швейцарците и тази година потвърдиха очакванията на ръководството, че фирмата ще приключи финансовата 2011 г. с ръст от 8%. Основните надежди за това идват от повишеното търсене отвъд океана и във Великобритания. Най-вероятно Lindt & Sprungli обаче ще

Първата фабрика

Историята на Lindt & Sprungli започва през далечната 1845 г., когато сладкарят Рудолф Шпрюнгли и неговият син Дейвид отварят малък магазин в старата част на Цюрих. В него започват производството и продажбата на непознат до момента продукт – шоколад на блокчета. Рецептата за него е италианска, но швейцарците първи успяват да втвърдят какаовата смес. Новината за продаваното сладко изкушение бързо се разчува и няколко години след началото освен двата сладкарски цеха, Шпрюнгли откриват първата си шоколадова фабрика с десетина работници на брега на езерото в Цюрих. През 1892 г. Рудолф Шпрюнгли се оттегля от занаята и оставя бизнеса на двамата си сина. Вместо да използват създадената от баща им репутация на майстор-сладкар, те разделят семейния бизнес. По-малкият Дейвид Робърт получава двете сладкарски фабрики, а брат му Йохан Шпрюнгли става собственик на шоколадовата. Йохан оборудва фабриката си модерно за времето си, а през 1899 г. построява още една и така създава фирмата Chocolat Sprungli. По това време предприемчивият шоколадов бос получава възможност да купи малката, но прочута шоколадена фабрика в Берн, собственост на Родолф Линд. Двамата започват съвместен бизнес, а фирмата на Йохан скоро е преименувана на Aktiengesellschaft Vereinigte Berner und Zurcher Chocoladefabriken Lindt & Sprungli, заради невероятните вкусови качества на бернския шоколад. По това време Родолф Линд дори има славата на един от най-известните производители на шоколад, който още в 1879 г. внедрява техника за подобряване ароматните със-

Роджър Федерер и швейцарския шоколад са перфектната двойка

като Хубавата Елена

се принудят да увеличат цените на продукцията си през втората половина на годината заради повишената цена на какаото в Кот д`Ивоар. Предварителните проучвания за консумацията сочат, че продажбите в Западното полукълбо, където фирмата реализира основно продукцията си, ще спаднат, но заради високото качество швейцарската фирма може дори да увеличи пазарния си дял. Lindt & Sprungli разчитат на скок на продажбите с около 30% в Северна Америка както и на растеж на развиващите се пазари. Миналата година чистата печалба на фирмата бе 262 млн. долара, което със сигурност ще позволи компанията да изкупи обратно 5% от акциите си на стойност около 330 млн. долара до края на 2012 г.

е в Цюрих

тавки на шоколада и създава "разтапящ се шоколад". През 1901 г. Линд се оттегля от бизнеса, а братовчедите му Аугюст и Валтър Линд четири години по-късно откриват в Берн собствена шоколадена фабрика под шапката на фирма A&W. Lindt. Последвалите съдебни дела обаче водят до фалит и закриване на фирмата през 1928 г.

Първите две десетилетия на миналия век бележат бум на швейцарската шоколадова индустрия на световните пазари. Lindt & Sprungli изнася 75% от продукцията си в 20 страни по света. От 1919 до 1946 г. обаче продажбите на фирмата постепенно намаляват заради Великата депресия и протекционистичната политика на всички чужди пазари. Краят на Втората световна война слага началото на нов възход на шоколадения бизнес. Заради недостиг на работна ръка в Швейцария Lindt & Sprungli подписват лицензионни договори и започват производство на шоколад в Италия през 1947 г., в Германия – 1950 г, и във Франция през 1954 г. Бизнесът потръгва и в Швейцария и до 1971 г. фирмата вече е собственик на три местни предприятия - Chocolat Grison, Nago Nahrmittel AG и Gubor Schokoladefabrik, които са напълно преоборудвани. Не закъснява и експанзията зад граница.

През 1977 г. швейцарците най-напред купуват френския си лицензополучател CFC Consortium Francais de Confiserie, следват сделки в Германия и САЩ през 1986 г. и Италия през 1993 г. По това време нетните продажби на компанията майка възлизат на 900 млн швейцарски франка, което позволява на швейцарците да закупят следващата година австрийската Viennese Confiserie-Group Hofbauer, а през 1997 г. Lindt & Sprungli купува едно от най-известните сред високия ценови сегмент шоколадово производство, базирано в италианския град Торино – Caffarel. Швейцарски шоколад днес произвежда и купената следващата година американска фирма Ghirardelli Chocolate Company. Световната експанзия на Lindt & Sprungli продължава със създаването на съвместни дружества в Австралия през 1997 г. и Швеция и Мексико през 2005 г. В момента активите на компанията са под шапката на създадения през 1994 г. в Килхберг холдинг Chocoladefabriken Lindt & Sprungli, а бившата компания - майка вече се казва Chocoladefabriken Lindt & Sprungli (Schweiz). Продуктите на швейцарската компания вече се продават в над 100 страни по света. Групата има производствени бази в Швейцария, Германия, Франция, Италия, САЩ и Австрия, продажбите стават чрез разпределителни дружества в Англия, Полша, Испания, Канада, Австралия, Мексико и Швеция, търговски офиси действат в Хонг Конг и Дубай, а дистрибуторите на Lindt & Sprungli предлагат продукти на компанията по целия свят. Наскоро тенистът Роджър Федерер сключи дългосрочен договор за партньорство с производителя на световно известния шоколад. Според Lindt & Sprungli тенисистът въплъщава всички ценности на Lindt & Sprungli: „швейцарски", „премиум", „качество" и „страст". Обвързването на тези характеристики с имената на Lindt и Федерер символизират перфектната двойка - № 1 в производството на шоколад и №1 в света на тениса.

Коста Цонев: Искам да летя

Сн: Красимир СВРАКОВ

Големият актьор ще получи тазгодишната театрална награда „Аскеер“ за цялостно творчество

Роден на 10 юни 1929 г. в София, студент на проф. Стефан Сърчаджиев в Държавното висше театрално училище, един от най-добрите български актьори. Изиграл е незабравими роли в театъра, във филми като “Борис I”, “Сватбите на Йоан Асен”, “Г-н Никой” и “Жребият”, в мюзикли като “Човекът от Ламанча” и “Баща ми бояджията”, в тв спектакли като “Историята на един кон” и сериали като “Дом за нашите деца”. На пенсионна възраст впуснал се в политиката заради личните си контакти със Симеон II и станал депутат в 39-ото Народно събрание. Ценител на красивите жени, доброто вино и спорта… Всичко това е Коста Цонев.

Днес, прехвърлил 80-те и преживял сърдечна операция, той се радва на любимата си Бистрица само от прозореца. Липсват му всекидневните кросове, но пък не губи надежда, че отново ще се придвижва сам. В навечерието на 24 май именитият театрал ще получи първия си “Аскеер” – той е тазгодишният носител на почетния приз за цялостно творчество. Приема ни в дома си на ул. “Кипина” 19 – казва, че там е щастието! Защо ли? Къща, построена от него и сина му Митко, тишина, чист въздух, любима жена, вярно куче и гальовен котарак… Вратата, на която с големи букви пише “АКТЬОР”, се отваря и след секунди сме при него, при големия Коста Цонев.

ВИОЛЕТА ЦВЕТКОВА

– Е, г-н Цонев, рицарят на българския театър най-сетне ще си има бронзов рицар „Аскеер” – не закъсня ли малко това отличие?

– Ако бяхте ме попитали вчера (разговаряме ден след обявяването на наградата, бел. а.), щях здраво да ги накова. Но понеже се сетиха… (чува се „мяу”, актьорът поглежда към спалнята). От какво се страхува този там? Ела, хайде (огромен котарак се настанява на коленете му). Та позабавиха се малко работите, защото има и други колеги, които заслужават „Аскеер”. Но аз не се обиждам! Знаех, че рано или късно ще стане. Но (смее се) по-добре по-рано, отколкото по-късно.

– И сигурно настъпи една суматоха…

– Да, изведнъж живна този телефон! Беше умрял доскоро.

– Изиграл сте толкова много роли – героите ви оставяха ли ви по нещо от себе си?

– Да. Особено емблематичните роли от последния ми период – от „Човекът от Ламанча” и от „Историята на един кон”. В характера на коня или на Дон Кихот има ценни мисли, които човек на моята възраст може да сподели. Всъщност в Дон Кихот има нещо, което почти не приех – егоизма. Държавният ми изпит обаче беше с Дон Жуан, което съвпадна с моята донжуановска възраст и очевидно остави нещо в мен (смее се). Но да се върна към коня, който се учудва и говори на по-младите коне: „Какво нещо са това хората, бе? Казват: „Това е мое!” Много неща у хората не можем да разберем… „Бях сигурен, че мислите му ще въздействат на публиката. В едно врачанско село обаче непозната жена ме попита: „Г-н Цонев, вие сте народен артист, нали?” Казвам „да”. „Е, как може народният артист да играе кон?” Отговорих й така: „Вижте какво, беше ми лесно, защото съм започнал кариерата си в Театъра на младежта и първата ми роля беше на Месец Септември (смее се), играех с едно цветче на главата. Играл съм и вълци, и лисици, и крокодил, заради който бях сложил под мишниците си балони с вода и като ги стиснех, хвърчаха „сълзи”, а децата падаха от смях…„ Обясних й думите на коня и тя, с ей такива очи ме гледа и казва: „Извинявайте, явно не съм разбрала.” Иначе повечето от героите, в които се превъплъщавах, това бях аз.

– Навремето ви наричаха любимци на публиката, а сега се говори за звезди – каква е разликата?

– Не знам, но ми се струва, че ние играхме по-мъдро, по-задълбочено беше. За да станеш звезда, трябваше да мине доста време. Нямаше

я силата на телевизията и ми бяха необходими 10-15 години, за да постигна това, което сега младите ми колеги постигат за една вечер. Станах известен някак ненадейно. Както си стоях на една опашка, изведнъж почувствах особен респект на хората около мен. Поздравяваха ме със страхлив поглед, а аз недоумявах защо е така.

– Правил ли сте по-специални неща за подготовката на някоя роля?

– При мен нещата ставаха по интуиция. Много пъти режисьорът ме е питал: „Добре, откъде ги знаеш тези работи?" А аз му казвам: „Ето оттук (посочва сърцето си)."

– Кога ви беше най-нужна тази интуиция?

– Когато се наложи да играя две напълно противоположни роли в „Сватбите на Йоан Асен" на режисьора Вили Цанков. Първо бях Александър, братът на царя, а после и самият Йоан Асен. И си казах: „Ето, тука ще се мре! (Смее се) Дано да не е наистина!"

– Случи се заради смъртта на Апостол Карамитев...

– Точно така. Режисьорът каза: „Ти ще играеш!" Питам го защо, а той ми се скара: „Ти ще играеш, защото знаеш какво правеше Апостол, бе!" Преди снимките цели два месеца репетирахме в къщата на Вили и знаех всичко. Но ми беше страшно трудно, защото не исках да кажа на публиката ето, досега игра Апостол Карамитев, а сега вижте как аз играя – би било непочтено. Играх, опитвайки се леко да подскажа това, което може би щеше да направи Апостол.

– Бяхте и любим герой от тв екрана. Харесват ли ви новите български сериали?

– Ох... В този „Стъклен дом" нещата са малко изсмукани от пръстите, малко са нагласени. Иначе късметлии са тези момичета и момчета, за три-четири седмици станаха звезди. Асен Блатечки играе най-добре, жалко, че много късно го взеха.

– А „Софиянци в повече"?

– (Прави гримаса на неодобрение). Трудно се получава. Вече използват ситуации и интриги, които нямат нищо общо със заглавието.

– Да оставим малко ролите. Сбъднахте ли детската си мечта „на младини да гладувате, а на старини да царувате"?

– Като бях малък, майка ми ме питаше как искам да живея, като порасна, а аз й отговарях: „На младини ще съм ратай, а на старини – цар!" Така и стана. Тя много искаше да стана свещеник, не искаше „циркаджия вкъщи". Един ден я питам: „Мамо, хората те поздравяват за някакви мои сполуки – как мислиш?" А тя: „Абе, Коста, добре е, но ако беше станал поп, сега щеше да си владика." (Смее се.)

– Оцелял сте от бомбардировките, от няколко катастрофи, а сега и след операцията на сърцето – май сте голям късметлия?

– Досега не вярвах, но след тия две операции – на сърцето и на жлъчката – разбрах, че има някой, който може би се грижи за мен. Ето ви най-обикновен пример: седим си преди известно време и викам на жена ми: „Ели, що не си вземем котка?" А тя ме гледа с ей такива очи. „Бяла", викам. А тя: „Да." И на другия ден ми носи този котарак. Питам я откъде е и Ели ми разказа как една нейна колежка го прибрала, защото стопаните му заминали за чужбина. Колежката обаче си имала свои котки и предишния ден се тюхкала какво да го прави. Ели отишла, взела го, а аз като го видях, си казах: „Това е само Божия поличба!"

– Ако трябваше сега да избирате живота си, какво щяхте да предпочетете – безумеца Дон Кихот или любовника Дон Жуан; а може би цар, банкер или мъдрия кон? Или просто Коста Цонев?

– Бих предпочел да съм Коста Цонев и да летя. Със самолет... Със сигурност не бих се занимавал с нищо друго, освен с някаква свободна професия. Свободата е най-ценното нещо.

– Свободата, Санчо – казва обаче Дон Кихот – е на върха на бойното копие...

– Да, но... с годините се убедих, че не с викове, а с по-тих тон се уреждат проблемите. Ала българинът все се опитва да те надскочи не с логика, а с крясъци.

– Сега, когато сте затворен в тази стая, какво ви се прави?

– Мечтая си за пътешествие с кораб. Видях един кораб – ееееей, на осем етажа, по-огромен от „Титаник" – и си викам, ех ако бях и аз на палубата... Но нали казват, че ще гръмне светът... кога трябваше да е?

– На 21 декември 2012.

– Оо, има време. Много време има (смее се) за един круиз.

– Е, светът може и да не гръмне. Най-малкото защото поколението на вашите внуци и на другите след тях трябва да живеят и да са щастливи. Как бихте искали да си спомнят те за вас?

– Хм (смее се)... хубаво е да казват: „Имаше един актьор Коста Цонев, който дойде на този свят, живя, направи каквото можа и умря."

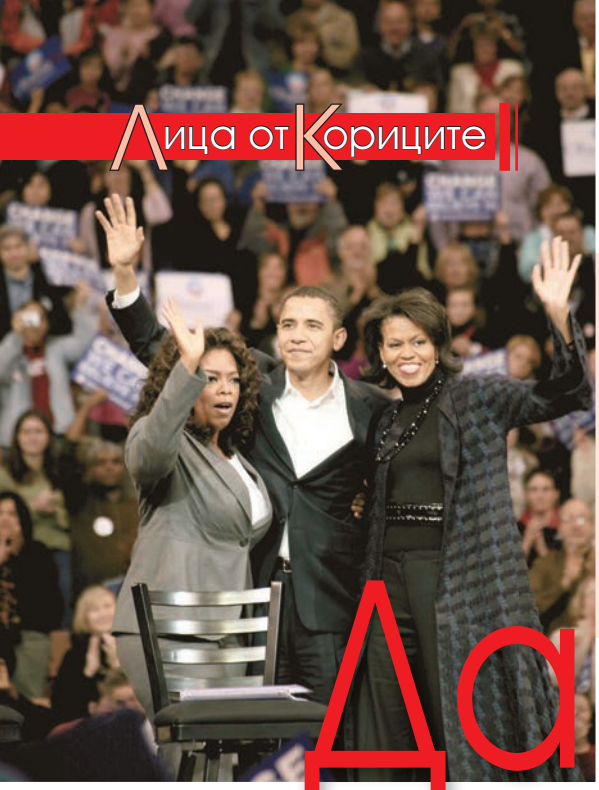

Шоуто свършва.

Преди две години най-влиятелната афроамериканка в света бе сред най-запалените поддръжници на Барак Обама в неговата предизборна кампания. Сега президентът на САЩ и неговото семейство се съгласиха да бъдат гост в едно от последните издания на „Шоуто на Опра Уинфри“, планирано да се излъчи на 2 май

25 май 2011 г. ще се запомни поне с едно нещо – с края на легендарно четвъртвековно телевизионно предаване, гледано не само в 99 на сто от американските домове, а и от зрители в 145 страни по света. „Шоуто на Опра Уинфри“ („The Oprah Winfrey Show“) ще спре точно 25 години след създаването си. При това не заради нисък рейтинг, а в момента, в който неговата водеща наистина е на върха. Днес тя е най-богатата, най-влиятелната, най-щедрата… през последните месеци е №1 във всички класации за имотни и известни на най-авторитетни списания като „Time“ и „Forbes“. Състоянието ѝ възлиза на около $2,7 млрд., голяма част от които дарява за благотворителност. Няма брак, но има верен партньор до себе си, няма собствени наследници, но нейни деца са стотиците ученици от основаното от нея училище в Южна Африка. За едни тя е „вредна за Америка“, а за други – богиня.

Да живее шоуто!

ВИОЛЕТА ЦВЕТКОВА

Новината за спирането на шоуто не е голяма изненада – Уинфри обявява намерението си още през 2009 г. Истинската изненада ще бъдат темите и гостите на 25 май, тъй като водещата оставя продуцентите да изберат какво да се случи тогава в студиото в Чикаго. „За мен също ще бъде абсолютна изненада. Надявам се само да не се появят стрипти́зьори и еротични танцьорки“, споделя тя.

Краят на „Шоуто на Опра Уинфри“ съвсем не означава край на тв кариерата на тъмнокожата водеща. Все пак на 1 януари т. г. тя пусна своя телевизия OWN. Любопитно име за тв канал: от една страна, абревиатура означава The Oprah Winfrey Network (Мрежата на Опра Уинфри), а от друга, на английски „own“ означава „свой, собствен“. Както и да го погледнем обаче, става дума за марка, марката „Опра“.

Кабелният канал OWN излъчва денонощно седем дни в седмицата и достига до 80 млн. домакинства в САЩ. Целта на програмата, в която има предавания за здраве, психология, кулинария, семеен бюджет и т.н., е „да вдъхновява зрителите и да им дава надежда“, да помага на хората „да водят възможно най-добрия живот“, твърди Уинфри пред американски медии, повечето от които хвалят новото ѝ начинание. „Още преди 15 години заявих, че след време ще създам своя собствена тв мрежа. Винаги съм чувствала, че моето шоу е само началото на онова, което предстои. За мен стартът на OWN е естествено продължение на всичко, което съм постигнала в телевизията през годините. The Oprah Winfrey Networks е телевизия на себепознанието, която ще свързва хората и техния огромен потенциал. Ние ще разказваме истински, емоционални и забавни житейски истории“, уточнява Опра. Цели три години тя и нейният екип разработват проекта, джойнт венчър с Discovery Communications със седалище в Лос Анджелис, Калифорния. Само първоначалните вложения в мрежата възлизат на $107 млн.!

Опра заедно с дългогодишния си партньор в живота Стедман Греам

Дали пък съдбата няма пръст във всичко това? Началото е на 29 януари 1954 г. в американското градче Косчюшко, щата Мисисипи, когато една 18-годишна хлапачка ражда извънбрачно тъмнокожо момиченце. Дават му име от Библията – Орпа. А защо днес тя е Опра, версиите са две. Според едната самата тв водеща го е променила, за да е по-лесно за изговаряне, а според друга размяната на двете съгласни е от несръчността на акушерката, която изписала грешно името в акта за раждане на бебето.

Никой от двамата родители тийнейджъри няма намерение да поеме грижите за Опра и тя попада в свинефермата при баба си. Нея нарича „мамо“, от нея се учи на всичко. Расте в такава бедност, че не знае какво са обувки, а рокличките ѝ са ушити от чували за картофи. На три години вече чете, а прасетата и кравите са първите слушатели и свидетели на ораторската ѝ дарба. „Това, което съм сега, е плод на труда на моята баба: моята сила, моят начин на мислене, абсолютно всичко, което съм сега, аз го притежавах още на 6-годишна възраст“, казва легендарната днес тв водеща. Малката Опра е толкова будно дете, че когато трябва да постъпи в подготвителната група на детската градина, тя пише заявление

ЛЮБОПИТНО

✓ Опра е висока 170 см, тежи около 90 кг – от години води битка с килограмите.

✓ През 1985-а дебютира като актриса във филма „Пурпурен цвят" на Стивън Спилбърг и е номинирана за „Оскар" и „Златен глобус" за най-добра поддържаща роля.

✓ По повод 19-годишнината на „The Oprah Winfrey Show" подарява на всеки от 276-те гости в студиото „Pontiac G6", струващ около $28 000.

✓ На 40 години участва в маратона „Marine Corps" в продължение на 4,5 часа, което отключва манията по бягането сред американците.

✓ Фондацията „Angel Network", основана от Уинфри през 2007 г., е дарила повече от $50 млн. за образование, здраве и юридическа защита на жени по целия свят.

✓ Става милионер на 32 г. и за рождения ден си подарява дом за $800 000. През 1987 г. става най-високо платената тв водеща и си купува ферма на 160 акра в Индиана. През 1988-а открива свой ресторант в Чикаго, а после се сдобива и с ранчо в Колорадо за $4,3 млн. Има реактивен самолет „Чалънджър 601-3А". Допуска до бизне с документите си единствено пожизнения си адвокат Джефри Джейкъбс, който казва: „Опра ръководи собствено шоу и управлява собствените си пари. Няма съвети на директори, няма комитети. Всяко важно решение в крайна сметка взема само тя."

На 25 май Опра Уинфри прекратява своето предаване след 25 години в ефир. Но затова пък подарява на зрителите си цяла телевизия

до учителя да я вземе направо в първи клас. А той, изненадан, веднага изпълнява молбата ѝ.

„Не знам защо, но някъде дълбоко в душата си винаги съм знаела, че един ден ще стана именно това, което станах", казва Опра в интервю за „Woman's Day".

„Баща ми буквално спаси живота ми – споделя Опра пред „New-York Daily News" и „Good Housekeeping". – Уверяваше ме, че съм повече от това, което съм в действителност, и твърдо вярваше, че мога да съм много повече. Любовта му към ученето ми подсказа верния път." Той настоява всеки ден дъщеря му да добавя по пет нови думи в речника си, иначе остава без обяд. И веднъж, гледайки парада на холивудски звезди, тя си казва: „Един прекрасен ден ще имам своя звезда."

Бъдещата знаменитост е председател на ученическия съвет в средното училище, участва в драмсъстава и проявява неподражаем талант. На 16 печели състезание по ораторско майсторство на клуба „Elks", което ѝ дава право да следва в Университета на щата Тенеси. Поканена е в Белия дом от президента Никсън като представител на младежта в Нашвил… След години за всичко това си спомня така: „Книгите ми показаха, че в живота има различни възможности, че на света има хора, които живеят в мир със себе си и че бих могла да го постигна. Четенето ми даваше надежда. Беше като открехната врата."

Пробива в шоубизнеса още на 17, когато от радио WVOL я наемат да чете новини срещу $100 седмично, а на 19, едва второкурсник в университета, където специализира ораторско изкуство и драма, вече е първата жена новинар от вечерната емисия на CBS. В първите си работни дни е изплашена до смърт, но непрекъснато си повтаря: „Просто ще се преструвам, че съм Барбара Уолтърс!" И се получава. Става действащ репортер и е толкова искрена, колкото е и досега. Когато ѝ възлагат да направи репортаж от район, разкъсван от расистки настроения, тя отива да се запознае със собственика на един магазин, само за да чуе: „Ние не се ръкуваме с негри, омитайте се оттук!" На което отговаря: „На бас, че негрите ще са доволни." До дипломиарнето си през 1976-а получава изключителиня шанс да бъде репортер в Балтимор и втори водещ на 6-часовите новини на телевизия WJZ. И поема по пътя на големите промени, които един ден няма как да не я отведат до собственото ѝ „Шоуто на Опра Уинфри", до собственото списание „О", до собствена продуцентска компания „Harpo Productions", до собствено радио „Oprah", до собствена телевизия OWN… Да, за мнозина шоуто ѝ едва ли не отдавна е трябвало да бъде забранено, но за милионите ѝ почитатели то е мястото, където няма ограничения за възраст и цвят на кожата, нито за теми, по които трябва да си Опра Уинфри, за да се осмелиш да говориш.

Новата пластмаса - от пилешки пера

АНТОН АНДОНОВ

Американски учени откриха, че от кокошата перушина може да се добива пластмаса. Според откривателите икономически несъобразно е всяка година да се изхвърлят на боклука милиони тонове биологични отпадъци, от които може да се произвеждат екологични полимери. Новата технология ще пази околната среда, защото продуктите от птича перушина се разлагат много по-бързо, отколкото познатите досега, за които се използва нефт. Американската асоциация на химическата промишленост уточни, че вече се провеждат задълбочени изследвания, за да се изчисли какъв точно ще бъде икономическият ефект от въвеждането на новата технология в масово производство. Използването на биологични отпадъци като компоненти за производството на пластмаси вълнува учените отдавна. Досега се знаеше само, че перата, птичият пух и ноктите на пернатите са съставени от твърдия и химически стабилен белтък кератин, който може да придаде на пластмасата еластичност и в същото време да намали относителното тегло на нефтените полимери в нея. Сега обаче изследователите твърдят, че перата на птиците могат да служат не като добавка, а като основен компонент в производството на пластмаси. Според учени от университета в Небраска, цитирани от Би Би Си, около 50% от суровината за производство може да бъде добивана от биологични отпадъци. При тази технология за производство на пластмаси ще се изисква много по-малко полиетилен и полипропилен, които се извличат от въглища, нефт или природен газ и представляват вещества с ниско молекулно тегло. Така ще бъдат икономисани огромни количества от невъзбновяемите енергоизточници. Някои изследователи отиват дори още по-далече в прогнозите си и твърдят, че в производството на новите пластмаси изобщо няма да се влагат полиетилен и полипропилен. Ако това стане, новата пластмаса ще бъде 100% екологична и бързоразлагаща се в природата. Новият продукт ще бъде посрещнат много добре на пазара, защото пряко ще се конкурира с известните в момента традиционни пластмасови изделия, смятат търговци. Очакванията на учените отиват още по-далеч. Те твърдят, че пластмаси, произвеждани от пилешки пера, могат да се използват освен в бита и в строителството. Така идеята за вкарването на биологичния отпадък в производството на потребителски стоки ще се превърне във факт. Сега на ход са икономистите, които трябва да изчислят ефективността от реализацията на проекта и ако сметките приключат с положителен баланс между разходи и приходи, той да получи зелена светлина.

Ще я използваме не само в бита, но и в строителството

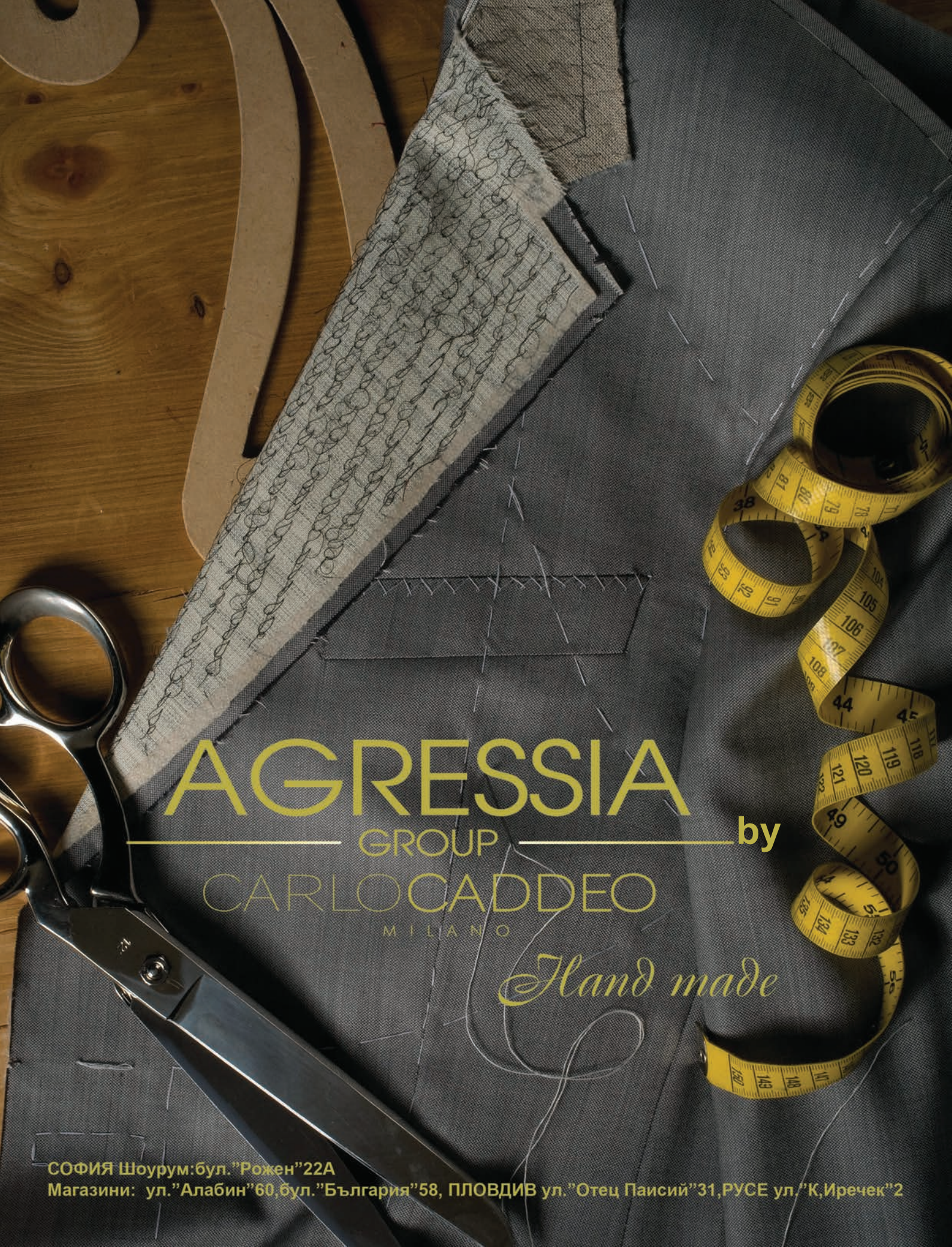
AGRESSIA
GROUP
by
CARLO CADDEO
MILANO
Hand made
СОФИЯ Шоурум:бул."Рожен"22А
Магазини: ул."Алабин"60,бул."България"58, ПЛОВДИВ ул."Отец Паисий"31,РУСЕ ул."К,Иречек"2

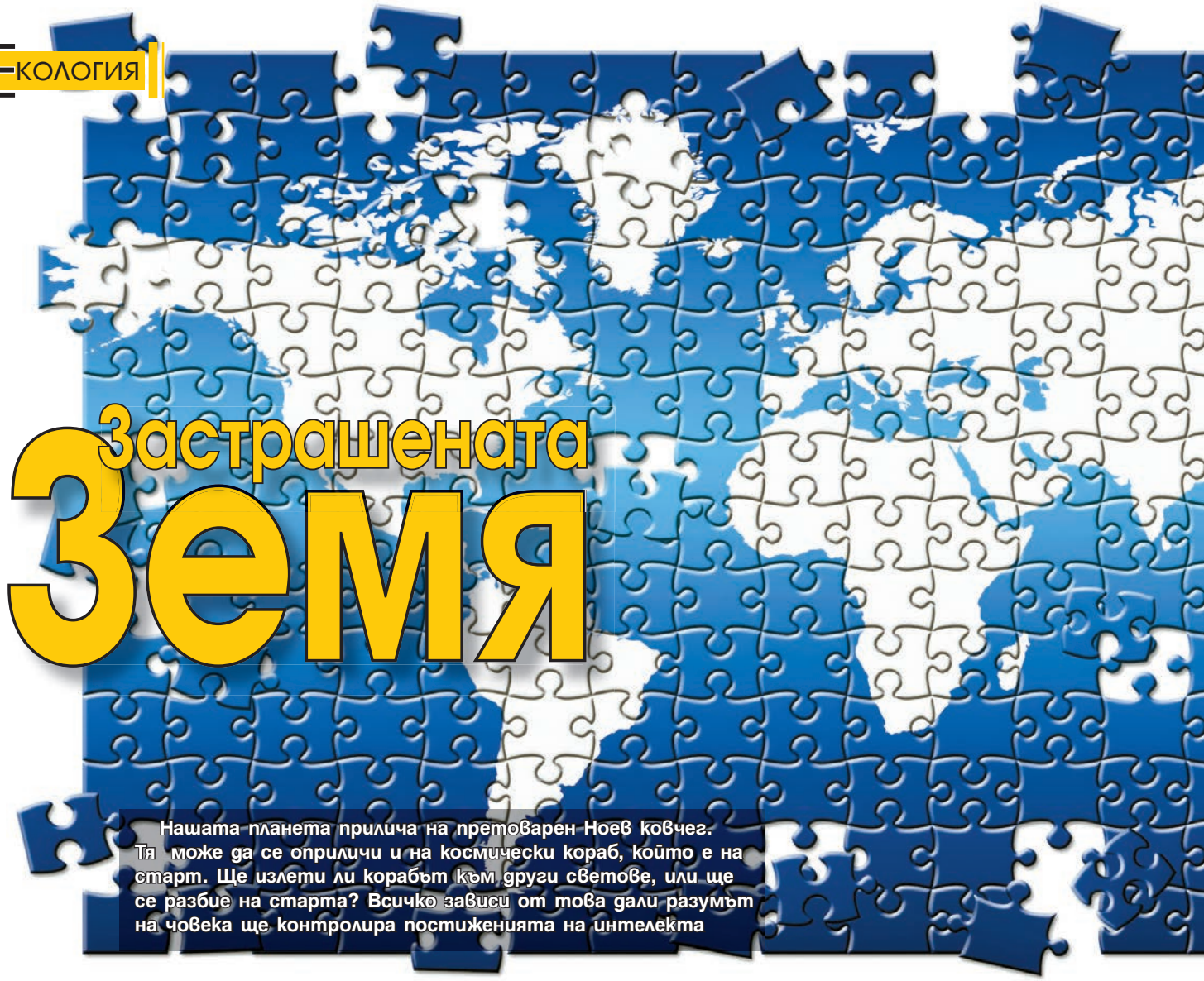

Застрашената Земя

Нашата планета прилича на претоварен Ноев ковчег. Тя може да се оприличи и на космически кораб, който е на старт. Ще излети ли корабът към други светове, или ще се разбие на старта? Всичко зависи от това дали разумът на човека ще контролира постиженията на интелекта

АКАД. ТОДОР НИКОЛОВ

На човечеството му остават само 96 месеца до пълното изтощение на ресурсите на Земята. Това каза в своя лекция принц Чарлз, произнесена на 23.06.2010 г. на международен форум в Лондон. Макар това апокалиптично пророчество на британския престолонаследник, произнесено с такава "точност", да показва равнището на неговите познания (а също и на неговите съветници), трябва да признаем очевидното: земята е застрашена. Човекът е поставил Земята в капан. Много учени предупреждават, че човечеството има малко време, за да промени начина си на живот, да спре или да намали до минимум пагубното въздействие върху естествените екосистеми, изчерпване на природните ресурси и катастрофални въздействия върху климата.

Нашата цивилизация не е първата, която се изправя пред криза. Много общества са имали екологични проблеми, но са проявили разум и са избегнали гибелния упадък. Преди шест века исландците са разбрали, че свръхползването на тревистите хълмове ще засили ерозията и ще доведе до тежки последствия за животновъдството и затова са намалили значително броя на стадата си. Днес ние съзнаваме, че увеличението на CO_2 в атмосферата подсилва повишението на температурите, но не сме в състояние да ограничим въглеродните емисии, а организираме покупко-продажби на мръсен въздух.

Има и други поучителни примери от историята:

Шумерите, маите и инките, обществото на Великденските острови

Ранната шумерска цивилизация от 4-тото хилядолетие пр.н.е. е достигнала забележителни върхове. Изградената напоителна система на шумерите е осигурила производството на храни в излишък и е способствала за възникването на първите градове, както и на първата писменост – клиновидното писмо. Но поради повишаване на нивото на подпочвените води започнало засоляване на почвата, а това снижило добивите. В резултат са нарушени икономическите устои на една от най-великите цивилизации в историята. Плодородието е било подкопано, а с това са засегнати и основите на цялата цивилизация. Аналог

на шумерите в Новия свят са маите и инките, чиято удивителна цивилизация е рухнала поради рязкото намаляване на производството на храни, причинено от обезлесяването и ерозията на почвите. Конкистадорите само са ги довършили. Поучителна е и историята на населението на Великденските острови (с площ 166 кв. км), започнала преди около 400 г. от н.е. По това време островите са имали богата почва и буйна растителност с дървета, достигащи до 25 м и диаметър 2 м. С нарастването на населението се засилило изсичането на горите, а оттам и на ерозията. Последвал глад и практическа гибел на тази малка и изолирана цивилизация. Днес на тези острови живеят по-малко от 2000 жители. Това са само няколко примера от миналото, които ни показват, че развитието на икономика, която природата не може да издържи, води до гибел.

Природата и ресурсите имат предели

Независимо дали е резултат от засоляването на почвите при шумерите, обезлесяването и ерозията при маите или изсичането на горите на Великденските острови, крахът на тези цивилизации е свързан с рязкото намаляване на храните. Прогнозите показват, че при сегашния годишен прираст от над 75 млн. души населението на Земята към 2050 г. ще стане над 9 милиарда. Проблемът с нарастването не е във възможността за разселване – днешното население на Земята (7 млрд. през 2011 г.) може да се събере в площта на щата Тексас при гъстотата на Ню Йорк. Проблемът са ресурсите – храна, вода, енергия (Nat. Geogr., януари 2011 г.). Осигуряването на енергия и продоволствие ще се окаже критичната кризисно уязвима връзка между икономиката и околната среда.

Не може да се отмине и проблемът с климатичните промени, защото той може би най-ярко фокусира тревогите на хората днес. Глобалното затопляне днес е хит и основна причина да се плашат хората. Защото това е необходимо на политиците – не случайно Ноам Чомски казва, че светът се управлява чрез страх. Истината е, че в дългата история на Земята климатичната система винаги е била много динамична, с хаотично протичащи процеси и с непрекъснато редуващи се периоди на затопляне с периоди на застудяване. Наблюдаваното днес затопляне е естествен процес, който е започнал преди интензивната стопанска дейност на човека. Следователно човекът не е първопричина за този процес, но неговата дейност го подсилва. В тази светлина търговията с въглероден диоксид е повече спекула, отколкото истинска загриженост за климата. При всички случаи CO2 е следствие, а не фактор. Призивът "да намалим парниковите газове с 80%" е като смешното пожелание да намалим вулканската дейност.

Ефект на пеперудата или на слона

Климатичната система се влияе от фундаментални природни (астрономични, орбитални, земни) и антропогенни фактори. Често пъти някакъв привидно незначителен фактор може да причини климатични колебания. Това е т. нар. "ефект на пеперудата". За разлика от ефекта на пеперудата, човек предизвиква ефект на слона в стъкларски магазин. И трябва дълбоко да осъзнаем, че, образно казано, животът на Земята е застрашен не само и не толкова от природния климат, колкото от моралния климат в човешкото общество, което се гърчи между алчността на световните корпорации и бедността на голяма част от страните.

Естествените природни катастрофи не са най-страшната страна на човешкото битие. Още повече че големите геоложки и космически катастрофи са много редки събития. По-страшни са незнанието и/или илюзията, че човечеството може да господства над всичко. По летописни данни жертвите от земетресения през второто хилядолетие са общо около 3-4 млн. души. Даже и да са неколкократно повече, тези жертви са значително по-малко от жертвите на войните. Само от двете световни войни през XX в. жертвите са над 90 милиона! Следователно заплахите за Земята не са естествените геоложки процеси и явления, а ролята на човека, именно човешкото въздействие върху нашата планета е истинската заплаха на нашия земен дом.

СЪВРЕМЕННИТЕ ЗАПЛАХИ ЗА ПЛАНЕТАТА

- интензивното нарастване на населението
- урбанизацията
- нарушаване и разрушаване на естествените екосистеми
- обезлесяването
- намаляване на биоразнообразието
- замърсяване на околната среда
- бързо изчерпване на природните ресурси
- въздействието на човека върху климата

Шефът ви

БЕЗПЛАТНИ

Evernote

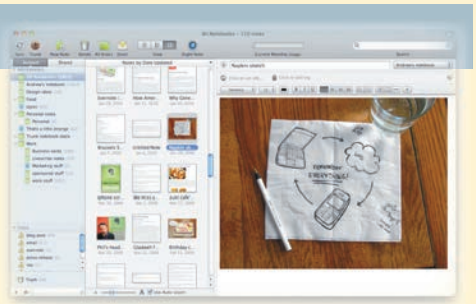

Това приложение ви предлага професионален начин за водене на записки, когато сте в движение. Evernote има незабавна синхронизация с вашия iPhone, Mac, или Windows desktop.

Dropbox

Прост и лесен начин за синхронизиране и споделяне на файлове от всякакъв вид.

WebEx

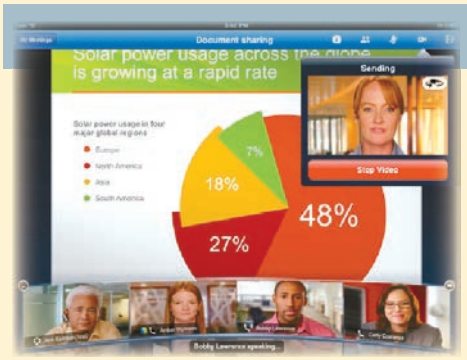

Предлага широка гама от мощни функции за онлайн видео конференции.

Bloomberg

Това приложение е основен и много надежден източник на финансови данни и новини. Ще получавате борсови котировки, тенденциите на пазара, данни за дружествата, цени, пазарен анализ и много повече.

e-Task Project

Просто, но много ефективно приложение за управление на бизнес проекти в интернет и когато сте на път.

KAYAK HD

Приложението е идеално в случаите, когато трябва да пътувате. То ще ви предложи бърза и надеждна проверка и ще ви помогне да откриете перфектния полет и хотел за вашето бизнес пътуване.

наблюдава с iPad

По-малко от $30 струва най-скъпата джаджа към вашия таблет. Но бъдете уверени, че това е една умна инвестиция

ЦВЕТАН ИЛКОВ

Таблетът на Apple - iPad, се доказа като едно елегантно и абсолютно необходимо устройство за всеки бизнес и за по-лесно изпълнение на служебните задължения. Големият му екран и безпределните възможности позволяват на потребителите да имат достъп и контрол над всяка част от своя бизнес дори и в движение. Разбира се, има и много отлични приложения, които отговарят и на най-претенциозните изисквания. Ако вече имате личен или служебен iPad, ще се нуждаете и от най-добрите приложения за вашия бизнес, които са на разположение в iTunes. Представяме ви 14-те най-добри.

ПЛАТЕНИ

GoodReader ($0,99)

Това е най-доброто приложение за преглед на PDF файлове на iPhone, а версията за iPad е супер. GoodReader се откроява сред другите подобни програми с това, че позволява не само да се преглеждат местните файлове и да се прехвърлят такива от iTunes (във формат PDF, Word, Excel, PNG, TXT, JPEG и др.), но и да се отварят чрез въвеждането на URL на страниците или чрез уебсървъри. То се справя добре с много големи файлове (може и да ги разархивира) и има връзка с Google Docs. Това позволява да даунлодвате вашите файлове Google Docs за четене офлайн или за редактиране в друго приложение.

Expense Tablet ($0,99)

Простият и лесен за използване интерфейс ви позволява да наблюдавате какво се случва всеки ден с вашите финанси и разходите, които правите. Приложението не обхваща всички аспекти на финансовото управление, но има някои много полезни функции.

Bento ($4,99)

Приложението е идеално за управление на вашата база от данни. То ще ви предложи 25 готови за използване шаблони, които могат да бъдат персонализирани. Приложението позволява да гледате видео, разглеждате снимки, изпращате имейли и сърфирате в интернет.

Pages ($9,99)

Невероятно добро приложение за текстообработка. То ви дава възможност да пишете, оформяте, редактирате и споделяте документи. Също така предлага и брилянтно направени шаблони, които може да ползвате.

Numbers ($9,99)

Това е приложение на Apple за електронни таблици. Включва повече от 250 функции, които ще ви помогнат бързо и лесно да създадете атрактивни електронни таблици. Може също така да импортирате собствени таблици, направени в Microsoft Excel или CSV файлове.

Keynote ($9,99)

Превъзходно приложение за създаване и представяне на професионални презентации. Готовите презентации могат да се показват на iPad по време на срещи, а при по-големи конференции устройството може да бъде свързвано директно към проектора.

Things ($19,99)

Един от най-добрите органайзери за Mac OS X. Версията за iPad в по-голяма степен наподобява тази на настолния си събрат, отколкото тази за iPhone. Управлението на задачите и проектите се осъществява много просто и дори интуитивно, има възможност за синхронизация с Things в Mac.

Market Scan ($29,99)

Това е едно от най-скъпите iPad приложения на разположение в iTunes, но бъдете сигурни, че е една умна инвестиция, ако искате да бъдете в крак с последните новини за състоянието на стоковия пазар. Интерфейсът се зарежда бързо и определено може да се каже, че това е най-доброто бизнес приложение.

Руски стандарт

ЦВЕТАН ИЛКОВ

Руската автомобилна промишленост по-скоро я има, отколкото я няма. И тук не става въпрос само за щамповането на автомобили по чужд лиценз, но и за създаването на собствени модели. Някои от тях изглеждат напълно достойно, най-малкото като проект. В тази статия сме събрали няколко прототипа, както и вече произведени автомобили, които много вероятно ще определят бъдещето на този отрасъл за стотици милиарди долара в Русия.

Йо-мобил

Частният инвестиционен фонд „Онэксим", управляван от милиардера Михаил Прохоров (третият най-богат руснак в класацията на сп. Forbs за 2010 г.), планира производството на този „народен автомобил" през септември догодина в Санкт Петербург. Хибридът има роторен двигател с мощност 60 к.с. Той върти електрогенератор, който захранва 2 електромотора, работещи на прав ток (по един за всяка ос) с мощност 15 kВт всеки. Колата може да работи както с бензин, така и с природен газ. Максималната скорост е ограничена до 130 км/ч, а пробегът с едно зареждане е 400 км. С газово гориво и пълен резервоар той става 1100 км. Модификациите на Йо-мобила са три - хечбек, кросоувър и пикап. Очаква се цената да бъде между 8500-11 000 евро.

E-Go Revolt

Още през 2008 г. малката руска компания E-Go Motors обяви намерение да създаде автомобил под името Revolt. И ето, че миналата година бяха произведени първите екземпляри. Спортният автомобил използва платформата на Mitsubishi 3000GT, а под капака му се крие 3-литров V6 двигател с мощност 550 коня. Трансмисията е 6-степенна механична, а активното окачване разчита на пневматична технология. Спирачките пък са високоефективни - 6-бутални Rotora предни и 4-бутални Movit задни. Джантите са 19-инчови от японската компания Work, а размерите на гумите са 245/40 отпред и 325/30 отзад.

Marussia VS. Ferrari

Автор на идеята за автомобила с името Маруся (Marussia) е Николай Фоменко. Той е музикант, актьор, радио и тв водещ, бивш автомобилен пилот, президент на Marussia Motors и шеф на инженерния отдел на новия отбор във Формула 1 - Marussia Virgin Racing. Marussia е първият руски спортен автомобил, в страната се надяват той да конкурира марки като Ferrari и Lamborghini. От ноември 2010 г. се произвежда серийно - в 2 версии - B1 и B2. Вариантите на V6 двигателите са 3 - атмосферен с обем 3,6 л и мощност 300 к.с., и два 2,8-литрови турбо, съответно с мощност 360 и 420 к. с. Звярът ускорява от 0 до 100 км/ч само за 3,8 сек, а максималната му скорост е електронно ограничена до 250 км/ч. Базовата цена на Marussia B1 е 100 000 евро, а на B2 - 117 000. Очаква се от 2012 г. да се произвеждат по 2000 бройки годишно.

Lada Granta

През есента на тази година се планира пускането в серийно производство на седана Lada Granta. Той е разработен от АвтоВАЗ съвместно с Renault. Френската компания притежава 25% от акциите на най-големия руски производител на автомобили. Новата кола е създадена на базата на Lada Kalina. Двигателят е бензинов с мощност 80,9 к.с. Очаква се Lada Granta да замени класиките 2105 и 2107, а по предварителна информация цената ще бъде около 4600-6100 евро.

Marussia F2

Оказва се, че асортиментът на Marussia Motors не се ограничава само с 2 спортни автомобила B1 и B2. През пролетта на миналата година в Москва бе показан и 7-местният всъдеход Marussia F2. По замисъла на създателите, автомобилът може да бъде използван във военните и пожарните части, в отрядите на министерството на извънредните ситуации и службите за бързо реагиране като командно-щабна машина или мобилен център за оперативно управление. Мултимедийната система позволява телефонна връзка чрез Bluetooth или Skype, работа с файлове и база данни, маршрутна GPS-навигация, гледане на телевизия или видео. Водят се преговори с японска компания за доставка на двигатели V6 с обем 3,4 л и 4-степенна автоматична трансмисия. Засега обаче е рано да се говори за серийно производство.

Lada Revolution-3

В Париж през 2008 г. бе представен прототипът Lada Revolution-3 - спортната мечта на АвтоВАЗ. Той има 2-литров турбодвигател Renault F4R774(310 Нм) с мощност 245 к.с., с блок за управление от Motec. Оказа се, че Lada Revolution-3 е по-бърза от Porsche Cayman, чийто двигател е атмосферен V6 с обем 2,7 л и същата мощност. Руската резачка ускорява от 0 до 100 км/ч за 5,9 сек, а Cayman - за 6,1 сек. Максималната скорост на двете коли е съответно 250 и 258 км/ч. Предимството в динамиката на ладата идва от по-ниското собствено тегло - 1000 кг срещу 1250 кг за Cayman. Revolution-3 е произведена на базата на състезателния прототип Revolution, с лека пространствена стоманена рама и пластични панели на каросерията.

Lada C-Cross

През 2008 г. в Москва АвтоВАЗ представи на публиката своя концептуален автомобил - кросоувъра Lada C-Cross. Засега съдбата му остава неясна, най-вече заради плачевното финансово състояние на завода. Според руските медии обаче производството на всъдехода може да започне през 2012 г.

Лято 2011

1

Dior и Versace залагат на преплетените шнурове

Сандалите - от дантела

2

3

НАТАЛИЯ ИВАНОВА

Лятото е на вратата и започва нова треска за обувки. Бляскави, модерни и грабващи дъха на всяка жена. Коя от нас не се зазяпва по витрините и не си представя, че е стоножка. Всъщност колко чифта ще ни трябват за този сезон? За да сме модерни и забележими. С високите токове ставаме дръзки и правим впечатление, но добрата новина е, че се завръща сабото - във всичките му вариации.

Не си мислете, че трябва изцяло да подновявате шкафа си с обувки. Все пак световната икономическа криза не е отшумяла. Затова и някои от най-новите трендове са просто интерпретация на тенденциите от миналото лято, което ще ни позволи максимално да оползотворим инвестициите си, а с други можем да експериментираме в нови стилове.

Има нещо, за което всяка жена мечтае - е да се събуе боса, в удобни сандали, а с крайчеца на окото си да следи как въздействва на мъжете. Нали и вие не правите изключение?

Световните дизайнери много добре познават слабостта на дамите. Затова за лятото на тази година те са се постарали да направят обувки за всякакви вкусове, с различна височина. Главозамайващи токчета се редуват с платформи и обувки с равна подметка.

Когато говорим за тенденции при сандалите, по-скоро трябва да се вгледаме в елементите на дизайна им.

4

5

А най-атрактивните са пера, камъни, шнурове, връзанки и панделки. Другата магия са преплетени каишки с възли и катарами. Най-младите дами със сигурност ще се ориентират към джуфките. Преплетените шнурове или панделки стоят съблазнително върху краката, освен това могат да се носят по различен начин – до глезена или по-нагоре, както ви харесва. Много е пунтово, освен това освежава. Една от най-атрактивните колекции в това отношение е на Christian Dior.

Колкото на по-високи токчета се качите, толкова по ще се доближите до моделите на Versace – сандалите са с красиви извити форми и закопчаване на глезена. В съзвучие са Lui Vuiton – техните сандали са с тънък ток с африкански мотиви, които откриват по-голяма част от краката. През този сезон няма фиксирана височина на тока като тенденция, така че може да носим това, което ни харесва.

По нашенските тротоари обаче най-добре да изберете по-стабилните дебели токове, които са и много модерни. За това внимателно са помислили и Прада. Световният моден лидер залага на много атрактивни модели плетени летни обувки. Можем да изберем комфортни ниски сандали на равна подметка или високи сандали с равна подметка, обувки на платформа.

За пролет-лято 2011 много дизайнери показаха летни обувки с дървени подметки:

6

Michael Kors, Phillip Lim, Band of Outsiders, Custo Barcelona. При други дървената подметка е съчетана с атрактивни елементи или с дантела. Всъщност дантелата е хит сред материите за новия сезон. В новите колекции виждаме много дантелени дрехи, а в пълно съзвучие много дизайнери лансират дантелени обувки.

Всички фенки на щастливото и красиво лято обаче могат да си обуят летните обувки с цветя – те винаги са модерни. Е, сега можете да ги допълните с пайети, мъниста и камъни. При толкова богат избор няма начин да не си харесате нещо! Лятото е пред нас!

1 Лежерните вързалки от кожа правят сандалите на Prada едновременно елегантни и удобни

2 Класическите модели от корк и дърво са най-подходящи за дамите, които ходят повечко. Изчистените летни обувки имат забележима ретро визия

3 Jimmy Choo изработва сандали с камъни, на които особено би се зарадвала Кари Брадшоу от „Сексът и градът“. Изтънчените чепици на фирмата са модният връх от години

4 Dior очарова винаги с елегантна визия. Дизайнерите на марката и тази година наблягат на тънките каишки

5 Prada е помислила и за най-младите си фенки, които предпочитат равната подметка

6 Краката на Жизел Бюндхен разхождат творенията на Versace. Тазгодишната колекция не отстъпва от високите токчета и съблазнителните извивки

Обеди за милиони

Китаец плати $2млн. за трапеза с Бъфет, спечели $16 млн.

Всеки може да хапне с Бъфет, стига да си плати

РАДОСЛАВА ГРИГОРОВА

Тази година за своя 80-годишен юбилей Михаил Горбачов организира ракошен прием - на 30 март в лондонската Royal Albert Hall честваха юбилеят му известни политици, музиканти и кинозвезди. Събитието беше излъчено и от българската телевизия. Цената на билетите варираше от 195 британски лири за място в партера до 100 000 за кралската ложа, където някога е седял самият Уинстън Чърчил. Срещу тази сума виновникът за тържеството лично посрещаше гостите на червения килим и след тържествената част ги нагости с изискана вечеря, докато притежателите на по-евтини билети вече бързаха да хванат последното метро. Залата се пукаше по шевовете, а събраните 5 млн. лири бяха дадени за лечение на деца, болни от левкемия. Михаил Горбачов отново се отличи, показвайки демократичност по отношение на поканените. Преди време съставът на участниците в подобни мероприятия се ограничаваше с „каймака на обществото" - хората, които можеха да си позволят да платят стотици хиляди и дори милиони, за да похапнат в компанията на знаменитости.

Звездите стават по-близки

За да се срещне лично със своя кумир, човек вече не трябва да има милиони в джоба си - сега това е доста по-евтино и, главно, по-просто. Достатъчно е да се плати цената на билет чрез интернет. Минаха времената, когато срещата със знаменитост беше тайна и информация за поканените не можеше да бъде получена. Приемът в чест на Горбачов за пореден път доказа, че светът е станал по-демократичен. Днес благотворителността е най-добрият повод да се срещнете с любимата ви звезда. Дори Парис Хилтън, с нейните претенции за общуване, се съгласи на безпрецедентни намаления, за да събере средства в помощ на японците, пострадали от земетресенията. Входният билет за благотворителното събитие, организирано от нея по крайбрежието на Санта Моника в компанията на сестра ѝ Ники и певицата Фърги, струваше само 10 долара. А трябва да се има предвид, че Парис обикновено само за появата си на сцена иска по 100 000 долара.

Михаил Горбачов празнува своя 80-годишен юбилей в Лондон, придружен както винаги в последно време от внучката си Анастасия

Шампион в тази категория е Уорън Бъфет, богаташ №3 в списъка на Forbes за тази година. Вече 11 години Бъфет продава възможността за обяд със собствената си персона в нюйоркския ресторант Smith&Wollensky. Заведението отговаря на вкуса на Бъфет, който много обича месо - в Омаха той хапва в Gorat, където си поръчва стек и вишнева кола. В Ню Йорк е избрал ресторант, където сервират същото. За тричасовия обед Бъфет разрешава на платилите да доведат и още седем-осем човека, но последните рядко се възползват от тази възможност. Не и предприемчивият Чжао Дънян. Той доведе със себе си почти всички роднини, включително и десетгодишния си син. Но за два милиона това може да му се прости...

Наоми Кембъл

Скарлет Йохансон

Бъфет устройва търговете чрез интернет аукциона eBay. „Достъпът до личността на Бъфет съвсем не е евтин. През 2004 г. възможността лично да общува с финансовия магнат струва на Дейвид Айнхорд от Greenlight Capital 250 000 долара. А тази година Бъфет ще обядва с щастливец, чието име не се споменава, платил 2,63 млн. долара. Сумата без съмнение е грандиозна, но не и ако се сравни с докризисната 2008 г. Тогава хонконгският инвеститор Чжао Дънян вложи $2,1 млн. за обеда с Бъфет.

Китайският предприемач Чжао Дънян доведе на обяда и 10-годишния си син

Взаимоизгодна сделка

Хората, общували с Бъфет, в един глас твърдят, че 180 минути общуване с финансовия гуру си струват всеки цент. Наричат Бъфет Оракула от Омаха заради невероятно успешните му инвестиции - той притежава акции на Coca-Cola, Caterpillar, Ikea и много други доходоносни компании, въпреки че и той пострада от кризата. Но Бъфет си остава най-желаният събеседник за всеки инвеститор. Ярък пример за това е обядът с Чжао Дънян. Хитрият китаец добре се бе подготвил - ден преди мероприятието той съобщил на журналисти, че ще покаже на Бъфет портфолио на китайската търговска верига WuMart. На следващия ден на хонконгската борса акциите на споменатата верига стремително тръгват нагоре и накрая Дънян забогатява с 16 млн. долара. За Бъфет тези срещи са просто развлечение - той дава цялата сума за благотворителност.

Оказва се, че обедите със знаменитости са печеливши и за двете страни. Освен очевидните ползи има и допълнителни - дори десет минути, прекарани в компанията на истинска звезда, попадат в светските хроники и всички значими списания и вестници. По този начин своите 15 минути слава получиха и китайският бизнесмен, и търговци на оръжие като собственичката на R&D Electronics, която през септември 2009 г. обядва с бившата губернаторка на Аляска Сара Пейлин срещу сумата от 63 000 долара.

От организирането на благотворителни обеди е лесно да се спечели и нефинансов капитал. През 2006 г. делата на фондацията на Раиса Горбачова в Лондон управлява руският милиардер, собственик на вестници, заводи и параходи Александър Лебедев. Той, разбира се, дарява на фондацията $190 млн., но затова пък когато след три години купува банкрутиралите Evening Standard и The Independent за по 1 лира, никой не задава въпроса що за човек е той и може ли да му се вярва.

По примера на Елтън Джон

Формата на срещите, които се провеждат от богатите и знаменитите, зависи и от професията на звездата. Актьорите предпочитат покана за свой филм или спектакъл, а след гледането предлагат вечеря. Така направи през 2010 г. Скарлет Йохансон. Наоми Кембъл пък, която организира събития на фондацията Fashion for Relief, предлага модни ревюта със свои дрехи, след което вещите се продават в продължение на седмица в специален магазин. Миналата година по този начин Наоми събра пари за Хаити, а тази - за японците. И възнамерява да организира подобно събитие по време на фестивала в Кан.

Благотворителните мероприятия на лицата от шоубизнеса се организират така, както и техните концерти - шумно и с шик, за да могат с целия този блясък да събират повече средства за болните и гладните.

Истински спец в тази област е Елтън Джон, който планира за 23 юни White Tie and Tiara Ball - концерт, аукцион, танци и закуска за най-издръжливите. Покана може да си осигурите чрез сайта на британската event-компания Total Management. Необходимо е да притежавате смокинг - за мъжете, и диамантена корона и дълга рокля за дамите. Изненада за участниците ще бъде търгът, който се отличава с креативността на лотовете - на миналите партита например са се разигравали лотове като „Вие напишете стиховете, а Елтън Джон ще напише музика към тях“, или „Урок по йога от Стинг“ и „Тренировка с Дейвид Бекъм“...

Отбий от пътя заради „Michelin"

Братята Андре и Едуар са еднакво добри в производството на гуми и в кулинарията

ВИОЛЕТА ЦВЕТКОВА

Ако сте гледали класическата френска комедия „Крилце или кълка" с участието на Луи дьо Фюнес, вече знаете за каква битка става дума – майстор-готвачите никога не знаят кога в тяхната „светая светих" ще влезе анонимен инспектор на „Michelin", за да провери лично дали са достойни кухнята и обслужването за присъждане на звезди, или поне за включване в списъка на легендарния пътеводител.

Традицията датира отпреди 111 години, а звездите се присъждат по неизменни критерии. Една звезда означава много добър ресторант в своята категория; две – впечатляваща кухня в ресторант, който си струва да бъде посетен заради предлаганите там специалитети, а три – изключителна кухня, заслужаваща специално отбиване от пътя. Звездите служат за оценка само на това, което се сервира в чиния. Вътрешният дизайн, удобствата, броят на сервитьорите и прочее атрибути на ресторанта се отбелязват с отделен символ – кръстосани нож и вилица.

Всъщност звездите се присъждат на шеф-готвача, т.е. той може да напусне даден ресторант и да си ги „пренесе" в друг. Основно правило е заведенията да не показват, че са отличени – изключителното право на това е само на пътеводителя „Michelin". Историята му започва, когато двамата братя – Андре и Едуар Мишлен, собственици на малка фабрика за гуми в Клермон Феран, решават да направят пътеводител с полезна информация за шофьорите – от ремонтни услуги до места за пренощуване и хранене. По онова време из цяла Франция се движели около 3000 автомобила, но братята знаели, че бъдещето е на моторизацията. Докъм 30-те години пътеводителят се дава безплатно в бензиностанциите, но когато Едуар забелязва как клатеща се маса е подпряна с няколко от ценните им книжки, идва краят на „бонусите".

Днес „Michelin" има цяла колекция от пътеводители – общ за Европа, както и за отделни страни от три континента. Представят се повече от 45 000 адреса по цялото земно кълбо. Преди месец се появи 30-ото издание на Червения пътеводител на „Michelin" – „Main Cities of Europe 2011", препоръчващ 1771 ресторанта (199 са дебютанти) и 1557 хотела (110 за пръв път) от 20 европейски страни. Представени са 15 тризвездни ресторанта, 58 двузвездни (6 нови) и 284 еднозвездни (39 нови). В списъка влизат 239 заведения, отличени със символа Bib Gourmand, който означава, че там можеш да хапнеш добра храна на разумна цена (46 са новите). Макар и без звезди, самото им включване в пътеводителя вече е знак за признание (Полша например има повече от 36 такива заведения във Варшава и Краков). Любопитно е, че в 3-звездната категория тази година няма нови постъпления, затова пък Унгария се сдоби с втори ресторант, получил една звезда „Michelin". Колкото до България, засега си оставаме само с надеждата.

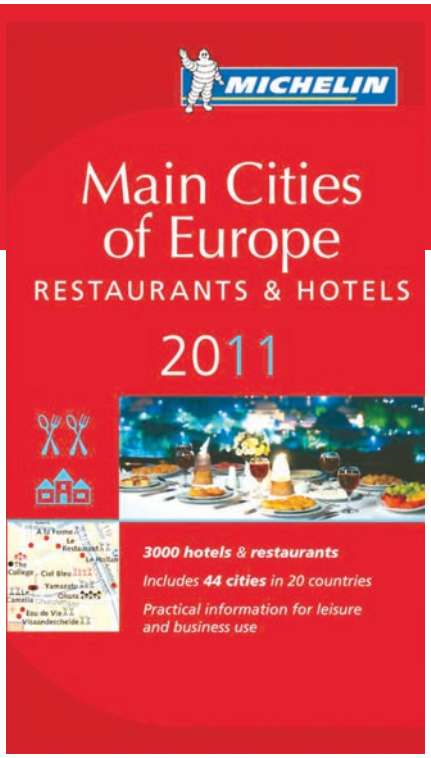

„Castle Terrace Restaurant“

Единбург

33/35 Castle Terrace
Edinburgh
EH1 2EL
Тел: (+44) (0) 131 229 1222

Свежа, модерна, стилна и светла обстановка – това открива първо клиентът на откритията на 14 юли 2010 г. шотландски ресторант. Създаден е с идеята да се предложи нов опит в изкуството на храненето. Закътан под стария Замък на Единбург, той е отличен като „Изряваща звезда“ на „Michelin“ в пътеводителя за 2011 г. Всичко, което предлага неговата кухнята, е плод на фантазията на родения в Единбург шеф-готвач Доминик Джак, обучавал се в Париж. Философията на ресторанта му е простичка: от природата към чинията! В „Castle Terrace Restaurant“ ще намерите съвременна британска кухня, приготвена с френски стил и уважение към продуктите. Задължително правило е да се представят само пресни и актуални за сезона шотландски продукти.

„Olo“

Хелзинки, Финландия

„Kasarmikatu” 44,
Helsinki
Тел: +35809 665 565

И този ресторант получава първата си звезда „Michelin” през 2011 г. Разположен в сърцето на финландската столица, той предлага модерна скандинавска кухня, в която личи уважението към традиционните продукти на Севера. „Обичаме да предлагаме храна с изчистен дизайн и букет от аромати, добре познати от времето на нашите баби. Менюто ни следва годишния цикъл на скандинавската природа, поставяме на масата само това, което е най-добро през съответния сезон”, казва шеф готвачът Пека Терьовьо.

В ресторанта не се пуши. Има и нар. „Olo wine cabinet” и „Olo cabinet” – уютни, тихи кътчета, идеални за частни и делови срещи, както и за бизнес преговори. Препоръчва се предварителна резервация. Заведението предлага и страхотни идеи за кулинарен подарък – ваучери за храна, готварски книги от шеф-готвача, както и съботно-неделни курсове за храна и вино.

„Onyx" *Будапеща*

Vorosmarty ter 7-8 (вход откъм ул. „Harmincad")
Тел: +36305080622

Това е ресторантът, който донесе втора звезда „Michelin" за Унгария. Миналата година бе отличен „Costes", а на 16 март 2011 г. подобно щастие идва и за „Onyx". Постижението е още по-значимо, тъй като за пръв път се оценява майсторството на унгарски шеф-готвачи. Майсторите кулинари в „Onyx" са Сабина Шуло и Томаш Шел. Когато идва новината, шеф Шуло боледува от грип, а малко по-късно коментира: „Първият ми ден в отличения със звезда „Michelin" ресторант премина в 40-градусова треска. Направо свят ми се зави!"

Традиция и еволюция – на това се гради философията на „Onyx". Отворил врати през 2007 г. в центъра на Будапеща, ресторантът предлага само блюда от висока класа, приготвени с пресни местни продукти и най-модерни техники – предимно съвременна версия на ястия от унгарската кулинарна традиция, но и световна кухня.

„Spondi"

Pyrronos 5, квартал „Паграти" *Атина*
Тел: +302107564021

Елегантност, изисканост и автентичност – това са трите важни принципа във философията на гръцкия ресторант, отличен с две звезди „Michelin" през 2002 и 2008 г. Създаден от Апостолис Трастели през 1996 г., днес адресът му е познат на всички гърци – намира се до олимпийския стадион „Панатинайкос". В кухнята се използват само пресни продукти, менюто следва смените на сезоните, от които се вдъхновява шеф-готвачът Арно Биньон. Ученик на Ален Дюкас, с изключителен талант той експериментира, смесвайки модерна и класическа френска кухня с екзотични вкусове.

В ресторанта има зона за пушачи, от май до октомври вечерята се сервира на терасата и в градината на ресторанта.

„Plaza Athenee"

в едноименния хотел в Париж, Франция

25 Avenue Montaigne, 75008 Paris
Тел: +33153676665; +33153676666

Ресторантът е предпочитан от бизнесмени и гастрономи. Негов собственик е прочутият Ален Дюкас, един от най-известните кулинари в света, отличен с три звезди „Michelin" и притежаващ изискани заведения в Монако, Ню Йорк и т.н. Оцелял след самолетна катастрофа преди 30 години, преживял 15 операции и водил жестока борба, за да проходи и прогледне, днес шеф Дюкас изпитва огромно уважение към природата и държи в кухнята му да има само свежи продукти. Девизът му е: „Да се върнем към основите, тоест да започнем от самото начало, да открием аромата на природата и да оставим естествените вкусове да изразят своята сила и деликатност."

Berlin
Park Vitosha

Спечелил Парк Хотел на 2010г.

Заведения

Ресторант Берлин
ВИП Салон
Градина
Лоби Бар
Нощен Бар Алиас

Награда на БХРА

СПА Център

Детоксикиращ сауна парк с включени:
Финландска сауна, Руска сауна,
Аромотерапевтична Парна баня,
Парна баня, Релакс зона, Крио терапия,
Джакузи, Контрастни душове
Вътрешен басейн с размери 18/6 м.
Фитнес
Салон за красота
Масажни студиа

Контакти: 02/895 00 00; 95; 96
Web: www.berlinparkvitosha.com
email: reservations@berlinparkvitosha.com

Стаи и Зали
72 хотелски помещения:
17 стаи Класик
29 Студиа Берлин
26 Джуниар Апартаменти
Система за видео наблюдение, Wi-Fi на територията на целия хотел
Модерни конферентни зали с капацитет от 20-100 души с дневна светлина
Закрит подземен паркинг на 2 нива с директен достъп до стаите

Дрямка в службата?

В елитните компании го правят

Някои спят под бюрата, други се глезят в спални със СПА

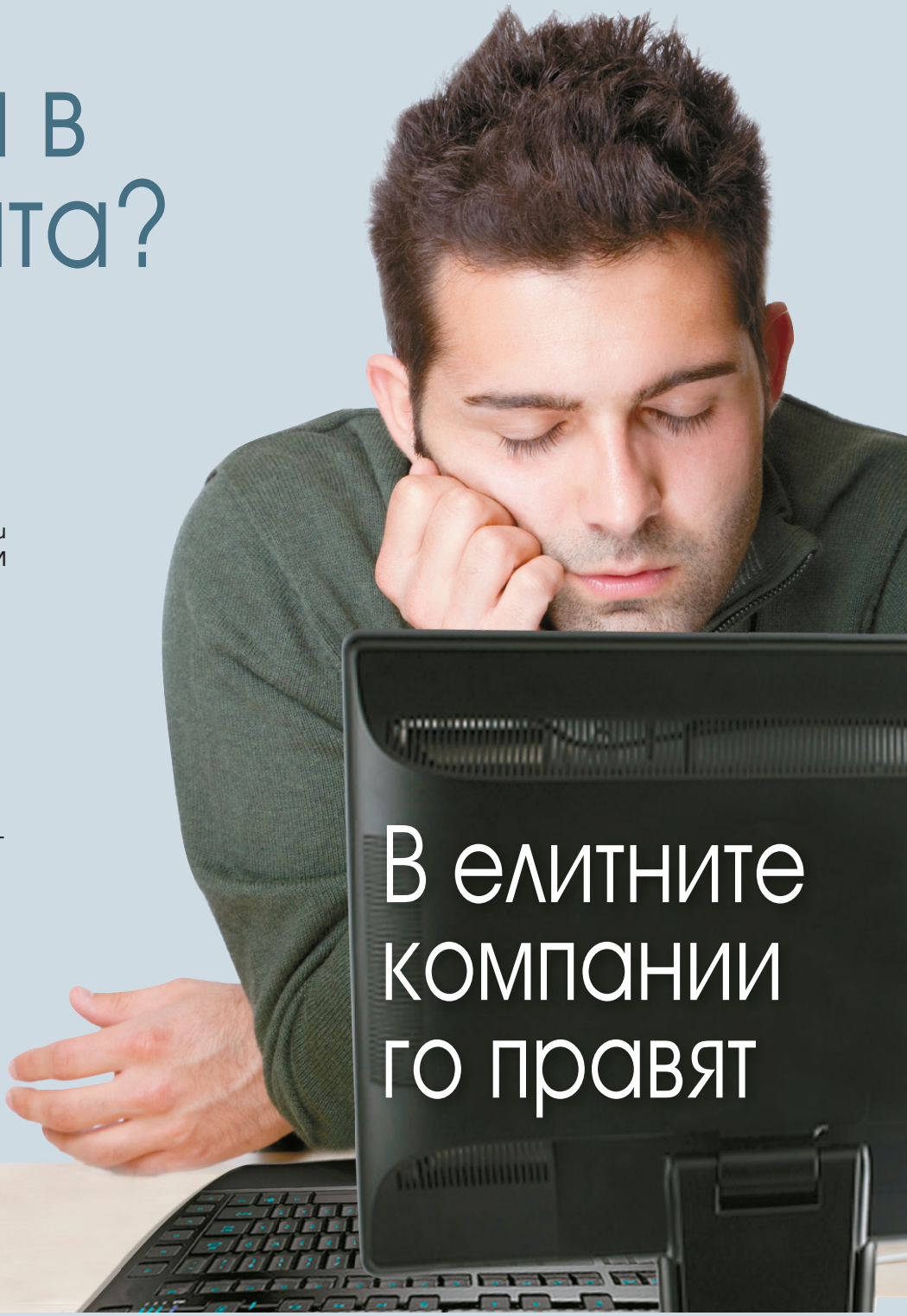

В много известни и напълно отговорни компании и институции по света това вече е практика. И както вървят нещата, няма да е странно, ако сънят бъде законно и официално включен в офис протокола. Просто все повече хора от бизнеса признават предимствата, които една бърза дрямка носи за по-добрите резултати и атмосферата в компанията. Става дума за по-малко болнични, много по-качествена работа, много по-високо чувство за отговорност и повишена продуктивност.

Леката дрямка е от голямо значение за всеки, който по една или друга причина не се е наспал добре през нощта, категорична е Нанси Колъп, президент на Американската академия по медицина на съня. Много компании гледат достатъчно сериозно на подобни аргументи, за да се обзаведат със специални помещения за почивка на служителите си. Другаде, като в издателство „Уъркмън" например, служителите спят под бюрата си или зад разделителните прегради между тях. Главната редакторка Сюзън Болотин, която също се отдава на кратка дрямка, казва, че е достатъчно да си затвориш очите за 10 или 15 минути, за да се почувстваш абсолютно нов човек. Убедени сме в положителните ефекти от това, аз самата си държа постелка в офиса и маска за спане, признава Болотин. Тя е раздала подобни маски на целия си екип и понякога предлага кътче в офиса за служителите без работно място, които се нуждаят от доспиване.

Някои компании като Бритиш Еъруейз, Найк, Пица Хът и Гугъл са подготвили за служителите си отделни помещения, обзаведени със специални столове за тази цел.

И научните изследвания доказват, че идеята е много добра. Хората, които редовно спят през деня за по 30 минути, са с 37 процента по-малко заплашени да развият сърдечни болести, сочи изследване от 2007 г. Дрямката подсилва имунната система и довежда служителите до най-добрата работна форма - с повишено внимание и засилена креативност. Не на последно място един отпочинал служител е щастлив човек в работата. И обратното – лишените от достатъчно сън са в лошо настроение. А когато такъв търговец трябва да убеди някого да купи даден продукт, той по-скоро ще създаде проблем, отколкото наистина да си свърши добре работата.

В добре известната компания „Джава" в Скотсдейл, Аризона, служителите имат специално обзаведена дзен-стая, в която се чуват успокоителни звуци. Те си подремват в специални столове, в които краката са вдигнати над нивото на сърцето. Креслата са с форма на шлем и изолират всякакви смущаващи светлини и звуци. Освен това предлагат усамотение и тъмнина, а когато е време за събуждане, започват лекичко да вибрират. Подобни стаи, разработени от Брад Оуен, директор в „Джава", са хит и в други 200 компании. Самият Оуен казва „Когато нещо трябва да се свърши и не съм във форма, имам две алтернативи – или да дремна за 15 минутки и да го свърша, или да седя и да умувам на празна глава, което отнема значително повече време и в последна сметка качеството е по-ниско. Определено ни радва, че когато хората тук са уморени, вместо да се наливат с енергийни напитки и кафета, те просто отиват в дзен-стаята.

Някои компании са отишли още по-далече. „Тайм Уорнър", „Хърст" и „Яхуу" наемат специални стаи от компании, които предлагат всякакви екстри – ароматерапия, подходяща музика или звуци от природата, „приспивно". Двайсет минутна дрямка струва 15 долара, 40 минути – 28 долара. Хората, които ползват тази услуга, твърдят, че само след няколко минути, прекарани там, се чувстват изключително свежи и мотивирани за работа.

Освен работодателите от синдрома недоспиване се интересуват все повече и предприемачите. За уморените жители на мегаполиса Ню Йорк например, много от които живеят на часове от работното място в ситито, както и за многобройните туристи, опитващи се да обходят забележителностите на Голямата ябълка, са подготвени помещения за полудневен сън в известния небостъргач „Импайър стейт билдинг". Само срещу 14 долара там може да подремнете поне за 20 минути в комфортна обстановка, където ухае на различни аромати. Уморените клиенти се изолират от натоварващия шум с наушници, от които се леят приспивни мелодии, и със специални маски на очите.

И макар всичко това все още да ни изглежда като екзотика, все повече предприемчиви хора и работодатели откриват безусловните предимства, които тази практика предлага.

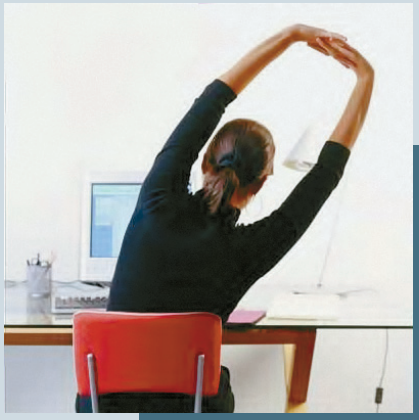

Най-успешно се работи до обяд

Времето от девет сутринта до два следобед е идеалният период за работа. Тези, които работят вечер, се сблъскват с умората и със здравни проблеми. Това сочат резултати от изследване на американски учени. По време на експеримент с помощта на математически модели те съставили хипотетичен трудов график, разчетен на деветчасов работен ден, шест дни в седмицата. Сънят по време на работа или час преди и след нея бил изключен напълно. Получените данни показали как действа върху хората началото на работата в различно време от денонощието.

Станало ясно, че времето за започване на работа играе не по-малка роля, отколкото продължителността на работния ден. Хората, които започват да се трудят от 8 вечерта до 12 през нощта, работят по-лошо от останалите и се наспиват по-зле от другите, обяснява Анджела Боуън от Центъра за изследване на съня и работоспособността във Вашингтонския университет. Дори тези, които пристигат на работа след полунощ, имат по-добри резултати. Учените свързват този факт с възможността работниците да са се наспали предварително, за разлика от другите, които започвали работа вечерта.

Според други изследвания нощната работа нарушава естествения денонощен ритъм и предизвиква стрес, нарушения в обмяната на вещества, разстройство на стомашно-чревния тракт, както и сърдечносъдови проблеми.

Експертите смятат, че независимо от продължителността на работното време, работата в утринните и дневни часове е по-производителна и не толкова уморителна, отколкото вечерната и нощната работа.

Универсални бойци в спортната зала

Ако тренирате едновременно фехтовка и балет, ще се движите като газела

ВИОЛЕТА ЦВЕТКОВА

Аматьори сте, но искате да сте наистина добри в някоя спортна дисциплина? Започнете тренировки по… друг спорт. В това са убедени мнозина професионалисти, твърди сп. „Twoj styl".

Когато през 2008 г. в Дубай шотландецът Анди Мъри побеждава швейцареца Роджър Федерер, тогава №1 в световния тенис, всички питат как се случи това. А Мъри отговаря: „Дължа успеха си на… йогата".

Не само спортистите разнообразяват тренировките си, за да подобрят своите резултати. Сред аматьорите на Запад все по-популярен е т. нар. крос-тренинг (cross-training), обединяващ няколко дисциплини. Предимствата му? Първо, всекидневната физическа активност е по-интересна, когато не повтаряш непрекъснато едно и също. Затова фитнес инструкторите го препоръчват на всички, на които са им поомръзнали басейнът, велосипедът, аеробиката… Второ, това е един от най-здравословните начини за спортуване. Както уверяват и психотерапевтите от клиниката „Мауо" в САЩ, интердисциплинарността понижава риска от контузии, тъй като тренирайки няколко различни спорта, човек раздвижва всички мускули, без да претоварва непрекъснато едни и същи мускулни групи.

Пример: Да предположим, че обичате да плувате и ходите два пъти седмично на басейн. Това е единственият спорт, който упражнявате, тъй като за повече нямате време. Бихте искали обаче всеки месец да подобрявате своите резултати, например да преплувате повече дължини за по-кратко време. Любимият ви стил: жабешката или кроул. Това означава, че всеки път обричате на претоварване едни и същи мускули и стави. Често имате схващания? Именно. Смяната на дисциплините ще ви позволи да раздвижите различни части на тялото.

Чудите се кое пасва най-добре на плуването? Велосипедът или бягането, уверява Миколай Луфт, състезател и личен треньор по триатлон. Плуването действа прекрасно на мускулите и ставите след бягане и каране на колело, допълва Луфт. Треньорът съветва още да се съчетават два или три вида спортни занимания в рамките на седмицата. Например в понеделник и сряда плувате, а тичате или въртите педалите във вторник, четвъртък и събота.

Пилатес

Мнозина смятат, че този спорт е предимно за жени, въпреки че е създаден и развит от мъж – Джоузеф Пилатес, за рехабилитация на хора с гръбначни заболявания. Не е обаче така. Дейвид Бекъм, футболистите от „Милан" и куп известни спортисти разчитат тъкмо на този тип занимания в залата за аеробика, за да се възстановят след тежко натоварване. В България те също са доста популярни напоследък. Ако все пак предпочитате бягане, сърфинг или танци, запишете се и на пилатес. Тези упражнения разтягат и укрепват съкратените при предишно натоварване мускули, особено тези, на които им липсва еластичност. Пилатес гимнастиката е идеална за деликатно отпускане на цялото тяло.

Йога

Според специалистите йогата е в основата за всички спортни дисциплини. Учи на правилно дишане и увеличава гъвкавостта на ставите, което е изключително важно за всеки занимаващ се професионално или любителски със спорт. По време на бягане, каране на колело, игра на тенис или баскетбол мускулите се съкращават, в резултат на което се появяват контракции, ограничаващи движенията. Йогата помага да се справим с това, тъй като разтяга мускулите. В добавка раздвижва и т.нар. дълбоки мускули в тялото ни, които стабилизират гръбнака. Благодарение на това човек е по-малко застрашен от контузии.

Бойни изкуства

Основа за усвояването на всички бойни изкуства са упражненията, които учат как да се овладява агресията, подобряват ефективност-

Снимки: „Twoj styl“

та на организма и показват как да контролираме емоциите си. Затова ако обичате в свободното си време да играете тенис, баскетбол или волейбол, запишете се и на курс по айкидо, тоекуондо или карате. Така ще се научите да се приспособявате към бързите, рязко сменящи се движения в играта. По-лесно ще запазвате хладнокръвие. Според учителите по айкидо бойните изкуства изработват гъвкавост, усещане за равновесие и ритъм, необходими в танца. Бойните изкуства помагат за укрепването на мускулите на торса, отговарящи за добрата стойка.

Сърфинг

Карането на сърф, на ски или сноуборд са спортове, подходящи за хората, упражняващи конна езда. Задържането на тялото върху дъската или ските подобрява равновесието, учи на стабилност, укрепва мускулите на краката – все умения, необходими за правилното поведение на спортиста върху на седлото, обясняват професионални треньори по конна езда. Освен това сърфингът и карането на ски подобряват гъвкавостта на глезените и коригират стойката, която е особено важна при галопиране.

Конната езда натоварва най-вече гръбначния стълб, затова допълнително си струва да се занимавате и с плуване. Благодарение на това ще отпуснете мускулите на гърба и всички мускули, крепящи гръбнака.

Бягане

Преодоляването на разнообразен терен в гората, по хълмовете и т.н. тичешком би било прекрасно за велосипедистите. Раздвижва мускулите, които въртенето на педалите не натоварва достатъчно. Бягането е идеално и за загрявка преди почти всяка дисциплина. 10-15-минутен тръс ще събуди кръвообращението, ще загрее мускулите и леко ще ускори пулса.

Велосипед

Карането на колело, най-вече спининг (стационарния велосипед във фитнес клуба), е добро решение за хората, упражняващи игра на скуош. Според професионалните състезатели този спорт изисква силни мускули на бедрата, на задните части, на гръдния кош и на ръцете. Затова карането на колело – но само много бързото и интензивно въртене на педалите – е част от тренировъчния план на всеки професионалист в играта на скуош. Добре се вписва и плуването, което развива и едновременно отпуска раменните мускули. Карането на колело е препоръчително и за добре тренирания бегач. Разтоварва коленните стави, отпуска мускулите на краката.

Балет (танци)

Знаете ли, че в Русия балетът е включен в тренировките на фехтовачите? Причината - нищо друго не учи така на пластика. Освен това балетът разтяга мускулите, помага движенията да станат по-плавни. Въпреки пренебрежителното отношение истината е, че това е много тежък общ тренинг, но гарантира голяма ефективност.

Без полудяване

Умопомрачителен брой на възможности? Именно за това става въпрос. Няма нищо по-лошо от нежеланието да се спортува. Толкова малко време имаме за това, че си струва да се погрижим да си осигурим мигове, прекарани по най-интересен начин. Затова не прекалявайте с интензивните упражнения. Планирайте заниманията си така, че дните ви на особено натоварване да се редуват със задължителен отдих. Никога не забравяйте и загрявката преди и разтягането след края на тренировките.

Експертите се надяват на изборите в САЩ, олимпиадата в Лондон и европейското по футбол

2,5 Трус за млрд. долара

АНТОН АНДОНОВ

Разходите за реклама през 2011 г. ще бъдат с 2,5 млрд. долара по-малко заради катастрофалното земетресение в Япония и продължаващата криза и военни действия в Северна Африка и Близкия изток. Прогнозата на реакламната агенция ZenithOptimedia дръпна надолу и очакваното повишение на разходите за реклама от 4,6 на 4,2% спрямо 2010 г. Сериозно разместване има на типовете реклама след труса в Страната на изгряващото слънце от 11 март. Търговската реклама там вече не е на мода, а нейното място веднага бе заето от т. нар. социална реклама. Очакванията на експертите от бранша са, че рекламният пазар в Япония постепенно ще започне да се възстановява, но рекламодателите занапред ще бъдат много взискателни към съдържанието на рекламните клипове и послания. След началото на военния конфликт в Либия рекламният пазар там се срина. В съседен Египет парите за реклама паднаха с 20%, но специалистите в бранша очакват спадът да бъде компенсиран още през следващата година. Оптимистичните прогнози на рекламната агенция ZenithOptimedia за 2012 г. се базират на бързото укрепване на държавите в региона. Те дори залагат, че рекламните бюджети на големите играчи в бранша ще бъдат увеличени от 5,2 до 5,8%. Тласък на рекламния пазар ще дадат и президентските избори в САЩ, Олимпийските игри в Лондон и европейското първенство по футбол. През 2013 г. с най-бързи темпове ще се развива рекламният пазар в Китай. Там цунамито на световната икономическа криза не успя да спре ежегодния ръст на разходите за реклама с 2,4%. Той ще продължи и през следващите години, а увеличение с 16,4% за 2013 г. ще отчетат пазарите в Бразилия и Русия.

Експертите прогнозират и промяна в рекламните канали. След две години рекламните послания ще продължават да достигат до нас най-напред чрез телевизонните приемници, но големият печеливш ще бъде интернет. Онлайн посланията ще изместят печатните медии, твърдят от ZenithOptimedia. Рекламните бюджети за вестници и списания в света ще паднат до 91 млрд. долара, което е с 4 млрд. по-малко от похарчените през 2010 г. В същото време разходите за интернет реклама ще се увеличат от 63 до 94,5 млрд. До 2013 г. разходите за онлайн рекламата ще растат с 16,4% годишно. Доходите на телевизионните компании ще се увеличат от 180,3 през 2010 г. до 216 млрд. долара през 2013 г.

НАТАЛИЯ ИВАНОВА

Милена Филчева отскоро пое публичния образ на каналите на „Фокс интернешънъл" в България. Те останаха част от семейството на „Нюз корпорейшън" , след като Би Ти Ви смени собственика си. Милена бе и водеща на новините на телевизията. На живо тя е деликатна, учтива, внимателна. Представителката на зодия Овен знае какво иска и как да го постигне. Специално за читателите на сп. „Икономика" Милена разказа как възприема новата си роля на ПР, смяната на гледните точки и нагласата към друг вид бизнес.

Ако искаш да си добър в професията, никога не се сприятелявай с тези, които интервюираш, казва Милена Филчева

От другата страна на барикадата

- Милена, след като толкова години си била журналистка, как е да си ПР?

- Обмислях промяна почти две години. Решението ми в никакъв случай не е неочаквано или импулсивно. Да бъдеш новинар изисква изключително много енергия, време, ентусиазъм, квалификация. Посветих на европейската интеграция на страната ни 15 години. Това са хиляди телевизионни репортажи и интервюта, живи включвания, десетки обучения и специализации, много емоции, награди ...

Първият ми филм беше посветен на поканата за преговори с ЕС, получена в Хелзинки през 1999 г. Първият ми едночасов ефир на живо в Би Ти Ви бе преминаването на гръцката граница без визи. Следила съм от Брюксел, Страсбург или Люксембург най-важните събития в новата история на страната ни – подписването на договора за присъединяване, включването на българския език сред официалните на ЕС, влизането в Европейския парламент на български депутати. Плаках заедно със Соломон Паси, когато българското знаме бе издигнато в централата на НАТО, бях горда, когато оцениха българската икономика като „конкурентоспособна", срамувах се, когато свободата на българската преса се подреждаше в дъното на класациите.

Всичко това ми даде опит, знания, умения, рефлекс, а те ми донесоха увереност и нужда да търся ново развитие. Безспорен е фактът, че най-гледаната и най-професионална българска телевизия ми повярва и ми даде възможност да върша всичко това. Надявам се, плодовете от взаимните ни усилия да са били полезни за зрителите. Сега работя за международна корпорация с доказани брандове, част съм от огромен екип с офиси в над 30 страни, имам възможност отново да уча и да приложа онова, което сам събрала от журналистическите си срещи с президенти, еврокомисари, сенатори, големи имена в политиката, политологията, неправителствения сектор.

- С какво те привлякоха във ФОКС?

- Когато получих предложението на ФОКС не издържах на предизвикателството да опитам отново. Връзките с обществеността и вътрешно корпоративните отношения са области, които изискват и дават възможност за развитие на други качества. Не по-малко предизвикателство е мащабът на задачата – от София Fox International Channels управлява дейността си в още 8 държави.

- Чувстваш ли се в известна степен изхабена от журналистиката?

- Ежедневната репортерска работа за новини изхабява, рутинира,

притъпява любопитството

Смятам, че в такъв момент трябва да спреш за презареждане.

Да смениш. Правих това колкото пъти имах такава възможност – първо дойде всекидневният обзор на новините от света в „Би Ти Ви Светът". Бях водещ на всички емисии новини – сама и с партньори. Имам десетки филми и разширени репортажи от Косово, Азербайджан, Брюксел, от български села и къде ли още не.

- Не те питам дали ти липсва екранът, защото човек се насища, по-скоро бих те попитала как се справяш с егото си – и това е проблем...

- Аз съм перфекционист, вълнуват ме детайлът и качеството. Изключително самокритична съм, но не мога да отрека, че обичам и търся успеха. Надявам се аз да съм доволна от това, което постигна. От друга страна съм свикнала да бъда екипен играч – хората виждаха мен на екрана, но зад един репортаж стоят поне десет професионалисти, а зад една емисия новини – десетки. Не става само със силно его, трябва и самоконтрол и мотивация, и непрекъснато усъвършенстване.

- Губят ли българските журналисти мярката? Чувстват ли се понякога манипулирани? А когато те манипулират?

- Именно липсата на мярка, на себеуважение, на гилдия, на критерии за качество бяха една от причините да променя, поне към момента, професионалните си търсения. Смятам, че българските медии често подценяват аудиторията си, че журналистическият занаят все по-стремглаво губи майсторите си – колко имена можете да изредите на истински майстори на словото, на разследването, на компетентния анализ и коментар? В същото време хиляди се наричат

журналисти и медиите непрекъснато се множат. Нормално е в такава обстановка манипулацията да не е трудна задача.

- Какви са най-кошмарните ти моменти като репортер?

- Истинските ми кошмари приключиха със стажантските ми репортажи за сутрешния блок на Нова телевизия преди 12-13 години. Тогава трябваше на нощни дежурства да отразявам всичко, което се е случило през нощта – пожари, катастрофи, изнасилвания, побои. Когато се наложи в „Пирогов"

да интервюирам премазан пешеходец

а този човек не знаеше къде се намира от болка, реших, че това не е моя връх като журналист, че това не е моя репортаж като зрител, че това не е моето отношение към хората. Така се насочих към външната политика и евроинтеграцията. Отразявала съм военни конфликти, била съм на тежки политически преговори, имам стотици часове живо предаване – всичко това е свързано с много нерви и адреналин, но не и с кошмари. Важното е да тежиш на мястото си и работата да ти носи удоволствие.

- Имаме ли самочувствие журналистите навън?

- Има много съществени разлики между това да си репортер у нас и в Брюксел например. Там има правила. Саморегулация, а не автоцензура, взаимно уважение между журналистите и политическия елит. Колегите имат запазено работно място, подготвили са въпросите си старателно, това, което напишат, има значение. У нас журналистите са специалисти в това да се блъскат по входовете на различни сгради, повечето само държат микрофон и често дори не знаят името на човека, когото уж интервюират, а дори да направят някакво разкритие, ситуацията не се променя и чудото отминава за три дни. Има и обратна страна на медала, разбира се.

Когато се запознах с Джеръми Паксмън по време на една специализация в Би Би Си и му разказах какво върша и на колко години съм, той беше изумен. Сподели, че на 25 все още е носил кафе на редактора си и дори не е помислял за ефир. Вероятно именно и поради тази причина той вече 35 години е в Би Би Си, а аз на 35 напуснах телевизията. У нас репортер може да стане всеки, който е завършил гимназия и е малко амбициозен,

да не кажа просто перде

Това не са достатъчните критерии, нито каквато и да е гаранция за добър продукт.

- Кои канали гледа момченцето ти Филип?

- Моето семейство живее с телевизията. Всички гледаме своите любими канали и предавания. До скоро позволявах на сина си да гледа максимум час BabyTV, защото предаванията там са кратки и разработени от професионални екипи, консултирани от педагози и психолози, но той става все по-взискателен и любопитен и вече трупаме камара дискове с филми, които ние с баща му сме избрали като подходящи за възрастта и интересите му. Бях много впечатлена, когато реши да занесе в детската градина документално филмче за акулите. Никой не беше поискал да го гледа, но той не го изостави. Радвам се, че и на български се появиха образователни програми за деца. Всичко обаче е адаптирано. Няма нито едно добре измислено и професионално реализирано българско детско предаване. Нито едно. Това е не само жалко, но и опасно, тъй като тук телевизорът е най-масовата бавачка.

- Покрай европроблемите беше станала много близка с Меглена Кунева. От човек като нея има какво да се научи. Съжаляваш ли, че сега не учиш и от Кристалина Георгиева?

- Не съм била близка в личен план с никого от хората, чиято работа се налагаше да отразявам – двама президенти, петима външни министри, двама български еврокомисари и много други. Това е мое категорично професионално правило. Не можеш, когато си близък с един човек, да му зададеш правилните въпроси. Един дипломатически мандат е поне четири години и искаш или не, по време на многото срещи, пътувания опознаваш този човек. Но винаги съм се стремяла да запазя необходимата дистанция. Меглена Кунева е един от много малкото български политици на световно ниво и няма да скрия възхищението си от нейната работоспособност и стремеж да е добре подготвена във всяка минута. Подобно е и отношението ми към Кристалина Георгиева. Мисля, че все още не разбираме как функционира европейската администрация, какво прави в Брюксел българският еврокомисар. Не съм престанала да подхранвам интереса си към уникалния проект Европейски съюз. Надявам се най-после да успея да приключа магистратурата си по европеистика. Политиката продължава да ме вълнува, въпреки че в момента ентъртеймънтът е професионалната ми сфера.

- Амбициозна жена като теб се цели нависоко. Къде?

- Най-важни за мен са щастието на семейството ми и качеството на работата ми. Равновесието, балансът между тези две неща е най-високата цел. Към нея се стремя.

В Санторини

Специален закон казва как да изглежда всяка къща на острова

Островът - част от Атлантида

Санторини е дете на природните стихии. Разположен е в епицентъра на верига вулкани в южната част на Егейско море, където според митологията се е намирала изчезналата Атлантида. Хилядолетният гняв на вулканите е изваял единайсеткилометрова калдера с форма на полумесец сред изумрудени морски вълни. До 1400 г. пр. н.е. бреговата линия била почти като окръжност, но вулканът изригнал с такава мощ, че помел и себе си. Парчета от дълбините му се разлетели чак до Египет и Средиземноморието, а морската вода заляла зейналия кратер.

Санторини е името, което венецианците дават на калдерата през XIII век в чест на санта Ирене. Сърповидният архипелаг всъщност се състои от няколко островчета: Тира, Тирасия, Неа Камени (с все още димящ кратер), Палая Камени, Аспрониси и Кристиана. Населени са само първите два. На Палея Камени живее отшелник. Той е на 56, бил е на 26, когато е решил да се уедини на малкия скалист остров, точно над термалните извори. Има собствен генератор за ток, отглежда кози и кокошки, а когато му писне и от тях, навлиза с червената си лодка в открито море.

ПЕПА ВИТАНОВА

В миналото в Санторини магаретата били повече от хората, виното повече от водата и църквите повече от къщите. Днес на това приказно място живеят около 15 хил. души, църквите са почти 400, къщите не са много по-големи от преди, магаретата пак са на почит, а туристите са повече от виното. Над 2 млн. пътешественици годишно посещават острова.

И в кризата той си остава една от най-романтичните и най-предпочитани дестинации за сватби, медени месеци и круизи за влюбени. Признат е за любимото място на артистичния елит – бяло-синьо-черният му колорит вдъхновява, пречиства и зарежда с енергия. В Америка Санторини е хит, особено след като миналото лято Анджелина Джоли и Брат Пит отседнаха с шесте си деца в луксозата частна вила Suites of Gods в градчето Иа.

ВИНОТО е повече от водата

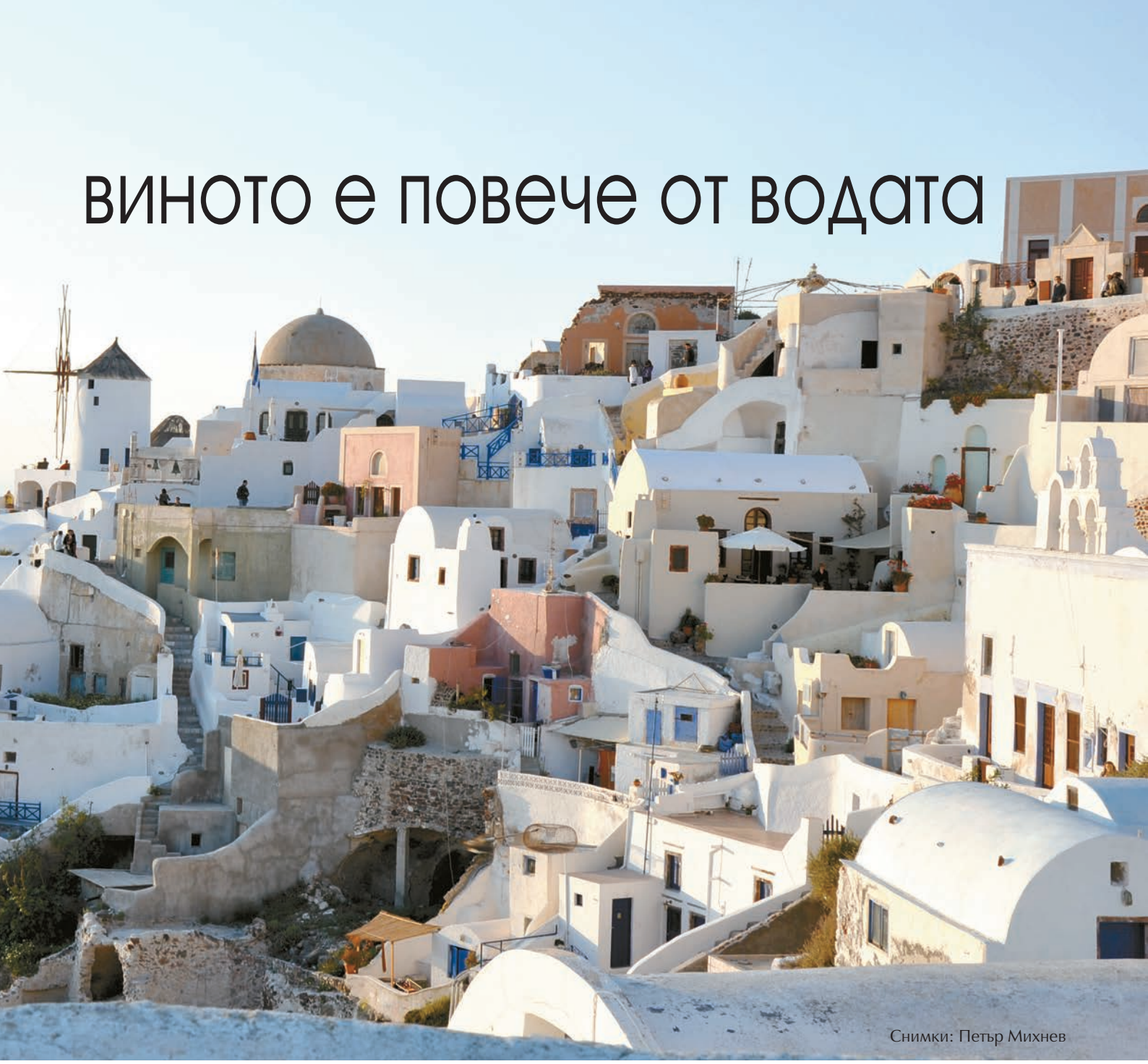

Снимки: Петър Михнев

Иа е перлата на острова - вторият по-големина град след столицата Фира, в който всяка вечер огромни тълпи от поклонници на терапията чрез красота изпращат невероятния залез на слънцето. Цените на имотите в Иа и Имеровили (квартал на Фира, наричан "терасата" на Егейско море, от който се открива главозамайваща гледка към кратера), варират от 500 хиляди до няколко милиона евро. Наемите са от 50 до 800 евро на ден. Къщите рядко надхвърлят 80 кв. м и са най-много двуетажни. Бели, вдълбани в скалите, те повтарят стила на традиционните селски домове от пещерен тип. Накацали са по гребена на 300-метровите скали с терасите и басейните си, което освен красиво си е малко страшничко – определено не е място за отглеждане на малки деца, нито пък за стари хора. До върха на Фира например се стига по около 600 стъпала. По тесните калдъръмени улички не се движат автомобили. Изграден е лифт, а туристите се редят на опашка за магарета, които да ги пренесат и адренализират срещу скромните 5 евро.

Местните власти държат на определението "стилен, елегантен остров": специален закон урежда зонирането, всеки детайл - от разрешителните за строеж и търговска дейност до цветовите акценти по сградите е част от цялостна

визия за облика и развитието на острова. Дори домовете на най-богатите тук се сливат в общия фон. На Санторини водата и днес е по-малко от виното. До преди години местните хора са събирали в резервоари дъждовна вода или са си я набавяли от малки извори. Сега водозахранването се осигурява чрез устройство за обезсоляване на морската вода. Тя не е добра за пиене, но става за готвене. Трийсет и шест вида грозде растат върху плодородната вулканична почва на острова. Най-популярен е сортът Асиртико – лозите при него са ниски и увити като плетена кошница, главният източник за напояването им е росата, а резултатът е бяло вино с изкусителен плодов аромат.

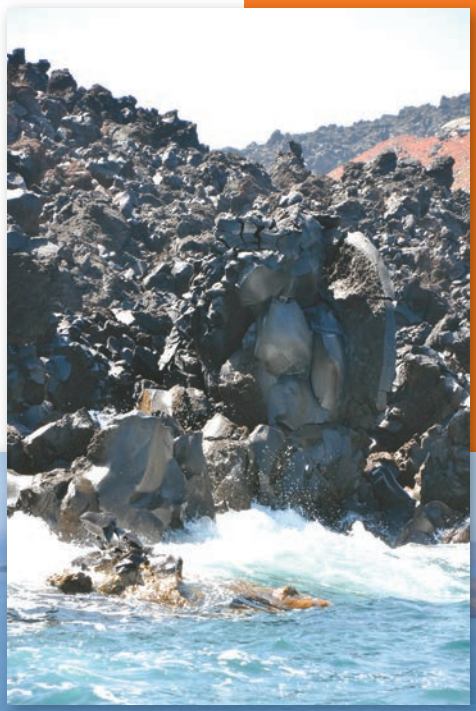

От юни започва истинският туристически сезон на Санторини. Тогава широките пясъчни плажове на селцата Камари и Периса, плажовете с цветни имена -Червеният, Белият, Черният и Плажът на влюбените до археологическата местност Акротири, се изпълват с летовници, говорещи на всички възможни езици. През последните години тук все по-често се чува и българска реч.

В таверните, барове-те, дискотеките и магазините работят много българи, които дори вече не приличат особено на българи – държат се мило, добронамерено, усмихнато, сърдечно, непредубедено и не разпитват за България, а разказват за Санторини.

Райски кътчета, забравени сред морето

Топло море, безкрайни плажове и водопади са магнит за туристите

Санторини е островна перла, особено предпочитана от туристите напоследък. Но не е единственото кътче земя сред водата, което привлича като магнит. Затова ще ви разходим из няколко известни и не толкова известни острови. Това, което ги обединява, е, че са невероятно живописни и уникални. Малки късчета от рая, които очакват да бъдат посетени. Ако сте си наумили такъв воояж, сега е времето. Защото светът е голям и красота дебне отвсякъде...

МОЛОКАИ – забавление за супербогаташи

Молокаи е остров от Хавайския архипелаг. За любителите на географската статистика ще кажем, че природата му е зашеметяваща. Местните жители се гордеят с редките растения и животински видове, които си заслужава да видите. На южния бряг има красив коралов риф, а водата е пълна с морски обитатели.

За Молокаи говорят световните класации, които го поставят на 10-то място измежду 111 острова в света. Известният остров Хавай е доста назад в тази класация - 50-ти. Най–големият град в Молокаи е Каунакакаи, където се намира и едно от двете пристанища на острова. В Западен Молокаи има и летище. Така че до това приказно място може да стигне по въздух и по вода.

ТЕНЕРИФЕ – перфектното място за разтоварване

Тенерифе е част от Големите Канарски острови. Националният парк Тейде включва огромен вулканичен кратер с обиколка 48 км. Тук се издига връх Тейде на зашеметяващите 3718 метра, най-високият връх в цяла Испания. През лятото сухият пейзаж наоколо е като от холивудски каубойски филм. Тогава температурите може да надминат 40° С. До изгасналия вулкан се стига пеша или с лифт. Хората, които са се качвали там при ясно време, твърдят, че са били в рая. Разкриват се невероятни гледки на Гран Канария, Ла Палма, Ла Гомера и Ел Йеро. Столица на острова е Санта Круз де Тенерифе, оживен град с огромно пристанище. Има невероятна гледка към планината Анага, извисяваща се над 1000 м. Градът не предлага много туристически забележителности, но пък шопинг феновете със сигурност има какво да правят.

ПУЛАО ЛАНГКАВИ – Малайзия омагьосва

Пулао Лангкави, от който произлиза името и на целия архипелаг, е най-големият и най-гъсто населен остров, а Лангкави се състои от най-малко 99 острова, които стават 104 при отлив. Плажове като Танджунг Ру са си спечелили славата на едни от живописните в света. Запазен от вълни и вятър с огромен залив, Танджунг Ру е истински оазис. От там тръгват лодки до някои от по-малките острови на Лангкави. Туристите си умират да се разхождат по техните снежнобели пясъчни брегове при отлив. Пълно уединение предлага плажът Пантай Ценанг, който предлага голямо разнообразие от хотели и шопинг глезотии и е най-оживеното място от всички острови от Лангкави. Нито едно посещение на Лангкави няма да е пълно без кратко пътешествие нагоре в планината Гунунг Мат Чинцанг, за да видите величествените водопади Телага Туджух (седем езерца). Има лифт до върха на планината, а отгоре се виждат плажовете на Пулао Лангкави. Водата от седем сладководни езерца образува спираща дъха струя вода, която се спуска по стръмна скала. В потъналите в зеленина джунгли в планините на Палау Лангкави има и други водопади като Темерун, Дуриан Перангин и Лубук Сембиланд.

Авантюри на ЯМАЙКА

Тюркоазеносиньо море, тропически плажове с палми, вечно лято. Ямайка е всичко това. И дори много повече. Един от райските острови с живописна природа, красиви залези, пещери, водопади и извори. Всички знаят, че е едновременно романтичен и тайнствен, оживен от глъчката на туристите, но и предлагащ уединение и спокойствие. Ямайка е родното място на легендарния реге изпълнител Боб Марли и третият по големина остров в Карибско море, чието име в превод от индианската дума „хаймака" означава „земя на изворите".

Ямайка е остров със собствена култура и характер, предлагащ невероятни приключения. Най-популярни са Сините планини, водопадите на река Дън до Очо Риос, Заливът на делфините, разходка в дъждовната гора, рафтинг по Рио Гранде.

Венеция

събира милиони от арт елита

Странни творби можете да видите тук

НАТАЛИЯ ИВАНОВА

Биеналето във Венеция това лято отново е едно от най-престижните в света. Организаторите потриват ръце в очакване на огромни приходи. Творби на трима елитни български художници ще се представят в Града на каналите. Павел Койчев, Греди Асса и Хубен Черкелов са международно признати артисти, чиито работи ще бъдат изложени в Palazzo Karminatti благодарение на Джордж Лукс.

„Павел Койчев, Греди Асса и Хубен Черкелов разкриват креативността и силата на българските артисти през последните десетилетия. Те са от три поколения. Всеки от тях е с различен подход, непристорен в своя език и следващ определени тенденции - на национално и международно ниво“, мотивира се Джордж Лукс за избора на творците. Две независими институции, „Гершон България“ и фондация „Америка за България“ решиха два месеца преди старта във Венеция да спонсорират и организират нашето участие.

Тази година биеналето, което е между 4 юни и 27 ноември, е под мото то ILLUMInations. Цената на билета е 20 евро, а за студенти - 12 евро. 82-ма артисти от цял свят излагат тази година в романтичния град.

Вижте най-доброто от XX век

Друга престижна венецианска институция е Соломон R „Гугенхайм“ на фондацията на Пеги Гугенхайм. В прекрасния Palazzo Dei Leoni Venier на Канале Гранде, където Пеги живяла до смъртта си, тя оставя частна колекция от най-доброто на европейското и американското изкуство от XX век - творби на Пикасо, Брак, Дюшан, Бранкузи, Кандински, Миро, Магрит, Дали и Полок. Венеция има и ново пространство - изложба, посветена на съвременното изкуство. Новият венециански съвременен център за изкуства е на френския магнат Франсоа Пино, женен за Салма Хайек, и струва 2 млрд. евро.

Венеция става световна столица на арта през лятото

Трима известни наши художници на форума в Града на каналите

Междувременно наши творци се обединиха около проекта „Български павилион" - платформа за идеи, дискусии и изложби, чиято функция е да предложи алтернатива на българското участие на венецианското биенале. Целта е да изследва отношенията между изкуство и власт, идеологическо пространство и пространство на очаквания. „Български павилион" е разположен на празното място на мавзолея и е отворена покана към художници и архитекти от България и чужбина за предложения за проекти и събития. Очаквани са и институции, които имат готовност и желание да подкрепят дейността на павилиона като реакция срещу съществуващите условия за презентация на изкуство в страната ни.

Артисти от цял свят показват идеите си

Няма ограничение във видовете, медиите, форматите, техниките, които могат да бъдат използвани. Няма ограничения и в професионалната специализация на артистите. Всички, които искат да се възползват от тази платформа, трябва да предложат концепция за павилион, проект за пърформанс или хепънининг, проект за художествено произведение.

Биеналето е на 116 години

Венецианското биенале за изкуство, архитектура, кино, танц, музика и театър се управлява от самостоятелна фондация, наречена La Biennale di Venezia. Първото издание е през 1895 г. в чест на италианския крал Умберто. Още тогава са поставени основите на бъдещата институция под формата на голяма международна изложба, която на всеки две години представя тенденции, имена и направления в изкуството. За целта е построена сграда в Giardini (градския парк на Венеция). На първото бианале са регистрирани 224 000 посетители, което за края на XIX в. е невиждана публика на изложба. До днес Венецианското биенале непрестанно се разраства, развива и променя, без да губи от чара и достолепието на традицията. Най-хубавото е, че внимателно се вписва в старинния декор на Венеция. От своето създаване досега вече 116 г. този форум се е утвърдил като най-старото и най-престижното събитие в областта на съвременното изкуство в света.

В рамките на Венецианското биенале попадат няколко различни събития: Венецианският филмов фестивал, който се провежда всяка година и е първият кинофорум в света, Международната изложба за съвременно изкуство, Международната архитектурна изложба, Международният фестивал за съвременна музика, Театралният фестивал, Международния фестивал за съвременен танц. Всяко от тях има свой център, в който традиционно се разполага фокусът на програмата: градския парк Giardini di Castello и старите военни складове Arsenale (за визуални изкуства и архитектура), сградата на киното Palazzo del Cinema и сградата на Казиното Palazzo del Casino, намиращи се на о. Лидо (за кинофестивала), двата театъра във Венеция Teatro alle Tese и Teatro Piccolo Arsenale (за танц, музика и театър). В градините има 42 национални павилиона в различни архитектурни стилове в духа на националните традиции на отделните държави. От 60-те години на 20 в. изложбените модули на биеналето се разделят на две. Единият е голяма тематична изложба, която се възлага на различен куратор. Другият модул е съставен от националните изложби. Между двете части няма пряка зависимост и кураторите на павилионите не се съобразяват с темата на централната изложба.

Сватбата на века в цифри

Топ 5 финансови разходи за събитието

Числото 29 беляза бракосъчетанието на английския принц Уилям и Кейт Мидълтън. На 29 април 29-годишната Кейт Мидълтън се омъжи за 29-годишния Уилям, роден на 29 юли.

1. МЕРКИТЕ ЗА СИГУРНОСТ СТРУВАТ $32 МИЛИОНА

Охраната на сватбата на века струва 32 милиона щатски долара. На 5000-те полицаи, придружаващи сватбената процесия и на въоръжените военни, които ескортираха двойката след църковната служба е платено двойно, защото са работили на национален празник.

2. ЦВЕТЯТА - $800 000

На второ място в списъка са харчовете за цветя. Кралица Елизабет II и принц Чарлз си поделиха разходите за украсата на Уестминстърското абатство и Бъкингамския дворец, което им струва около $800 000.

3. РОКЛЯТА НА КЕЙТ - $450 000

Третият от най-забележителните финансови факти за кралската сватба са парите, похарчени за роклите на булката. Тоалитът на Кейт Мидълтън струва 450 000 щатски долара, а парите за него са платени от родителите на Кейт.

4. ТОРТИТЕ - $80 000

Две сватбени торти опитаха гостите на бляскавото тържество. Първата бе многопластова, покрита с бял крем и глазура, украсена с цветя по специална технология на Joseph Lambert. Вторият сладкиш бе любимата на принц Уилям шоколадова бисквитена торта, приготвена по стара рецепта, дело на сладкарите от британския кралския двор.

5. Венчалният пръстен - $11 000

Той е изработен от ювелири в Уелс, а парчето уелско злато е подарено на принц Уилям от кралица Елизабет II. Ценният метал е от мината „Клогай Сейнт Дейвид" в Северен Уелс, която е източникът на злато за кралските сватбени пръстени от 1920 г. насам. Годежният пръстен на Кейт, носен от нейната покойна свекърва - принцеса Даяна, струва $1 млн. в момента.

Какво още се случи

- ✓ 1900 гости бяха посрещнати с чаша шампанско Pol Roger. Феновете по улиците бяха1 милион
- ✓ 650 гости на приема в Бъкингамския дворец
- ✓ 5000 улични партита във Великобритания по повод сватбата
- ✓ 8500 журналисти отразяваха сватбата на века
- ✓ 140 тона боклук имаше по улиците на Лондон след нея
- ✓ - Британската икономика загуби 7 млрд. паунда ($11.7 млрд.) заради това, че не се работеше на този ден

Абонамент

6 месеца **24лв.**

12 месеца **42лв.**

☐ **личен**

Име и фамилия: _____

☐ **служебен**

Име на организацията: _____

Адрес: _____

Абонат (име, длъжност) _____

_____

Идентификационен № _____

Адрес на абоната

Код _____ **Град/село** _____

жк/ ул.№ _____ **бл.** ___ **вх.** ___ **ПК** ___

За контакти: _____ **тел.** _____

факс _____ **e-mail** _____

Плащане

☐ **В брой на адрес:**

София 1574, бул. „Ситняково" 23, ет.3

☐ **Чрез пощенски запис**

банкова сметка в лева:

„ПР Ивент България" ЕООД

„Райфайзенбанк" ЕАД

IBAN: BG40RZBB91551034586608

BIC: RZBBBGSF

Този талон с копие от платежния документ изпращайте на редакцията или на факс: (02) 96 00 145, е-мейл - info@ neweconomy.bg

Може да се абонирате и онлайн на сайта ни: **www.neweconomy.bg**

ЛУКОЙЛ
3
A-92 H
A-95 H
A-98 H
ДИЗЕЛ
A-92 H
A-95 H
A-98 H
ДИЗЕЛ
7
20
YEARS
OIL COMPANY
LUKOIL

дскдирект

ВАШИТЕ СРЕДСТВА | БАНКОВИТЕ ВИ КАРТИ | ПЛАЩАНЕ НА СМЕТКИ | НАРЕЖДАНЕ НА ПРЕВОДИ | ВАШИЯТ ДСК

www.dskdirect.bg

На един клик разстояние

- Да спестявате с виртуалния срочен депозит и спестовната компонента
- Да активирате за картите си специална 3D парола за сигурни плащания в Интернет
- Да управлявате ефективно инвестициите си в договорни фондове

Управлявайте парите си ***сигурно и бързо!***
Кога, как и къде - изборът е ваш.

За повече информация: www.dskbank.bg
Call center: 0700 10 375 и *BDSK (*2375),
както и във всички поделения на Банка ДСК.

Интернет банкиране ДСК Директ

банкаДСК
Доверието е взаимно

www.lukoil.bg

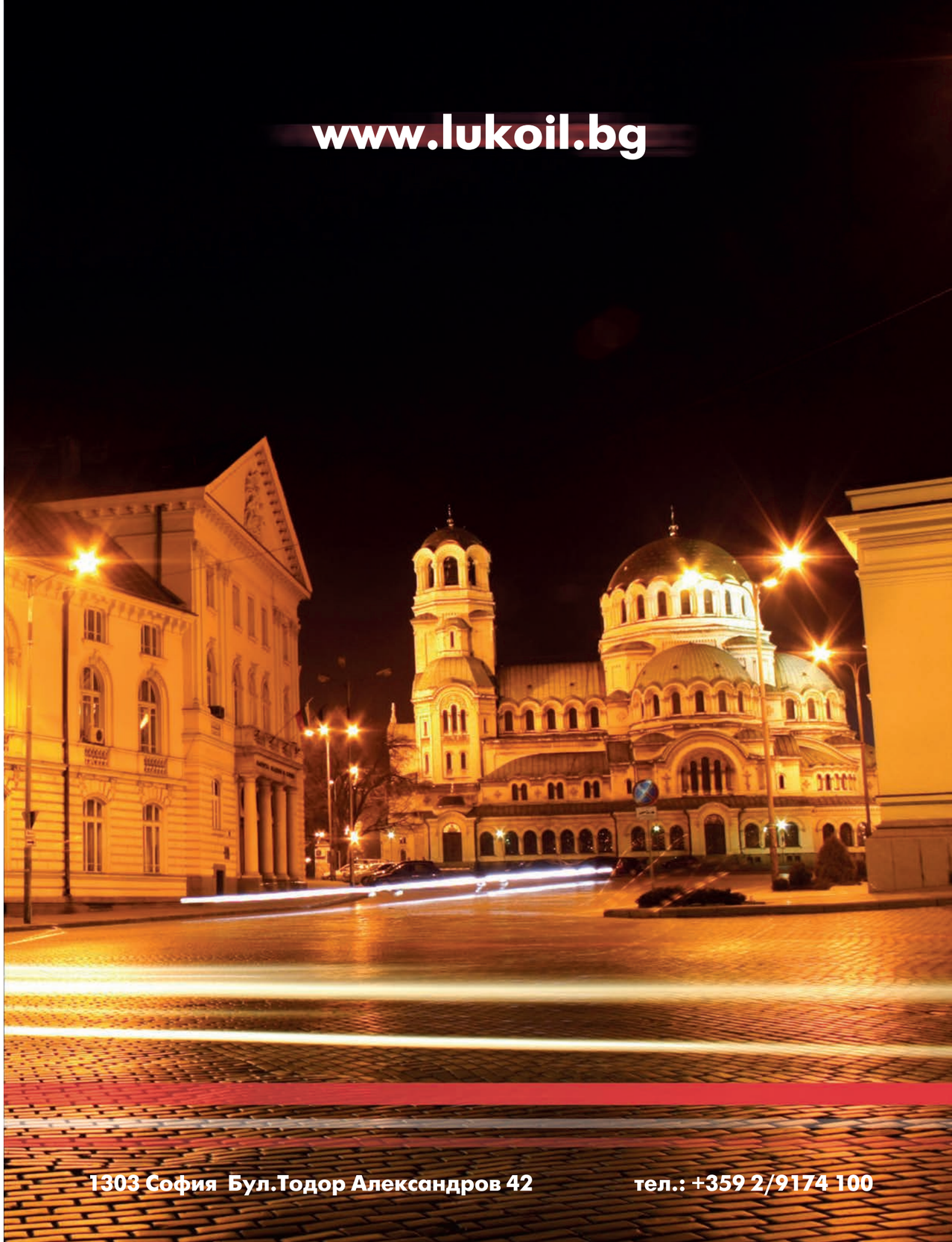

1303 София Бул.Тодор Александров 42 **тел.: +359 2/9174 100**